

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARININ
21. YÜZYIL BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

DİLEK CİNGÖZ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. ÖMER KEMİKSİZ

BARTIN-2023

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARININ 21. YÜZYIL
BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dilek CİNGÖZ

BARTIN-2023

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Ömer KEMİKSİZ danışmanlığında hazırlamış olduğum “YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

30.11.2023

Dilek CİNGÖZ

ÖNSÖZ

Yabancılar Türkçe öğretiminde ders kitaplarının yadsınamaz bir yeri bulunmaktadır. Ders kitaplarının eğitim programlarının içeriği doğrultusunda hazırlanması ve çağın ihtiyaçlarına göre de güncellenmesi gerekmektedir. Öğrencinin hedef dilde temel becerileri (okuma, yazma, dinleme, konuşma) öğrenmesi kadar çağın ihtiyaçları doğrultusunda 21. yüzyıl becerileri ve yeterliliklerine de hâkim olması, gereksinimden çok zorunluluk hâlini almıştır. Bu kapsamda çalışmanın amacı; Yabancılar Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış ders kitaplarındaki okuma metinlerinde, 21. yüzyıl becerilerinin yer alma durumunu tespit etmeye yöneliktir. Bu doğrultuda ilgili kitaplarda yer alan 21. yüzyıl becerileri sıklık oranları (f) ve grafiklerle açıklanmıştır.

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Ders Kitabı B1, B2, C1 ve Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1, B2, C1 seviye kitapları ile sınırlandırılan çalışmanın içeriğini beş bölüm oluşturmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde problem durumunu yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında 21. yüzyıl becerilerinin yer alma konusu oluşturmaktadır. Yabancılar Türkçe öğretimi için kullanılan ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesini konu alan bu çalışmada, ders kitaplarında yer alan temel becerilerden ziyade 21. yüzyıl becerilerinin dağılımını tespit etmek amaçlanmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde kuramsal çerçeve başlığı altında çalışmanın araştırma konusuna yönelik 21. yüzyıl becerileri ve Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarına ilişkin bilgiler verilmiştir. 21. yüzyıl becerilerini konu alan tezler ve makalelerle ilgili çalışmalar ilgili araştırmalar bölümünde kısa açıklamalarla sunulmuştur.

Araştırmanın üçüncü bölümünü yöntem başlığı oluşturmaktadır. Araştırmada doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı, veri seti kısmında ise incelenen yabancılar Türkçe öğretimi ders kitapları ve okuma metni sayıları açıklanmıştır. Çalışma kapsamında yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki okuma metinlerinde bulguların elde edilmesi içerik analizi yöntemi kullanılarak yapılmıştır.

Dördüncü bölümde araştırmaya konu olan yabancılar Türkçe öğretimi ders kitapları ve okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin yer alma durumuna ilişkin sonuçlar her kitap seviyesi için ayrı ayrı tablolar hâlinde ve incelenen kitaplarda yer alan beceri sayıları

karşılaştırmalı olarak grafiklerle açıklanmıştır.

Çalışmanın sonucunun açıklandığı beşinci bölümde bulgulardan hareketle yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında 21. yüzyıl becerilerinin mevcut olduğu fakat yeterli miktarda ve dengeli dağılımda olmadığı belirtilmiştir. Bu kapsamda yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarının incelenmesine yönelik tartışma ve öneriler yer almaktadır.

Yüksek lisans tez çalışmam boyunca gösterdiği anlayış ve sabrın yanı sıra paylaştığı bilgi ve birikimlerinden dolayı desteğini her zaman hissettiğim ve çalışmamın her aşamasında her zaman elimden tutup sabırla yol gösteren danışmanım Doç. Dr. Ömer KEMİKSİZ'e, bilgi ve birikimlerini her zaman benimle paylaşan Doç. Dr. Görkem AVCI ve Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK'a, sevgili hocam Doç. Dr. Gönül Erdem NAS'a, tezimin yazım sürecinde, lisans ve yüksek lisans hayatımda ders çalışmam için beni destekleyen sevgili arkadaşım Cansu DAŞDEMİR'e, yüksek lisansın bana kazandırdığı sevgili arkadaşlarım Fatma Gül KILIÇ ve Bircan Nazife SELVİ'ye, hayatımın her anında ve her koşulda yanımda olarak desteklerini esirgemeyen aileme, bensiz geçirdiği zamanlarda dersim var diyerek konuşmayı öğrenen canım kızım Nazlı'ma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Dilek CİNGÖZ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Dilek CİNGÖZ

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Yabancılar Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ömer KEMİKSİZ

Bartın-2023, sayfa: 90

Bu araştırmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan okuma metinlerini 21. yüzyıl becerileri açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan metinler, 21. yüzyıl becerileri çerçevesinde “yaşam ve kariyer becerileri, öğrenme ve yenilikçilik becerileri, bilgi, medya ve teknoloji becerileri” esas alınarak incelenmiştir.

Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesiyle gerçekleştirilen araştırmanın veri setini Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Ders Kitabı B1, B2, C1 ve Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B1, B2, C1 seviye ders kitapları oluşturmaktadır. Yeni İstanbul kitap setlerindeki toplam 53 ve Yedi İklim kitap setlerindeki toplam 233 okuma metni araştırma kapsamında ele alınmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre Yeni İstanbul kitap setindeki okuma metinlerinde yer verilen 21. yüzyıl becerisi sayısının B1 seviyesi ders kitabında 162, B2 seviyesi ders kitabında 126 ve C1 seviyesi ders kitabında da 80 olmak üzere toplam 368 olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında Yedi İklim kitap setindeki okuma metinlerinde yer verilen 21. yüzyıl becerisi

sayısının B1 seviyesi ders kitabında 197, B2 seviyesi ders kitabında 146 ve C1 seviyesi ders kitabında da 131 olmak üzere toplam 474 olduğu belirlenmiştir. Yeni İstanbul ve Yedi İklim ders kitaplarında incelenen seviyelerin tümünde en fazla yer alan becerinin “öğrenme ve yenilikçilik” ana becerisi olduğu, bu beceriyi “yaşam ve kariyer becerileri”nin takip ettiği, “bilgi, medya ve teknolojileri” becerilerinin ise okuma metinlerinde en az yer alan ana beceri olduğu ortaya çıkmıştır. 21. yüzyıl becerilerine ait alt becerilerin ders kitaplarında yer alma durumunda ise eleştirel düşünme ve problem çözme becerisinin metinlerde en fazla yer verilen beceri olduğu tespit edilmiştir. Yeni İstanbul B1 ders kitabında en az yer verilen becerinin medya okuryazarlığı olduğu, bilgi okuryazarlığı becerisine ise yer verilmediği görülmüştür. Yeni İstanbul B2 ders kitabında medya okuryazarlığı ve işbirliği becerilerinin en az yer alan beceriler olduğu, bilgi okuryazarlığı becerisine ise yer verilmediği; Yeni İstanbul C1 ders kitabında sosyal ve kültürlerarası beceriler, bilgi iletişim teknolojileri okuryazarlığı, iletişim ve işbirliği becerilerinin en az yer verilen beceriler olduğu, bilgi okuryazarlığı, esneklik ve uyum, medya okuryazarlığı becerilerinin ise metinlerde yer almadığı tespit edilmiştir. Yedi İklim B1 ders kitabında en az yer verilen becerinin liderlik ve sorumluluk becerisi olduğu; Yedi İklim B2 ders kitabında bilgi okuryazarlığı becerisinin, Yedi İklim C1 ders kitabında ise medya okuryazarlığı becerisinin en az yer alan beceri olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ders kitabı, dil, yabancılara Türkçe öğretimi, 21. yüzyıl becerileri.

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

INVESTIGATION OF TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS COURSE BOOKS IN TERMS OF 21ST CENTURY SKILLS

Dilek CİNGÖZ

Bartın University

Graduate School

Department of Teaching Turkish as a Foreign Language

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ömer KEMİKSİZ

Bartın-2023, pp: 90

The aim of this research is to examine the reading texts in the textbooks for teaching Turkish as a foreign language in terms of 21st century skills. For this purpose, the texts in the textbooks for teaching Turkish to foreigners were examined based on "life and career skills, learning and innovation skills, information, media and technology skills" within the framework of 21st century skills.

The data set of the research, which was conducted through document analysis, one of the qualitative research methods, consists of the Yeni İstanbul Coursebook for International Students B1, B2, C1 and Yedi İklim Turkish Coursebook B1, B2, C1 level textbooks. A total of 53 reading texts in the Yeni İstanbul book sets and 233 reading texts in the Yedi İklim book sets were examined within the scope of the research. Content analysis technique was used to analyze the data obtained.

According to the research findings, it was determined that the number of 21st century skills included in the reading texts in the Yeni İstanbul book set was 368 in total, 162 in the B1 level textbook, 126 in the B2 level textbook and 80 in the C1 level textbook. In addition, it was determined that the number of 21st century skills included in the reading texts in the

Yedi İklim book set was 474 in total, 197 in the B1 level textbook, 146 in the B2 level textbook and 131 in the C1 level textbook. The most frequently mentioned skill in all levels examined in the Yeni İstanbul and Yedi İklim textbooks is the main skill of "learning and innovation", followed by "life and career skills", and "information, media and technologies" skills are least included in the reading texts. It turned out to be the main skill in the field. If the sub-skills of the 21st century skills are included in the textbooks, it has been determined that critical thinking and problem solving skills are the skills most frequently included in the texts. It has been observed that the least included skill in the Yeni İstanbul B1 textbook is media literacy, while information literacy skills are not included. In the Yeni İstanbul B2 textbook, media literacy and collaboration skills are the least included skills, and information literacy skills are not included; It has been determined that social and intercultural skills, information communication technology literacy, communication and collaboration skills are the least included skills in the Yeni İstanbul C1 textbook, while information literacy, flexibility and adaptation, and media literacy skills are not included in the texts. The least included skill in the Yedi İklim B1 textbook is leadership and responsibility skills; It was revealed that the information literacy skill was the least mentioned skill in the Yedi İklim B2 textbook, and the media literacy skill was the least included skill in the Yedi İklim C1 textbook.

Keywords: Course book, language, teaching Turkish to foreigners, 21st century skills.

İÇİNDEKİLER

BEYANNAME	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Sınırlılık	6
1.4. Varsayım.....	6
1.5. Tanımlar	6
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. 21. Yüzyıl Becerileri.....	8
2.1.1 Metiri Grubu ve Orta Kuzey Bölgesel Eğitim Laboratuvarı'nın (NCREL) 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi.....	9
2.1.2 Liberal Eğitim İçin Ulusal Liderlik Konseyi (LEAP) ve 21. Yüzyıl Becerileri	10
2.1.3 Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün 21. Yüzyıl Becerileri (OECD Öğrenme Çerçevesi 2030)	10
2.1.4 Hayat Boyu Öğrenme İçin Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ)	11
2.1.5 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ).....	13
2.1.6 Amerikan Kolejleri ve Üniversiteleri Birliği (AACU) Beceriler Çerçevesi	15
2.1.7 Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu (ISTE) Beceriler Çerçevesi..	15
2.1.8 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi (Partnership for the 21st Century Skills)	16
2.1.8.1 Öğrenme ve Yenilik Becerileri	18
2.1.8.2 Yaşam ve Kariyer Becerileri	21
2.1.8.3 Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	24

2.2. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ders Kitabı	27
2.3. İlgili Araştırmalar	29
3. YÖNTEM	40
3.1. Araştırma Modeli.....	40
3.2. Veri Seti	40
3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	41
3.4. Geçerlik ve Güvenirlik	42
4. BULGULAR	44
4.1. Yeni İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi B1 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Bulgular	44
4.2. Yeni İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi B2 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular	48
4.3. Yeni İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi C1 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular	52
4.4. Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi B1 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular.....	55
4.5. Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi B2 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular.....	59
4.6. Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi C1 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular.....	62
4.7. Yeni İstanbul ve Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular	64
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	67
KAYNAKLAR.....	75

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
2.1: 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi, öğrenme çıktıları ve destek sistemleri.....	17
3.1: Yeni İstanbul ve Yedi İklim ders kitaplarındaki okuma metinlerinin sayısı.....	41
4.1: Yeni İstanbul ve Yedi İklim ders kitaplarındaki 21. yüzyıl becerilerinin sayısal dağılımı	65
4.2: Yeni İstanbul ve Yedi İklim ders kitaplarında metin başına yer verilen ortalama 21. yüzyıl becerisi sayısı	66

TABLÖLER DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
2.1: Avrupa Yeterlilikleri Çerçevesi seviye tanımlayıcıları	11
2.2: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi seviye tanımlayıcıları	13
2.3: AACU temel öğrenme çıktıları	15
2.4: 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi'nde 21. yüzyıl becerileri.....	18
4.1: 21. yüzyıl becerilerinin Yeni İstanbul B1 ders kitabındaki sayısal dağılımı	44
4.2: 21. yüzyıl becerilerinin Yeni İstanbul B2 ders kitabındaki sayısal dağılımı	48
4.3: 21. yüzyıl becerilerinin Yeni İstanbul C1 ders kitabındaki sayısal dağılımı	52
4.4: 21. yüzyıl becerilerinin Yedi İklim B1 ders kitabındaki sayısal dağılımı.....	55
4.5: 21. yüzyıl becerilerinin Yedi İklim B2 ders kitabındaki sayısal dağılımı.....	59
4.6: 21. yüzyıl becerilerinin Yedi İklim C1 ders kitabındaki sayısal dağılımı.....	62

KISALTMALAR DİZİNİ

AACU	: Amerika Kolejleri ve Üniversiteleri Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AYÇ	: Avrupa Yeterlilik Çerçevesi
BİT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
f	: sıklık oranı (frekans)
ISTE	: Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu
LEAP	: Liberal Eğitim İçin Ulusal Liderlik Konseyi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
NCREL	: Orta Kuzey Bölgesi Eğitim Laboratuvarı
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
P21	: 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı / Partnership for 21 st Century Learning
PPRC	: Pasific Policy Research Center
s	: sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMV	: Türkiye Maarif Vakfı
TÖMER	: Türkçe Öğretim Merkezi
TYÇ	: Türkiye Yeterlilik Çerçevesi
vb	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
YTÖ	: Yabancılarla Türkçe Öğretimi
yy.	: yüzyıl

1. GİRİŞ

21. yüzyılda bilim, teknoloji ve ekonomi alanındaki değişim ve gelişimler, toplumları ve bireyleri küreselleşme ile beraber etkisi altına almıştır. Teknolojideki hızlı gelişimin bir sonucu olarak iletişim teknolojilerinde bilginin hızlı üretimi ve geniş kitlelere ulaşması mümkün olmuştur (Kılıç, 2015). Toplumların yaşamında meydana gelen bu değişim günümüz toplumlarının bilgi toplumu olarak, teknolojinin hayatın her alanında olması ise dijital çağ olarak dönemin şekillenmesini sağlamıştır (Atalay, 2015). Uluslararası ilişkilerden kaynaklanan ve toplumların kaynaşması ile sonuçlanan bir kavram olan küreselleşme ile bireyler, düşünceler, kaynaklar hayatın artık her alanında uluslararası bir boyuta dönüşmüştür (Deniz ve Büyükalın Filiz, 2022). Koparıcı'ya (2019) göre günümüzde en önemli küreselleşme adımlarından birisi de her geçen gün daha da önemli hâle gelen yabancı dil öğretimi ve öğrenimidir. Dünyadaki sınırların yavaş bir şekilde ortadan kalkması hem dünyada hem Türkiye'deki gelişmeler bireylerin yeni bir dil öğrenmesini gerekli hâle getirmiştir (Gök, 2015). İnsanın bulunduğu toplumda ana dilini kullanması yeterli iken insanların sürekli bir değişim ve gelişim içinde olması onlara çeşitli sebeplerle farklı dilleri öğrenme ihtiyacı hissettirmektedir (Yüce, 2019). Hayran ve Yazıcı'nın (2020) ifade ettiği gibi bu ihtiyaç veya istek sonucunda bireyler kendi ülkesinde ya da ülke dışında ihtiyaç duyduğu dili öğrenmeye çalışır.

Dünyada Türkçenin konuşurunun çok olan bir dil olması ve Türkiye'nin ekonomik, kültürel, siyasi durumu Türkçenin dünya dilleri arasında öne çıkmasını sağlamıştır (Gök, 2015). Bu sebepten dolayı Türkçe öğrenmek isteyen kişilerin üniversitelere bağlı TÖMER, özel Türkçe öğretimi kursları veya yurt dışına bağlı Yunus Emre Enstitülerinde Türkçe öğrenmeleri mümkündür (Hayran ve Yazıcı, 2020). Küreselleşmenin sadece yabancı dil öğrenimini değil aynı zamanda bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle sosyal hayat ve iş hayatını toplumsal anlamda etkileyen bir hızda olduğu ve bu hızlı gelişimin bireylerin kendini gerçekleştirme aşamasında ihtiyaç duyduğu becerileri farklılaştırdığı görülmektedir (Salih ve Erikli Selek, 2023). Soysal'a (2019) göre toplumların her dönemde ihtiyaç duyduğu becerilerin farklı olmasına tarım toplumlarında beden gücüne duyulan ihtiyacın sanayi devrimi ile yerini nitelikli iş gücüne bırakması ve eğitilmiş insanlara duyulan ihtiyacın artması; günümüz bilgi çağında ise artık bilgiye ulaşmanın yeterli olmayışından dolayı her zaman ve her koşulda bilgiyi kullanabilme becerilerine sahip bireylerin önemli hâle gelmesi

örnek olarak verilebilir.

20. yüzyıldan farklı olarak 21. yüzyılda gelişmiş bilgi ve iletişim teknolojileri ile bilgisayarların; insan görevlerini yerine getiren yeteneklere sahip olduğu bu durumun da insanlara iş gücü için duyulan ihtiyacın azalmasına ama üst bilişsel becerilere olan ihtiyacın artmasına neden olduğu görülmektedir (Dede, 2009). Teknolojik gelişmeler özellikle eğitim alanında yeniliklerin yapılmasını, eğitim sistemlerinin bu yeniliklere göre düzenlenmesini ve buna cevap verebilecek, eğitim öğretimde pasif konumdan çıkmış üst düzey düşünme becerileri gelişmiş bireylerin yetiştirilmesini gerektirmektedir (Çelik, 2020).

Üst düzey düşünme becerileri günümüzde gerek eğitim gerekse iş hayatında bireylerin yaratıcı ve eleştirel düşünebilmelerini, günlük hayatta ve iş hayatında problem çözebilen, üreten, ürettiklerini sunabilen ve bunun sorumluluğunu alan, değişen koşullara uyum sağlayarak çözüm üretebilen, bilgi teknolojilerine hâkim olmasını hedefleyen yeterlilikler olup (Karabaş, 2023), bireylerde olması gereken bu beceriler pek çok kurum ve kuruluş tarafından “21. Yüzyıl Becerileri” olarak ifade edilmektedir (Kızılcakaya, 2022). Günümüzde eğitimin hem bireylerin ve toplumların refahı ve sosyal gelişimlerini sağlamalarında hem de bireylere bilgi, beceri ve davranışların kazandırılmasında önemli bir işlevi bulunmaktadır (Kozikoğlu ve Özcanlı, 2020). Yalçın’a (2018) göre eğitimin amaçlarından birisi de öğrencilerin günlük yaşamını kolay hâle getirmek ve onları iş hayatına hazırlamaktır. Alismail ve McGuire’nin (2015) belirttiği gibi 21. yüzyıl becerilerinde gerek duyulan yetenekleri ortaya çıkarmak eğitim ile mümkündür. 21. yüzyıl becerilerinin kazanımı tüm dünyada önemsenmiş ve 21. yüzyıl becerilerinin içerik ve tanımlamaları farklı kurum ve kuruluşlarca sınıflandırılmıştır (Kotluk ve Kocakaya, 2015). Ancak 21. yüzyıl becerileri P21 (Partnership for 21 st Century Learning/21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi) tanımı alanyazında daha fazla kabul görmekte ve P21 öğrenme çerçevesini oluşturan becerilerin, 21. yüzyıl değişimleri doğrultusunda yenilenerek güncelliğini koruduğu belirtilmektedir (Orhan Göksün, 2016).

Değişen dünya düzeninde ihtiyaç duyulan beceriler doğrultusunda eğitimde de yeni bir anlayış oluşmuş ve ihtiyaçlar doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı da 2016 yılından itibaren eğitim ve öğretim programlarını 21. Yüzyıl Yeterlilik Çerçevesi’ne göre yeniden düzenlemiştir (Güzelel, 2022). “Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni” doğrultusunda hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nda da 21.

yüzyıl becerilerinin yer aldığı görülmektedir (TMV, 2020). Tok'a (2013) göre eğitim öğretim programları kadar kullanılan eğitim öğretimde kullanılan materyaller de önemli olmakta ve materyallerin kazanımlara uygun şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan en önemli materyallerden biri olan ders kitapları hem öğreten hem öğrenen için bir kılavuz niteliğindedir (Ömeroğlu, 2016; Ömeroğlu, 2019).

21. yüzyıl becerilerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programlarında yer alması, Türkçeyi öğrenen bireyler için temel becerilerin (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) yer alması kadar önem arz etmekte olup öğrencilerin bu becerileri kazanması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Eğitim faaliyetlerinde hem ana dil hem de ikinci dil/yabancı dil bağlamında bu becerilerin edindirilmesinin özellikle hedef dili öğrenen bireyin, yeni bir kültür ile tanışması ve uyum sağlaması aşamasında yeni dile ve kültüre uyumunu kolaylaştırdığı söylenebilir.

1.1. Problem Durumu

İnsanlık tarihi boyunca toplumların ihtiyaçları her dönemde değişmiş bundan dolayı insanlarda bulunması gereken özellikler de değişime uğramıştır (Barası ve Erdamar, 2021). Toplumların ekonomik uğraşlarındaki dönüşümler hayatın diğer alanlarını da etkilemiştir. Özellikle teknolojinin gelişmesiyle birlikte sosyal ve kültürel hayatta, eğitim ve iş hayatında yeni gelişmeler ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2021). Kişiyi hayata hazırlayan ve bu hazırlama sürecinde toplumsal değerlerin aktarımını sağlayan faaliyet eğitimidir. Bireyin çağın gereksinimlerine göre yetiştirilmesi ancak eğitim ile mümkün olabilmekte ve kişi kendisinde bulunan özelliklerin farkına varabilmektedir (Töre, 2021). Günümüzde okullarda öğrenilen bilgi ve becerilerin ömür boyu geçerli olup yeteceği inancı yerini yaşam boyu öğrenmeye bırakarak öğrenmede düşünme becerilerinin öğretimi ortaya çıkmıştır. Bu düşünceden hareketle eğitimin amaçları da değişmiştir (Akbaş, 2019). 21. yüzyılın eğitim faaliyetleri; bilgiye erişimin, öğrenmelerin, amaç, öğretmen niteliği, öğretim materyalleri açısından eğitimle ilgili çoğu kavramın değişmesinden dolayı ülkelerin eğitim programlarında yeni arayışlara yönelmesine neden olmuştur. Bu gereksinim üzerine 21. yüzyılda öğrenen bireylerin okul hayatıyla sınırlandırılmadan bilgiye erişiminin sınırsız olmasından kaynaklı olarak rehber eşliğinde yaşam boyu öğrenme süreçleri önem kazanmıştır (Deniz ve Büyükanan Filiz, 2022). Eğitim sistemlerinin yeniden düzenlenmesinde 21. yüzyılda yetiştirilen bireylerde bulunması gereken beceriler ve değişen koşullar bu düzenlemeyi

gerekli kılan unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşadığımız yüzyılda bireylerin özellikle eğitim ve iş hayatı dâhil olmak üzere hayatın her aşamasında edinmesi gereken beceriler “21. Yüzyıl Becerileri” olarak tanımlanmaktadır (Güçlü, 2022).

Günümüzde ülkeler arası ticari, kültürel, siyasal ve bilimsel ilişkilerin her geçen gün artarak ilerlemesi sonucu insanlar sebepleri farklı olsa da yabancı dil öğrenimine yönelmekte bu durum da çok dilliliğe ve kültürlerarası etkileşime zemin hazırlamaktadır (Büyükkiz, 2014). Yabancı dil öğreniminde Türkçenin de özellikle Avrupa ve Türk Cumhuriyetleri’nde önem kazanan ve ilgilenilen bir alan olmasından dolayı ülkemizde de yabancılara Türkçe öğretiminde tartışma ve çalışmaların arttığı belirtilmiştir (Yaylı ve Bayyurt 2019). Dil öğretimi, hedef dile ait sözlü ya da yazılı eserleri, kelimeleri, paragrafları, metinleri anlamayı, sözlü ve yazılı olarak bu yapıları oluşturabilmeyi amaçlar. Bu amaç hedef dile ait anlama ve anlatma becerilerini geliştirmeyi sağlamak içindir (Kaya ve Kurudayıoğlu, 2021).

Yabancılara Türkçe öğretimi Türkiye’de üniversiteler ya da özel kurumlar tarafından yapılmaktadır. Bu kurumların içerisinde TÖMER’ler yabancılara Türkçe öğretimini en yaygın yapan kurumlardan olup bu kurumlarda dört temel dil becerisinin geliştirilmesi için kullanılan ana kaynaklar ders ve çalışma kitaplarıdır (Kayasandık, 2018). Ders kitaplarının, bilginin paylaşım hızı ve teknolojinin gelişmesine rağmen hâlâ en fazla kullanılan kaynaklar arasında olması araştırmalara konu olmasını devam ettirmektedir.

21. yüzyıl insanların ihtiyaç duyduğu becerilerin küreselleşmenin etkisiyle bireysel, toplumsal ve ekonomik değişimlerle birlikte farklılaştığı görülmektedir. 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan ve yakın zamanda önem kazanan bu becerilerin uygulanması için eğitim sistemlerinin de düzenlenmesi gerekmektedir (Ekici vd., 2017). 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasında tüm öğrencilerin benimseyeceği bir düzenlemenin oluşturulması eğitim programları için gereklidir (Zan, 2022). Yabancılara Türkçe öğretiminde de 21. yüzyıl becerilerinin öğrencilere kazandırılması için Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı (2020) içinde 21. yüzyıl becerileri Avrupa Yeterlikler Çerçevesi ve belirli kök değerler temel öge şeklinde alınarak gösterilmiştir (Aydın ve Tunagür, 2021). 21. yüzyıl becerilerinin, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nda (Ekin, 2022), Türkçe Dersi Öğretim Programlarında (Dilekçi ve Karatay, 2021) ve ders kitaplarında (Sayır, 2023), yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında (Güven ve Bülbül, 2023; Tok, 2013), 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda (Koçin ve Tuğluk, 2020), Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı dersinde

incelendiği (Sarıtaş ve Yılmaz, 2022) çalışmaların bulunmasına rağmen yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki kök değerlerin tespit edilip kıyaslanmasına yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bundan dolayı bu çalışmada yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin yer alma durumu ve dağılımının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki okuma metinlerinde 21. Yüzyıl becerilerinin yer alma durumunu ortaya koymak ve bu becerilerin dağılımını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın problem cümlesi “Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?” şeklinde belirlenmiş olup bu problem cümlesinden hareketle aşağıda verilen alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Yeni İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi B1 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?
2. Yeni İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi B2 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?
3. Yeni İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi C1 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?
4. Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi B1 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?
5. Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi B2 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?
6. Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi C1 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?
7. Yeni İstanbul ve Yedi İklim yabancılara Türkçe Öğretimi ders kitaplarındaki okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?

1.3. Sınırlılık

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekildedir:

1. Araştırma, Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi ve Yedi İklim Türkçe Öğretimi Seti kitapları ile sınırlıdır.
2. Araştırma incelemeye konu olan kitapların B1, B2 ve C1 seviyesiyle sınırlıdır.
3. Araştırma incelemeye konu olan kitaplardaki okuma metinleriyle sınırlıdır.
4. Araştırma incelemeye konu olan kitaplardaki okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin belirlenmesiyle sınırlıdır.

1.4. Varsayım

Araştırmanın varsayımları şu şekilde sıralanabilir:

1. Araştırmada veri seti olarak kullanılan Yeni İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti ve Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C1 seviye ders kitaplarındaki okuma metinlerinin 21. yüzyıl becerilerini yeterli ölçüde içerdiği varsayılmıştır.

1.5. Tanımlar

Dil: “İnsanların duygu, düşünce ve gözlemlerini işaret veya kelimelerle paylaştıkları bir sistemdir” (Güneş, 2019: 23).

Beceri: Kişinin bir işi yapabilme ustalığı (TDK, 2019).

21. Yüzyıl Becerileri: “Günümüzde ihtiyaç duyulan, üretkenlik, yenilikçilik, eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, işbirliği, bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı, girişimcilik, esneklik ve uyum gibi üst düzey becerilerdir” (Topçu ve Çiftçi, 2020: 96).

Ders Kitabı: “Herhangi bir eğitim ve öğretim programı çerçevesinde hazırlanmış, Kurulca örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulması uygun bulunan basılı veya dijital ortamdaki kitap ve ekleridir” (MEB, 2021: 1).

Metin: Dilsel göstergelerin art arda geldiği, başı ve sonu ile kapalı bir yapı oluşturan anlamlı kelimeler bütünü olarak adlandırılmaktadır (Günay, 2017).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde 21. yüzyıl becerileri, yabancılara Türkçe öğretimi ders kitapları ve 21. yüzyıl becerilerini konu alan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. 21. Yüzyıl Becerileri

21. yüzyıl yaşamımızı ve toplumların her alanını farklı şekillerde etkilemiş olup bu etkinin en önemli unsuru ise değişim kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz ve Alkış, 2019). Toplumları siyasi, sosyal ve ekonomik olarak etkileyen değişim kavramı eğitimde de birtakım ihtiyaç ve yeteneklerin ortaya çıkarılmasını gerekli hâle getirmiştir (Genç ve Eryaman, 2008). Bilgi çağında eğitim, bireyleri ihtiyaç duyacağı becerilerle donatmada yeni taleplerle karşı karşıya kalmıştır. Eğitim sistemleri ve eğitim programları bu talepleri karşılamak için yeterli değildir (Aydın, 2021). Bilgi çağındaki teknolojik gelişmeler bireylerde bulunması gereken özelliklerin de değişmesine sebep olmuştur (Cerrah Özsevgeç, 2020). Güçlü' ye (2022) göre 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasını sağlayan araçlardan birisi öğretim programlarıdır. Bu bağlamda gelecek kuşakları daha donanımlı bireyler olarak yetiştirmek için eğitim öğretim programlarında değişiklik yapılması zorunlu hâle gelmiştir (Çelebi ve Altuncu, 2019). Eğitim sistemlerinin talep ve becerileri karşılaması için yapılması gerekenler noktasında becerilerin ve uygulama yöntemlerinin tanımlandığı pek çok rapor yayımlanmıştır. Eğitim programlarının hazırlanan raporlarda belirtilen becerilere ve ihtiyaçlara göre şekillendiği görülmektedir (Yalı, 2021). Bu beceriler, 21. yüzyıl becerileri olarak ifade edilen becerilerdir. 21. yüzyıl becerileri, öğrenme ve yenilikçilik becerileri, yaşam ve kariyer becerileri, bilgi medya ve teknolojileri okuryazarlığı becerileri olarak üç grup şeklindedir. Öğrenme ve yenilik becerileri üst düzey bilişsel becerileri içerir. Yaşam ve kariyer becerileri ise değişen düzene uyum sağlamayı ve kendini yönetmeyi gerektiren yaşam boyu öğrenmeyi içine alan becerileri; bilgi, medya ve teknoloji becerileri, gelişen ve değişen teknolojiyi rutin dışında kullanabilme becerilerini de içine alan becerilerdir. Bu bağlamda eğitim programlarında yeni yaklaşımların 21. yüzyıl beklenti ve yetenekleri ile ilgili olması eğitimcilerin yanı sıra ülkelerin de gelecek programları yapmasıyla ilgilidir (Gelen, 2017).

21. yüzyıl becerilerinin özünü öğrencilerin hangi bilgi birikimlerine sahip olmalarından çok bilgiyle neler yapabileceklerine vurgu yapmak olduğunu açıklayan Silva (2009), 21. yüzyıl

etiketinin yanıltıcı olup bu bağlamda eleştirel, yaratıcı düşünme becerilerinin 21. yüzyıla özgü veya benzersiz olmadığını ancak ekonomi ve çalışma şartlarının değişmesinden dolayı günümüzde yoğunlaştığını belirtmiştir. 21. yüzyılda bilginin hızlı üretiminden dolayı bütün bilgiyi öğrenmenin yerini bilgiye nasıl ulaşılacağı ve bilgiyi ihtiyaçlar doğrultusunda transfer edebilme yeteneği önem kazanmıştır (Ocak, 2019). 21. yüzyılda var olmak için 21. yüzyıl yeterliliklerine sahip olunması gerektiğini ve bu becerilerin çocuklara ve gençlere öğretilmesinin zorunlu olduğunu aktaran Özcan (2013), bunun için eğitim ve 21. yüzyıl becerilerinin birlikte ele alınması gerekliliğinin önemini vurgulayarak 21. yüzyıl becerilerine dair evrensel veya ulusal düzeyde ortak bir görüşün olmadığını belirtmiş, bu becerileri açıklayan bilim adamları ve kuruluşları şu şekilde sıralamıştır:

2.1.1 Metiri Grubu ve Orta Kuzey Bölgesel Eğitim Laboratuvarı'nın (NCREL) 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi

Ülkelerin dijital çağda başarılı olabilmeleri için iş gücüne hâkim olmalarından ziyade eğitimde teknoloji kullanımının da önemli olduğu görülmektedir. Eğitimin değişmesi ya da bir adım önde olması gerektiğini belirten çerçeve; 21. yüzyıl becerilerinin gittikçe önemli hâle geldiğini, bu becerilerin geleneksel eğitim becerilerini içerdiğini fakat yeni teknolojilere ve çalışma ortamlarına uyum sağlamak için geliştirilmesi gerektiğini açıklamıştır. 2003 yılında belirlenen beceriler şu şekildedir:

Dijital Çağ Okuryazarlığı: Temel, bilimsel ve teknoloji okuryazarlığı; görsel ve bilgi okuryazarlığı; kültür okuryazarlığı ve küresel farkındalık becerileridir.

Yaratıcı Düşünme: Uyum ve karmaşıklığı yönetme yeteneği; merak, yaratıcılık ve risk alma; üst düzey düşünme ve akıl yürütme becerileridir.

Etkili İletişim: Takım çalışması, işbirliği ve uyum becerisi; kişisel ve sosyal sorumluluk; interaktif iletişim becerileridir.

Yüksek Verimlilik: Sonuçları önceliklendirme, planlama ve yönetme yeteneği; gerçek dünya araçlarının etkin kullanımı; konuyla ilgili yüksek nitelikli ürünler becerileridir (Lemke, 2002).

2.1.2 Liberal Eğitim İçin Ulusal Liderlik Konseyi (LEAP) ve 21. Yüzyıl Becerileri

Liberal Eğitim Ulusal Liderlik Konseyinin üniversite mezunlarına dair mezunların neyi yapabildiği veya yapabilmesi gerektiğini açıkladığı rapor, mezunların bir diplomadan ziyade karmaşık ve değişen dünya düzeni için ihtiyaç duydukları öğrenmelere nasıl ulaşacaklarını açıklar. Amerikan toplumunu esas alan bu araştırmada; öğrencilerin iş, sosyal yaşam ve vatandaşlık konularında raporda önerilen temel öğrenme çıktılarını geliştirmelerinin müfredat uyumuyla sağlanacağı belirtilmiştir. Öğrencilerin 21. yüzyıl zorluklarına hazırlanmaları için açıklanan temel öğrenme çıktıları şu şekildedir:

Doğal ve Fiziki Varlıklar ile Kültürler Hakkında Bilgi: Hem çağdaş hem de kalıcı sorunlarla ilgilenen anlayıştır. Fen bilimleri ve matematik, sosyal bilimler alanı ile beşerî bilimler, tarih, diller ve sanatla ilgili çalışmaları kapsar.

Düşünce ve Pratik Becerilerin Dâhil Olduğu Bilgi: Müfredat dâhilinde gittikçe zorlaşan problemlerin proje ve performans standartları doğrultusunda uygulanmasıdır. Sorgulama ve analiz, eleştirel ve yaratıcı düşünme, yazılı ve sözlü iletişim, nicel okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı, takım çalışması ve problem çözme.

Kişisel ve Sosyal Sorumluluk İçerikleri: Çeşitli topluluklara gerçek dünyadaki zorluklar aktif katılım yoluyla aktarılır. Yerel ve küresel vatandaşlık bilgisi; kültürlerarası bilgi ve yeterlilikler; etik akıl yürütme ve uygulama; yaşam boyu öğrenmenin temelleri ve becerileri.

Bütünleştirici Öğrenme: Bilgi, beceri ve sorumlulukların yeni ortam ve karmaşık sorunlarla uygulanmasıyla ortaya çıkar. Genel ve özel çalışmalarda sentez ve başarının birlikteliğini aktarır (LEAP, 2007).

2.1.3 Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün 21. Yüzyıl Becerileri (OECD Öğrenme Çerçevesi 2030)

Öğrenme çerçevesi; OECD Eğitim 2030 Projesi için hükümet temsilcileri, düşünce liderleri, uzmanlar, okul lider ve öğretmenleri, öğrenciler ve gençlik grupları, üniversiteler, yerel kuruluş ve organizasyonların oluşturduğu giderek büyüme gösteren bir ortaklar topluluğudur. Öğrenme çerçevesi, 2018'den itibaren eğitime başlayan çocukların, kaynakların sınırsız ve

sömürülebilir olduğu düşüncesinden vazgeçerek ortak refah ve sürdürülebilirliğe önem vermeleri gerektiğini açıklar. Toplumların hızlı değişimlerinin pek çok çeşidi olduğunu belirten anlayış bu değişimleri; çevresel, ekonomik ve sosyal değişimler olarak belirtmektedir. Değişimlerin meydana getirdiği sorunlar küresel bir tartışma ortaya çıkarsa da yerel çözümlere yönlendirmeler mevcuttur. OECD Eğitim 2030, ortaklıklarla insanların, kârın, gezegenin ve barışın sürdürülebilir olmasını amaçlamaktadır. Bu sebeple eğitimin insanları kapsayıcı ve sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunmasını sağlayacak bilgi, beceri, tutum değerleri geliştirebileceği; açık ve anlamlı hedeflerinin oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. Geleceğe hazır öğrencilerin hem geniş hem de uzmanlaşmış bilgiye ihtiyacı olacağını açıklayan OECD Eğitim 2030 Projesi, OECD Temel Yetkinliklerini temel alan bir proje olup gençlerin bilinçli, yenilikçi ve sorumlu olmalarına yönelik artan ihtiyaç doğrultusunda “Dönüştürücü Yetkinlikler” olarak üç yeterlilik kategorisi –yeni değer yaratmak, gerilimleri ve ikilemleri uzaklaştırmak, sorumluluk almak- belirlemiştir (OECD, 2018).

2.1.4 Hayat Boyu Öğrenme İçin Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ)

23 Nisan 2008 yılında Avrupa Konseyi tarafından resmen kabul edilen hayat boyu öğrenme için “Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi Tavsiye Kararı”, 2017 yılında günümüz şartları doğrultusunda güncellenmiş olup Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi’nin ülkemizde ulusal koordinasyon noktası Mesleki Yeterlilik Kurumu olarak belirlenmiştir (URL-1 2023).

AYÇ, hayat boyu öğrenmeyi amaçlayan ve yeterliliklerin birey ve kurumlar ekseninde daha iyi anlaşılması için öğrenen ve çalışanların yeterliliklerinin başka ülkelerde kullanılmasının yolunu açarak ülkelerin birbirleriyle bağlantı kurmasını sağlayan ortak bir karşılaştırma sistemidir. AYÇ temelinde her seviyede farklı becerilerin yer aldığı sekiz seviyeyi barındırmaktadır. Söz konusu seviyeler, bilgi, beceri ve yetkinliklerden oluşan seviye tanımlayıcısı olarak adlandırılan bölümlerden oluşmaktadır. (URL-2, 2023). Tablo 2.1’de Avrupa Yeterlilikleri Çerçevesi seviye tanımlayıcıları detaylı olarak açıklanmıştır.

Tablo 2.1: Avrupa Yeterlilikleri Çerçevesi seviye tanımlayıcıları (URL-2, 2023)

	Bilgi	Temel genel bilgi
1. Seviye	Beceri	Basit görevleri yerine getirmek için gerekli temel beceriler
	Yetkinlik	Yapılandırılmış ortamlarda doğrudan gözetim altında çalışmak veya öğrenmek

	Bilgi	Bir çalışma veya öğrenme alanına ilişkin temel olgusal bilgi
2. Seviye	Beceri	Basit kuralları ve araçları kullanarak alışlagelmiş sorunları çözmek ve görevleri yerine getirmek amacıyla gerekli bilgiyi kullanmak için ihtiyaç duyulan temel bilişsel ve uygulamalı beceriler
	Yetkinlik	Bir miktar özerkliğe sahip olarak gözetim altında çalışmak veya öğrenmek
	Bilgi	Bir çalışma veya öğrenme alanında yer alan olgulara, ilkelere, süreçlere ve genel kavramlara ilişkin bilgi
3. Seviye	Beceri	Bir çalışma veya öğrenme alanında temel yöntemler, araçlar, gereçler ile bilgiyi seçerek ve uygulayarak sorunları çözmek ve görevleri tamamlamak için gerekli bilişsel ve uygulamalı beceriler dizisi
	Yetkinlik	Çalışma veya öğrenmeye ilişkin görevlerin gerçekleştirilmesi için sorumluluk almak. Sorunların çözümünde mevcut koşullara göre davranışlarını uyarlamak
	Bilgi	Bir çalışma veya öğrenme alanında geniş kapsamlı teorik (kuramsal) ve olgusal bilgi
4. Seviye	Beceri	Bir çalışma veya öğrenme alanındaki belirli sorunlara çözüm üretmek için gerekli bilişsel ve uygulamalı beceriler dizisi
	Yetkinlik	Genellikle öngörülebilir ancak değişikliğe tabi çalışma veya öğrenme ortamlarında yönergeler doğrultusunda kendi kendini yönetmek. Çalışma veya öğrenme faaliyetlerini değerlendirmek ve geliştirmek için bir miktar sorumluluk alarak başkalarının gerçekleştirdiği alışlagelmiş (rutin) işleri denetlemek.
	Bilgi	Bir çalışma veya öğrenme alanında geniş kapsamlı, özelleşmiş, olgusal ve teorik (kuramsal) bilgi; söz konusu bilginin sınırları hakkında farkındalık
5. Seviye	Beceri	Soyut sorunlara yaratıcı çözümler geliştirmek için gerekli olan geniş kapsamlı bilişsel ve uygulamalı beceriler dizisi
	Yetkinlik	Öngörülemeyen değişikliklerin var olduğu çalışma veya öğrenme faaliyetlerine ilişkin ortamlarda yönetim ve gözetim sergilemek. Kendisinin ve başkalarının performansını değerlendirmek ve geliştirmek.
	Bilgi	Bir çalışma veya öğrenme alanında teori (kuram) ve ilkeleri eleştirel bir yaklaşımla anlamayı içeren ileri düzeyde bilgi
6. Seviye	Beceri	Özelleşmiş bir çalışma veya öğrenme alanında karşılaşılan karmaşık ve öngörülemeyen sorunları çözmek için gerekli ileri düzey becerileri uzmanlık ve gelişim göstererek sergilemek.
	Yetkinlik	Öngörülemeyen çalışma veya öğrenme ortamlarında karar vermek için sorumluluk alarak karmaşık teknik ve mesleki faaliyetleri veya projeleri yönetmek. Bireylerin veya grupların mesleki gelişimini yönetmek için sorumluluk almak.
	Bilgi	Bir kısmı bir çalışma veya öğrenme alanında önde gelen bilgiler olan ve özgün düşünce ve/veya araştırmalara temel teşkil eden oldukça özelleşmiş bilgi. Bir alandaki ve farklı alanlar arasındaki etkileşime ilişkin bilgiye yönelik konularda eleştirel farkındalık.
7. Seviye	Beceri	Yeni bilgi ve işlemler geliştirmek ve farklı alanlara ait bilgileri bütünleştirmek amacıyla yürütülen araştırma ve geliştirme faaliyetleri için gerekli özelleşmiş sorun çözme becerileri
	Yetkinlik	Karmaşık öngörülemeyen ve yeni stratejik yaklaşımlar gerektiren çalışma veya öğrenme ortamlarını yönetmek ve dönüştürmek. Mesleki bilgi ve uygulamalara katkıda bulunmak için ve/veya çalışma gruplarının stratejik performanslarını değerlendirmek için sorumluluk almak.
	Bilgi	Bir çalışma veya öğrenme alanının en ileri ucunda ve farklı alanlar arasındaki arayüzde yer alan bilgi
8. Seviye	Beceri	Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde karşılaşılan önemli problemleri çözmek ve mevcut bilgi ile mesleki uygulamaları genişletmek ve yeniden tanımlamak için gerekli sentez ve değerlendirmeleri içeren özelleşmiş ve en ileri düzeydeki beceri ve teknikler
	Yetkinlik	Önemli ölçüde yetki, yenilik, özerklik, bilimsel ve mesleki bütünlük sergilemek. Araştırma içeren çalışma veya öğrenme ortamlarında ön planda olan yeni düşüncelerin veya süreçlerin gelişimini sağlamak için sürekli bağlılık sergilemek.

Tablo 2.1’ de görüldüğü gibi Avrupa Yeterlilikleri Çerçevesi seviye tanımlayıcılarında yer alan bilgi, beceri ve yetkinlikler öğrenme seviyelerinde birtakım ölçütlere göre sınıflandırılmıştır. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi’nde bulunan yeterliliklerin her tür ve seviyeyi ilgilendiren kapsamlı bir çerçeve olması birey, eğitim öğretim sağlayıcısı, işveren, işçi sendikaları, kamu kurumları ve uluslararası kuruluşlar gibi pek çok kullanıcısı olmasını sağlamıştır (Soysal, 2021).

2.1.5 Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)

“Hayat Boyu Öğrenme Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi” ile işbirliği içinde olan ülkelerden birisi de Türkiye’dir. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), ülkemizde eğitim kademelerinde yer alan yeterliliklerin bütüncül bir şekilde ele alınmasını ve diğer ülkelerin yeterliliklerini ülkemizdeki yeterliliklerle mesleki, genel ve akademik olarak karşılaştırmalarını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur (URL-3, 2023). Türkiye Yeterlilikleri Çerçevesi seviye tanımlayıcılarına Tablo 2.2’de yer verilmiştir.

Tablo 2.2: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi seviye tanımlayıcıları (URL-3, 2023)

1. Seviye	Bilgi	Kendisi ve çevresine ilişkin genel bilgiye sahip olma
	Beceri	Basit görevleri yerine getirmek için gerekli temel beceriye sahip olma
	Yetkinlik	Basit görevleri rehberlik ve gözetim altında gerçekleştirme
2. Seviye	Bilgi	Bir iş veya öğrenme alanına ait başlangıç düzeyinde olgusal bilgiye sahip olma
	Beceri	Görevleri yerine getirmek ve olası basit sorunları çözmek için gerekli bilgiyi kullanma temel becerisine sahip olma
	Yetkinlik	Basit görevleri gözetim altında sınırlı özerklik ile gerçekleştirme Hayat boyu öğrenme yaklaşımı kapsamında öğrenme ihtiyaçlarının farkında olma
3. Seviye	Bilgi	Bir iş veya öğrenme alanına ait başlangıç düzeyinde kuramsal, orta düzeyde olgusal bilgiye sahip olma
	Beceri	Görevleri yerine getirmek ve problem çözmek için, gerekli veri, yöntem ve araç gereçleri seçip kullanma becerisine sahip olma
	Yetkinlik	Görevleri yerine getirmede sorumluluk alma Değişen şartları dikkate alarak görevi tamamlama Hayat boyu öğrenme yaklaşımı kapsamında öğrenme ihtiyaçlarını rehberlik eşliğinde belirleme ve karşılama
4. Seviye	Bilgi	Bir iş veya öğrenme alanına ait orta düzeyde kuramsal ve işlemsel, orta düzeyin üzerinde olgusal bilgiye sahip olma
	Beceri	Bir iş veya öğrenme alanına özgü iş ve işlemleri yerine getirmek ve sorunlara çözüm üretmek amacıyla bilişsel ve uygulamalı becerilere sahip olma
	Yetkinlik	Öngörülebilir, ancak değişime açık ortamlarda, görevleri tamamlamak için tam sorumluluk alma Başkalarının yürüttüğü sıradan görevlerin gözetimini yapma, bu görevlerin değerlendirilmesinde ve iyileştirilmesinde sınırlı sorumluluk alma Hayat boyu öğrenme yaklaşımı kapsamında öğrenme ihtiyaçlarını karşılama ve rehberlik eşliğinde ileriye yönelik öğrenme hedeflerini belirleme Bir iş veya öğrenme alanındaki bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ile etik meseleler ve toplumsal sorunların ilişkisi konusunda farkındalığa sahip olma
5. Seviye	Bilgi	Bir iş veya öğrenme alanının sınırlarının farkında olarak, bu alana özgü, kapsamlı, kuramsal ve olgusal bilgilere sahip olma
	Beceri	Sınırları belirlenmiş soyut ve somut sorunlara yaratıcı çözümler geliştirmede gerekli, kapsamlı, bilişsel ve uygulamalı becerilere sahip olma

6. Seviye	Yetkinlik	Öngörülemeyen değişikliklerin olduğu ortamlarda yönetim ve gözetim görevi yapma Kendisinin ve başkalarının başarımlarını değerlendirme ve geliştirme Projelerin yönetimi dâhil iş veya öğrenme ortamlarında işleme dair etkileşimde bulunma Bir iş veya öğrenme alanına yönelik hayat boyu öğrenme yaklaşımının kapsamına ve bu kapsamın örgün ve yaygın eğitim ile serbest öğrenme yollarıyla ilişkisi konusunda genel farkındalığa sahip olma Bir iş veya öğrenme alanındaki bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ile toplumsal ve etik meseleler ve sorumluluklar ilişkisinin farkında olma
	Bilgi	Bir iş veya öğrenme alanında sorgulayıcı bakış açısını kapsayacak şekilde ileri düzeyde kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahip olma
	Beceri	Uzmanlık gerektiren bir iş veya öğrenme alanında, karmaşık ve öngörülemeyen sorunları çözmek için gerekli, uzmanlık ve yenilik niteliği gösteren ileri düzeyde becerilere sahip olma
	Yetkinlik	Öngörülemeyen iş veya öğrenme ortamlarında sorumluluk alarak karar verme ve bu ortamlarda karmaşık teknik veya meslekî faaliyet veya projeleri yönetme Kişilerin ve grupların meslekî gelişiminin yönetiminde sorumluluk alma Bir iş veya öğrenme alanına yönelik hayat boyu öğrenme yaklaşımının kavramları, politikaları, araçlarının uygulaması ve bunların örgün ve yaygın eğitim ile serbest öğrenme yollarıyla ilişkisi konusunda deneyim sahibi olma Bir iş veya öğrenme değerlendirmesinde bulunurken toplumsal ve etik değerlerin farkında olma
7. Seviye	Bilgi	Bir iş veya öğrenme alanında, özgün fikirlerin ve/veya araştırmanın temelini oluşturan ve bir kısmı en ileri düzeydeki ihtisas bilgisine sahip olma Alanındaki ve alanının ilişkili olduğu değişik alanların arayüzündeki bilgi meselelerinde sorgulayıcı yaklaşıma sahip olma
	Beceri	Bir iş veya öğrenme alanında yeni bilgi ve yöntemleri geliştirmek ve farklı alanlardan bilgiyi bütünleştirmek için yürütülen araştırma ve/veya yenilik faaliyetlerinde sorun çözmede ileri düzeyde beceriye sahip olma İleri araştırma işlemlerinin kavranılması, tasarlanması, uygulanması ve uyarlanmasını yapma becerisine ekip üyesi veya kısmen özerk olarak sahip olma
	Yetkinlik	Öngörülemeyen, karmaşık ve yeni stratejik yaklaşımlar gerektiren iş veya öğrenme ortamlarını yönetme ve dönüştürme Karmaşık bir ortamda değişimi yönetme tecrübesine sahip olma Meslekî bilgi ve uygulamaya katkı yapmak ve/veya takımların stratejik başarımlarını değerlendirmek için sorumluluk alma Bir iş veya öğrenme alanına ve alanlar arasındaki arayüz bilgisine yönelik hayat boyu öğrenme yaklaşımının kavram, politika, araçlar ve uygulaması ve bunların örgün ve yaygın eğitim ile serbest öğrenme yollarıyla ilişkisi konusunda liderlik yapma Bir iş veya öğrenme alanında, toplumsal ve etik meseleleri ve sorumlulukları dikkate alarak bilgiyi bütünleştirme ve yargıda bulunma
	Bilgi	Bir iş veya öğrenme alanındaki kuram, uygulama, yöntem ve tekniklerin en ileri düzeydeki sistematik bilgisine ve sorgulayıcı analiz yapacak kapasiteye sahip olma Bir iş veya öğrenme alanıyla ilişkili olarak farklı iş veya öğrenme alanlarında en ileri düzeydeki arayüz bilgisine sahip olma
8. Seviye	Beceri	Bir iş veya öğrenme alanındaki en ileri düzeydeki araştırma ve/veya yenilikte kritik sorunları çözmek, mevcut bilgiyi veya meslekî uygulamayı genişletmek ve yeniden tanımlamak için sentez ve değerlendirmeyi de kapsayan en ileri düzeydeki bilgi, yöntem ve teknikleri kullanmayı gerektiren uzmanlaşmış becerilere sahip olma İleri araştırma süreçlerinin kavranılması, tasarlanması, uygulanması ve uyarlanmasını yapma becerisine özerk olarak sahip olma Alanında ortaya çıkan, farklı alanlardaki yöntem ve yaklaşımların kullanımını da gerektiren yeni ve karmaşık sorunları çözme becerisine sahip olma
	Yetkinlik	Güçlü bir yetkinlik, yenilik, özerklik, bilimsel ve meslekî tutarlılığa sahip olma ve araştırma dâhil iş veya öğrenme ortamlarındaki en ileri seviyedeki yeni fikirlerin ve süreçlerin geliştirilmesinde yetkin olduğunu gösterme Bir iş veya öğrenme alanındaki mevcut bilgi veya meslekî uygulamanın yeniden tanımlanmasına veya genişletilmesine imkân veren yeni ve özgün yaklaşımların geliştirilmesinde liderlik yapma Bir iş veya öğrenme alanına ve alanlar arasındaki arayüz bilgisine yönelik hayat boyu öğrenme yaklaşımının öngörülme, karmaşık ve yenilik gerektiren ortamlarda geliştirilmesine, örgün ve yaygın eğitim ile serbest öğrenme yollarıyla desteklenmesine ilişkin konularda özgün politika ve uygulamalar geliştirme Bir iş veya öğrenme alanında, toplumsal ve etik meseleleri ve sorumlulukları dikkate alarak yeni bilgi üretme

Tablo 2.2’de görüldüğü gibi Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiş olan sekiz temel yetkinlik öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası alanda; sosyal, kişisel, iş

ve akademik hayatlarında gereksinim duyacakları becerilerden oluşmaktadır. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinden hareketle Milli Eğitim Bakanlığı da 21. Yüzyılda öğrencilerin edinmesi gereken becerileri Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda sekiz temel yetkinlik olarak ele almış ve bu yetkinlikleri “ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade” şeklinde açıklamıştır (MEB, 2019).

2.1.6 Amerikan Kolejleri ve Üniversiteleri Birliği (AACU) Beceriler Çerçevesi

Amerikan Kolejleri ve Üniversiteleri Birliği (AACU) üniversite mezunlarının 21. Yüzyıl zorluklarına hazırlanmasını sağlayan beceriler için 2007 yılında bir çerçeve hazırlamıştır. AACU Çerçevesi’nin P21 Çerçevesi’nden farklı olarak insan kültürleri hakkında bilgi vermesi dikkat çeken bir unsur olup temel beceriler Tablo 2.3’te açıklanmıştır (Soysal, 2021; Doğu, 2022).

Tablo 2.3: AACU temel öğrenme çıktıları (Doğu, 2022)

İnsan Kültürleri ve Fiziksel ve Doğal Dünya Bilgisi	Fen bilimleri ve matematik, sosyal bilimler, beşeri bilimler, tarih, dil ve sanat
Entelektüel ve Pratik Beceriler	Sorgulama, araştırma ve analiz, eleştirel ve yaratıcı düşünme, yazılı ve sözlü iletişim, sayısal okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı, takım çalışması ve problem çözme
Kişisel ve Sosyal Sorumluluklar	Ulusal ve uluslararası vatandaşlık bilgisi, kültürlerarası bilgi ve yetkinlik, etik düşünme ve eylem, yaşam boyu öğrenmenin temelleri ve gerekli beceriler
Bütünleştirici Öğrenme	Genel ve özel çalışmalarda sentez ve ileri düzey başarıyı sağlamak

2.1.7 Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu (ISTE) Beceriler Çerçevesi

Eğitimde yeniliği ve sürdürülebilirliği hedef alan ve bu amaçların teknolojiyi kullanmadaki başarı ile gerçekleşeceğini belirten bir standartlar çerçevesidir. ISTE standartları öğrenciler, eğitimciler ve eğitim liderleri için ayrı gruplandırılmıştır. Öğrenciler için belirlenen standartlar şu şekildedir:

Yetkin Öğrenen: Öğrencilerin öğrenme faaliyetlerinde söz sahibi olarak seçim yapmalarıdır.

Dijital Vatandaş: Öğrencilerin teknolojiyi sosyal etkileşimler ve ağ bağlantılı cihazlarda kullanırken yasal ve etik davranışlarda bulunmalarınıdır.

Bilgiyi Yapılandırma: Çeşitli kaynaklardan bilgiyi seçerek anlamlı bağlantılar kurmalarıdır.

Yaratıcı Tasarımcı: Yenilikçi eserleri oluştururken problemleri çözebilen.

Bilimsel Düşünen: Çözüm geliştirmek için soyut düşünceyi kullanan.

Yaratıcı İletişimci: Dijital araçları, çeşitli amaçlar doğrultusunda iletişim kurmak için kullanma ve kendini ifade etme.

Küresel İşbirlikçi: Yerel ve küresel ekiplerde işbirliği içinde etkili bir şekilde çalışmak ve bu süreçte dijital araçları kullanmak (URL-4, 2023).

2.1.8 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi (Partnership for the 21st Century Skills)

21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi (P21/ Partnership for the 21st Century Skills), Amerika’da farklı şirket ve derneklerin birlikte oluşturduğu (Apple, Cisco, National Education Association vb.) beceriler çerçevesidir (Cansoy, 2018). Çerçevede küresel ve dijital olarak birbirine bağlı dünyada başarının, bilgi ve becerileri geliştirmekle mümkün olacağı açıklanmıştır (P21, 2019). 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi’nin üniversite ve iş dünyası için önemli olan farklı beceri türlerini kavramsallaştırmasından (Lai ve Viering, 2012) dolayı ihtiyaç duyulan eğitim deneyimleri için eğitimciler, iş dünyası ve hükümetler bir araya gelmiş; P21 adı altında birleşip eğitim programlarını düzenledikleri belirtilmiştir. 21. yüzyıl becerilerini “21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi” adı altında inceleyen ve açıklayan kuruluş, günümüz ve gelecekte edinilmesi gereken becerileri, anahtar temalar ve temel konular etrafında gruplamıştır. Bu çerçevede genel olarak öğrencilerin iş hayatında ve sosyal hayatta başarılı olmaları için gerekli beceriler ve bilgiler; içeriğinde ise özel beceriler, uzmanlık alanları ve okuryazarlık türleri bulunmaktadır. 21. yüzyıl temalarında tüm öğrenciler için sadece temel konularda ustalaşmanın yanı sıra 21. yüzyıl disiplinler arası temalarının temel konularla birlikte akademik olarak daha yüksek seviyelere ulaşılması gerektiğinin önemi vurgulanmıştır. 21. yüzyıl temel konularını ve becerilerini içeren 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi’nde renkli alanlarda öğrenme çıktıları, kutu

bölümlerinde ise destek sistemleri yer almakta olup çerçevenin görseli ve içeriği Şekil 2.1’de gösterilmiştir.

Şekil 2.1: 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi, öğrenme çıktıları ve destek sistemleri (P21, 2019)

Şekil 2.1’de görüldüğü gibi Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi’ndeki renkli alanlarda öğrenme çıktıları, kutu bölümlerinde ise destek sistemleri yer almakta ve tüm birimler birbiriyle bağlantılı olarak çalışmaktadır. 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi’ni temel konular, 21. yüzyıl temaları, öğrenme ve yenilik becerileri, yaşam ve kariyer becerileri, bilgi, medya ve teknoloji becerileri, 21. yüzyıl destek sistemleri oluşturmaktadır.

- “Temel Konular: İngilizce, Okuma veya dil becerileri, Dünya dilleri; Sanat; Matematik, Ekonomi; Bilim; Coğrafya; Tarih; Devlet ve Yurttaşlık Bilgisi.
- 21. Yüzyıl Temaları: Küresel farkındalık; Finansal, Ekonomik, İşletme ve Girişimcilik Okuryazarlığı; Sivil Okuryazarlık; Sağlık Okuryazarlığı; Çevre Okuryazarlığı.
- Öğrenme ve İnovasyon (Yenilik) Becerileri: Yaratıcılık ve Yenilik Becerileri, Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme, İletişim ve İşbirliği.
- Yaşam ve Kariyer Becerileri: Esneklik ve Uyum, Girişim ve Kendini Yönetme (Özyönetim), Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler, Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik, Liderlik ve Sorumluluk.

- Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri: Bilgi Okuryazarlığı, Medya Okuryazarlığı, BİT (Bilgi, İletişim ve Teknoloji) Okuryazarlığı.
- 21. Yüzyıl Destek Sistemleri: 21. Yüzyıl Standartları, 21. Yüzyıl Becerilerinin Değerlendirilmesi, 21. Yüzyıl Müfredatı ve Öğretimi, 21. Yüzyıl Profesyonel Gelişimi, 21. Yüzyıl Öğrenme Ortamları” (P21, 2019).

21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi’nde yer alan 21. yüzyıl becerileri ve alt becerilerine Tablo 2.4’te yer verilmiştir.

Tablo 2.4: 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi’nde 21. yüzyıl becerileri

Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Yaşam ve Kariyer Becerileri	Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri
“Yaratıcılık ve Yenilikçilik”	“Esneklik ve Uyum”	“Bilgi Okuryazarlığı”
“Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme”	“Girişimcilik ve Özyönetim”	“Medya Okuryazarlığı”
“İletişim”	“Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler”	“Bilgi, İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı”
“İşbirliği”	“Üretkenlik ve Hesap Verilebilirlik”	
	“Liderlik ve Sorumluluk”	

Tablo 2.4’te görüldüğü gibi 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi’nde yer alan 21. yüzyıl becerileri, üç temel beceri grubu ve buna bağlı alt becerilerden oluşmaktadır.

2.1.8.1 Öğrenme ve Yenilik Becerileri

Toplumların gelişmesi için öğrenme ve yenilik becerileri en önemli beceriler arasında yer almaktadır. Çünkü bireyin gelişim göstermesi kendini topluma ve sosyal yaşama hazırlamasını sağlamaktadır (Toptal, 2021). 21. yüzyıl öğrencilerinin çağın gereklerine göre yetiştirilmeleri için öğrenme ve yenilik becerilerinin belirlenmesi önem arz etmektedir (Dilekçi, 2023). Dijital çağ olarak adlandırılan günümüzde farklı disiplin anlayışlarıyla yetişen bireylerin işbirliği içinde, olayları farklı bakış açılarıyla değerlendirmeleri ve içerikleri sorgulayarak ilişki kurmaları önemli bir yetkinlik hâline gelmiştir (Bayrakçı ve Yokuş, 2021). Söz konusu bu yetkinliklerin sadece okullarda ve öğretmenlerle kazanılması zordur, bu sebeple bireylerin yaşam boyu kendilerini geliştirmeleri ve başarılı olmaları için üst düzey düşünme becerilerine hâkim olmaları gerekmektedir (Dilekçi, 2021). Öğrenme ve yenilik becerileri, öğrenme ile ilgili bilgi ve becerileri içeren dört temel unsurdan oluşmaktadır. 21. yüzyılda her bireyin sahip olması gereken bu becerileri “yaratıcılık ve

yenilikçilik, eleştirel düşünme ve problem çözme, iletişim ve işbirliği” şeklinde sıralamak mümkündür (Dilman, 2019).

Yaratıcılık ve Yenilikçilik

Yaratıcı düşünce ile elde edilen fikirlerin bütün yeniliklerin kaynağı olduğunu belirten Duran ve Saraçoğlu’na (2009) göre yaratıcılığın, sorunları çözme ve karar vermek gibi kendini ifade edebilme becerileriyle ilgili ve yeniliğin temeli olduğunu söylemek mümkündür. Yaratıcı düşünmek yeni fikirler geliştirme, olmayana hayal etme ve problemlere farklı ve yeni çözümler bulabilmektir (Yaycı, 2021). Günümüzde başarılı olmanın önemli adımlarından biri olan yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi özellikle risk alma ve sonuçlarla baş edebilme yetisi olarak görülmektedir (Kurudayıoğlu ve Gociaoğlu, 2021).

Yaratıcılık becerisinin aşamaları; çeşitli fikir yaratma teknikleri kullanarak yaratıcı düşünme, yeni fikirler üretme, kendi fikirlerini geliştirmek için üst düzeye çıkarma, analiz etme ve değerlendirme, başkalarıyla yaratıcı bir şekilde çalışma, yeni fikirleri etkili bir şekilde başkaları ile paylaşma, grup içindeki fikirleri düzenleyerek yeni yaklaşımlara açık olma şeklinde sıralanabilir (P21, 2015; Öğretir Özçelik, 2020). Ünal’a (2023) göre yenilikçilik becerisinin uygulanması yaratıcı fikirlere göre hareket etmeyi gerektirmektedir. Dilekçi’nin (2023) belirttiği gibi 21. yüzyıl öğrencilerinin çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek, şu an veya gelecekte meydana gelebilecek sorunlara karşı farklı çözümler bulabilmesi ve yeni oluşan meslek alanlarında da başarılı olabilecek şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir.

Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme

Düşünmenin doğuştan gelen bir beceri olup eğitim faaliyetleriyle gelişme göstereceğinin kabul edilmesinden itibaren eğitim sistemlerinde düşünme becerilerinin öğretimi önemli hâle gelmiştir (Baysal ve Yıldırım, 2010). Semerci’ye (2003) göre eleştirel düşünme, bilginin öğrenilmesiyle birlikte yeni durumlara uygun şekilde kullanılması ve değerlendirme yeteneğidir. 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi’ne göre eleştirel düşünme ve problem çözme becerisinin kazandırılmasında duruma uygun çeşitli akıl yürütme tekniklerinin kullanılması, etkili sonuçlar üretmek için bütün-parça ilişkisini analiz etme, bilgi ve argümanları kullanarak sentez yapma, bilgilerin yorumlanması ve analiz edilmesi, analize

göre sonuçlar çıkarılması önerilmektedir (P21, 2015; Altay, 2022). Neyin nasıl kabul edilmesi gerektiğini sorgulayarak öğreten bir düşünce biçimi olan eleştirel düşünme becerisi; yorum, analiz, değerlendirme ve çıkarım yapmaya yönelik bilişsel becerileri de kapsamından dolayı üst düzey düşünme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bu sebeple her alanda faydalanılabilecek bir düşünce biçimidir (Küçükali ve Akbaş, 2015). Bu faydanın sağlanması için 21. yüzyılda okullarda ve eğitim faaliyetlerinde üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılması gerekmektedir birlikte dünyayı algılayışımızdan davranışlarımıza kadar her unsuru etkileyen bu düşünce becerisi her eğitimli bireyin sahip olması gereken özelliklerden biridir (Alsancak ve Aybek, 2023).

Eleştirel düşünmenin alışılmış çözüm yollarını kenara koyması, önyargılardan uzaklaşmayı sağlayarak öğrencilerin sosyal ve iş hayatlarında daha iyi bir vatandaş olabilmek için gerekli özellikleri taşımalarına yardımcı olmasından dolayı geçmişte olduğu gibi gelecekte de önemini koruyacağını söylemek mümkündür (Çalışkan, 2019). Eleştirel düşünme becerisinin rastlantısal olarak değil planlı programlı şekilde geliştirilmesi bireylerin gelişiminde önemli bir etkiye sahiptir (Alkın Şahin ve Tunca, 2015). Eleştirel düşünme becerisine sahip öğrencilerin tek doğruyu tek kişi bilir inancı yoktur, bunun yerine şartlara göre doğruları değerlendirme anlayışı hâkimdir. Kazanılan bu beceri sonrasında bireylerin olayları farklı açıdan değerlendirmeleri, düşünce özgürlüğü kazanarak sebep sonuç ilişkilerini kurmaları beklenir (Akbaş, 2019).

Problem çözme bireylerin karşılaştığı sorunlar ekseninde alternatif yöntemler belirleyerek akıl yürütme tekniklerinin kullanılması sonucu en uygun çözüme ulaşma sürecidir (Kurudayıoğlu ve Gociaoğlu, 2021). Bu süreçte birey karşılaşmış olduğu zorluk hakkında bilgi toplar, değerlendirmesini yaparak uygun çözüm süreçlerini bulmaya çalışır ve en uygun çözümü seçer (Bakioğlu ve Hesapçioğlu, 1997). Bu seçim aşamasında tümdengelim ve tümevarım gibi düşünce yöntemlerini kullanır (Güçlü, 2022). Teknolojik gelişmelerle eleştirel düşünme ve problem çözmenin daha önemli hâle geldiğini belirten Koçak Şirin'e (2023) göre okullarda bilginin doğrudan aktarımı temel amaç olmaktan çıkarak öğrencilerin değişen hayat şartlarına hazırlanmasını sağlayacak şekilde sorunları fark eden ve etkili çözüm yolları üreten bireyler olmaları temel amaçlardan birisi olmuştur. Sulak (2011), bireylerin problem karşısında çözümler üretmelerinin ve bunları başarılı bir şekilde uygulamalarının bireylerin başarısını doğrudan etkileyeceğini belirtmiştir.

İletişim

İletişim duygu, düşünce ve bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına iletilmesi (TDK, 2019) olarak tanımlanmaktadır. İletişim 21. yüzyılla sınırlı olmayan ve her zaman gerekli bir beceridir. Yeterli kelime dağarcığına sahip bireylerin düşünme ve anlama becerilerini geliştirerek sözlü ve yazılı iletişim kurmaları kolay hâle gelmektedir (İhtiyaroğlu, 2021). Okul, iş yeri ve diğer alanlar fark etmeksizin iletişimin hayatın her alanında olduğunu, bu sebeple 21. yüzyıl becerileri arasında diğer becerileri de etkilemesi yönüyle önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir (PPRC, 2010). Güçlü'ye (2022) göre iletişimin temeli nitelikli bir eğitimle oluşturulmaktadır.

Teknolojinin hızlı ilerleyişi iletişimin yüz yüze, telefon, televizyon, telgraf ve radyo gibi iletişim araçlarıyla sınırlı kalmasını kaldırarak çevrimiçi olarak da iletişim kurulmasına olanak sağlamıştır. İletişimin 21. yüzyıl becerilerinin diğer becerilerine açılan kapısı olarak hayatın her aşamasında ihtiyaç duyulan becerilerden biri olduğunu söylemek mümkündür (Umut, 2022). İletişim becerisinin okul ortamında çeşitli kanallar ile oluşturulması ve öğrencilerin bu beceriyi kazanması, onların iş hayatında ve sosyal hayatta karşılaşacakları iletişimsel görevleri yerine getirmelerine katkı sağlayacaktır (Yalman Polatlar, 2020).

İşbirliği

“İşbirliği becerisi bireylerin takımlar halinde çalışması, sorunları birlikte çözmesi ve ortak bir hedef için gerekli sorumlulukları almasıdır” (Ravitz vd. 2012). Güngör'e (2021) göre işbirliği iletişim becerisinin güçlenmesini ve öğrenme ortamlarında öğrencilerin dil becerilerini geliştirmesini sağlayan önemli bir beceridir. İşbirliği becerisi, farklı ekiplerle etkili ve saygılı bir şekilde çalışabilme, ortak hedefe ulaşmak için esneklik ve uyum sağlama süreci olup 21. yüzyılda bireylerden bulunması gereken özelliklerdir. (P21, 2015). İşbirliği becerisi için toplu öğrenme, takım çalışması veya grup çalışması gibi isimlendirmeler de yapılmaktadır (Güçlü, 2022).

2.1.8.2 Yaşam ve Kariyer Becerileri

Küreselleşme ile birlikte rekabet edebilirliğin de karmaşık hâle gelmesi ve bu karmaşık çalışma düzenine hazırlıklı olmanın, bilgiyi gerçek dünyaya aktarmak olduğu söylenebilir

(Salih ve Erikli Selek, 2023). Günümüzün yaşam şartlarında bilgiye sahip olmak yeterli olmamaktadır. Öğrencilerin öğrenme ortamlarında yaşam ve kariyer becerilerini edinmesi bu bakımdan oldukça önemlidir (P21, 2015). Yaşam ve kariyer becerileri; esneklik ve uyum, girişimcilik ve özyönetim, sosyal ve kültürlerarası becerileri, üretkenlik ve hesap verebilirlik, liderlik ve sorumluluk becerilerini içermektedir (Gelen, 2017).

Esneklik ve Uyum

Esneklik ve uyum becerisi ön görülemeyen durumlarla karşı karşıya gelindiğinde değişen yaşam şartlarına göre önceliklerin belirlenmesi, çeşitli şekillerde ve rollerde sürece uyum sağlayarak değişen şartları yönetme becerisidir (P21, 2015; Gezer, 2022). Esneklik farklı bakış açılarını farklı durumlarda uygulayarak oluşan yeni duruma uygun davranışları göstermek olup kişinin karşılaşılabileceği durumlara hazır olması için gerekli bir beceridir (Dilekçi, 2023). 21. yüzyıl becerileri için esneklik ve uyum becerisi okul ve iş hayatında kazandırılması gereken önemli becerilerdendir (Trilling ve Fadel, 2009).

Girişimcilik ve Özyönetim

Girişimcilik ve özyönetim becerisi, bireylerin hedefleri kısa ve uzun vadeli şekilde belirleyerek zamanı etkili bir şekilde kullanması, zaman yönetiminde başarılı olması, kendi sorumluluklarını alması ve yeteneklerinin farkında olarak davranma becerisidir (Altay, 2022). Girişimcilik ve özyönetim becerisine sahip olan bireyler kendi kendini yöneterek gerekli durumlarda başkasının söylemesine ihtiyaç duymadan görev alabilmektedir (Kurudayıoğlu ve Gociaoğlu, 2021). Mete'nin (2021) de ifade ettiği gibi bu beceriye sahip bireyler temel becerilerin ve öğretim programlarının sınırları içinde kalmayarak kendi öğrenme alanlarını ve fırsatlarını keşfederek genişletir, öğrenmenin yaşam boyu devam eden bir olgu olduğunun farkında olarak buna uygun davranışlar sergilerler.

Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler

Sosyal beceriler bireyin çeşitli etkileşimlerle kendisinin ve diğer bireylerin duygu, düşünce ve tutumlarını anlayarak o anlayışa uygun davranışları sergileyebilmesidir (Çubukçu ve Gültekin, 2006). Günümüzde küreselleşme ve karşılıklı bağlarla toplumlar etkilenmekte bu durum da çok kültürlü, çok etnik yapılı toplumların oluşmasına neden olmaktadır. Kültürlerarası iletişim alanında farklı kültürlerle işbirliği içinde çalışmak ve sosyal

becerilerin geliştirilmesi, kültürlerarası beceri ve yeterliliklerin öğrencilere kazandırılmasıyla mümkün olabilir (Öğretir Özçelik ve Eke, 2020). Bu bakımdan Töre'ye (2021) göre çok kültürlü eğitim anlayışı ile farklı kültürlerle uyum içinde olan bireylerin yetiştirilmesinde dil öğreniminin de önemli bir unsur olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü yabancı dili öğrenen bireyler farklı kültürlerle daha kolay uyum sağlayabilmekte ve performanslarının kalitesi artmaktadır.

Çok kültürlü eğitim anlayışı ile yetişen bireylerin kültürel engelleri kolaylıkla aşarak saygı temelinde farklı düşünce ve hayat anlayışlarına duyarlı oldukları görülmektedir (Susar Kırmızı ve Canbulat, 2021). P21'e (2015) göre sosyal ve kültürlerarası beceriler, başkaları ile etkili bir iletişim kurma, profesyonel şekilde ilerleme, kültürel farklılıklara saygı ve farklı kültürlerle uyum içinde çalışabilme, yeni fikir üretmede sosyal ve kültürel farklılıklardan yararlanma şeklinde tanımlanmaktadır. Sosyal ve kültürlerarası beceriler; işbirliği içinde çalışma, profesyonelliğe sahip olmakla beraber sosyal ve kültürel farklılıklara saygılı olma yetisini önemser (Korkmaz, 2021).

Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik

Üretkenlik, verilen emeğe ve yapılan masrafa oranla üretilen miktar, ürün verme gücü; üretken olma durumu (TDK, 2019) şeklinde tanımlanmaktadır. Hesap verebilirlik ise yetki ve imkânlarla sahip olan kişilerin hedeflere ulaşmak için gerçekleştirdiği performans sonucunda değerlendirilmesi ve yaptıklarını dış otoriteye sunarak beklentileri karşılayabilmesi ve yaptıklarının sorumluluğunu almasıdır (Büyükkıdık, 2020).

21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı Çerçevesi'ne göre (P21, 2019) bireylerin üretken ve hesap verebilir olmaları için projeleri yöneterek sonuçları üretmeleri gerekmektedir. Projeleri yönetmek için, engeller ve rekabet koşullarına rağmen hedefleri belirlemek, hedeflerin karşılanması ve sonuca ulaşmak için işin planlanması ve yönetilmesi önemli bir husustur. 21. yüzyıl öğrencileri ve öğretmenleri için üretkenlik ve hesap verebilirlik becerileri okul ve iş hayatı ile sosyal hayatta başarılı olmaları için gerekli yeteneklerdendir (Trilling ve Fadel, 2009).

Liderlik ve Sorumluluk

Liderlik, bireyleri belli hedefler etrafında toplayarak bu hedeflere ulaşmak için onları harekete geçirebilme yeteneğidir. Eski toplumlarda lider, bireyleri tehlikeden koruyan kişiler iken günümüzde ise tüm alanlarda değişime ayak uydurarak değişime yön verebilen, değişim sonucu ortaya çıkan stres, motivasyon kaybı gibi olumsuz durumları ortadan kaldıran kişilerdir (Murat, 2018). Liderlik, P21’de başkalarına rehberlik eden, yol gösteren kişi olarak açıklanmıştır. Sorumluluk becerisi ve liderlik becerileri birbiri ile benzer becerilerdir (Cingöz, 2023). Liderlik vasfına sahip olan kişilerin özellikleri arasında kendine inanan, risk alabilen, sorumluluk sahibi ve cesaretli olmaları yer almakta olup liderlerin takımındaki kişilere güvenmeleri başarılı olmaları için önemli bir unsurdur (Ekin, 2021).

2.1.8.3 Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri

21. yüzyılda küreselleşme ve teknoloji eğitimden sanata, sağlıktan spora her alanda toplumu etkilemiştir. Küreselleşme sürecindeki bütün olay, olgu ve durumlar “bilgi, medya ve teknoloji” çerçevesinde şekillenmektedir (Çocuk, 2021). Bireyleri ve toplumları çeşitli şekillerde etkileyen teknolojik gelişmelerin etkilediği en önemli alanlardan birisi de eğitim öğretimdir. Öğrencilerin iş hayatına hazırlanma aşaması olan eğitim öğretim sürecinde teknolojiyi etkin kullanmalarını sağlamaları gerekmektedir (Karakoyun, 2014).

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna dönüşümün, tarım toplumundan sanayi toplumuna göre daha hızlı olmasının sebebi teknolojinin hızlı gelişimi ve insan davranışlarının teknolojiye uyum esnekliğiyle olmuştur. 20. yüzyılın son dönemi bilgi toplumunun başlangıç yılları olarak kabul görmektedir (Kalyoncu, 2012). Bilgi toplumunda bilgiye erişmenin kolaylaşmasından dolayı 21. yüzyılın insanında hayat boyu öğrenme ve kendini geliştirme çabası önem kazanarak bilginin nerede ve nasıl kullanacağını bilmesi daha önemli bir hâl almaktadır (Numanoğlu, 1999).

Okuryazarlık kavramının okur-yazar olmanın ötesinde bir kavram olarak karşımıza çıktığını belirten Kurudayıoğlu ve Tüzel’e (2010) göre; okuma-yazma becerisi alfabe ve harflere dayalı bir sistem olup okuryazarlık durumu değerlendirme ve yeniden anlamlandırma becerisidir. Okuma yazmanın net bir tanımının olmasına rağmen okuryazarlığın tanımlanmasının her geçen gün farklı bir unsurla birleştirilmek suretiyle devam ettiği

görülmektedir. 21. yüzyıl beceri gruplarından teknoloji ve okuryazarlık kavramlarını ele alan bilgi, medya ve teknoloji becerileri grubu; bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve bilgi, iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerilerini içermektedir.

Bilgi Okuryazarlığı

Günümüzde okuryazarlık, pek çok zihinsel becerinin dili kullanarak gerçekleştirilmesiyle beraber iletişim becerilerini ve tutumlarını ifade eden bir eğitim terimi olarak karşımıza çıkmaktadır (Aşıcı, 2009). 21. yüzyılda iletişim ve teknoloji alanındaki gelişmelerle toplumlar arası etkileşim artmıştır. Yaşanan gelişmelere bağlı olarak bilgi kavramı daha da önemli hâle gelmiştir (Kaplan, 2017). Sosyal medya ve çevrimiçi ortamlar, yenilikçi teknolojiler olmasından dolayı geleneksel bilgi okuryazarlığı tanımının yeniden düzenlenmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Sosyal medya gibi Web 2.0 teknolojiler ile bilgi sadece alınan ve ulaşılan değil paylaşılabilen bir varlık hâlini almıştır (Ayık, 2022). Fırat'a (2019) göre teknolojiden pek çok kavram etkilendiği gibi okuryazarlık kavramı da etkilenmiş ve kavramın anlamı genişlemiştir.

Bilgi okuryazarlığı, gereksinimler doğrultusunda bilgiyi elde etmede kullanılan yol, yöntem ve bu süreçte gerekli tüm araç ve teknolojileri kullanma becerisi olarak tanımlanmakta ve farklı okuryazarlık türlerini bir arada kullanmayı gerektirmektedir (Şenyurt, 2018). Bilgi okuryazarlığı becerisine sahip bireyin bilgiye ulaşması için çalışma konusunu belirleme, konu sınırlandırma, çalışma sorularını belirleme, soruların cevabı için gerekli kaynaklara erişme yollarını bilmesi gerekmektedir (Dilekçi, 2023).

Medya Okuryazarlığı

Teknolojinin gelişmesi medyanın toplumsal ve siyasal olarak kullanımını arttırmıştır. İnsanlar bilgisayarlar ve internet aracılığıyla dünyanın her yerindeki bilgiye kolaylıkla erişebilmelerine rağmen bu bilgiler, doğruluğu çoğu zaman dikkate alınmadan kullanılır. Medya bilinci oluşan toplumlarda ise medyadan gelen mesajların analiz edildiği ve doğru yorumlandığı görülmektedir (Tuncel, 2019). Bu bağlamda medya ve medyadan iletilen mesajların kişilere sadece bilgi vermemesi onları değer yargıları, tavır, inanç ve çeşitli yönlerle yaşama bakış açılarını etkilemesi hatta değiştirmesi medya ve okuryazarlık kavramlarının birbiriyle bütünleşmesine neden olmuştur (Önal, 2007). Kurudayıoğlu ve

Gociaoğlu'na (2021) göre, medya okuryazarlığı becerisi bireylerin medyadaki karmaşık mesajları değerlendirmede ve kendi yararına kullanmada oldukça önemlidir çünkü bu becerinin zayıf olması durumunda medyanın kişilerin düşünce, tutum ve davranışlarını yönlendirebilecek bir gücü vardır. Üztemur ve Avcı (2020), bu güçten dolayı çocuklar ve gençler dâhil medyayı kullanan herkesin bilgilendirilmesinin ve farkındalık sahibi olmalarının önemli olduğunu belirtmişlerdir. Avşar (2013), medya okuryazarlığının yeni mesajlar ve yeni teknolojilerle sınırları belli olmayan medya dünyası ile gerçek dünyayı ayırtabilmeyi sağladığını, medya okuryazarlığında eleştirel çözümleme aşamasını ve kişinin kendi mesajlarını da basılı, işitsel, görsel ve çoklu medya ile yaratmasını okul ortamında kitle iletişim metinleri ile yapabileceğini açıklamıştır.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı

“Bilgi, insanın aklını kullanarak ortaya çıkarttığı düşünce ürünü, olgu, gerçek ve ilkeler” şeklinde, iletişim ise duygu, düşünce ve bilgilerin her türlü yolla başkalarına aktarılması ve telefon, telgraf, televizyon vb. iletişim araçlarından yararlanılarak yürütülen bilgi alışverişi olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019). Bilgi, ulaşıldığı andan itibaren duyurulmak istenen bir olgu olarak karşımıza çıkar. Bilginin yayılmasında iletişimin de sürecin bir parçası hâline gelmesi ve bilgisayar gibi iletişim araçlarında internetin de kullanılması “Bilgi ve İletişim Teknolojileri” tanımını ortaya çıkarmıştır (Günbatar, 2014).

Teknolojinin günlük hayatta insan hayatına sağladığı kolaylıklar, her alanda teknoloji kullanımı arttırmaktadır (Öçal ve Şimşek, 2017). “Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanım alanları günlük yaşam, eğitim, sağlık, ulaşım, güvenlik, bankacılık, alışveriş şeklinde örneklendirilebilir. Bilgisayarların yaygınlaşması eğitim alanında bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılmasının artmasını sağlamıştır, bu artış öğretmen ve öğrenciler için, teknolojiyi kullanabilme yeterliliği ve gerekliliğini ortaya çıkarmıştır” (Ceylan ve Akçay Malçok, 2020). Bilgi ve iletişim teknolojileri öğrencilerin kalıcı öğrenmelerine kolaylık sağlamakla birlikte öğrenme süreçlerini de zenginleştirmektedir (Çocuk, 2021). BİT okuryazarlığı; bilgiye erişmek, bilgiyi yönetmek, değerlendirmek için dijital iletişim araçlarını uygun kullanmayı ve bilginin erişiminde ve kullanımında etik bir anlayışa sahip olmayı gerektirmektedir (Mete, 2021).

2.2. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ders Kitabı

Eski dönemlerden itibaren insanların birbirleri ile iletişim hâlinde olmaları ve bunun sonucunda ortaya çıkan dil öğrenme ihtiyacı günümüzde de önemini korumaktadır. Türklerin de coğrafi olarak pek çok milletle etkileşim hâlinde olması farklı milletlere Türkçenin tanıtılmasını sağlayarak Türkçenin öğrenilmek istenen dillerden olmasının önünü açmıştır (Gülle, 2019). Demir Atalay'ın (2023) ifade ettiği gibi Türkçe binlerce yıldır konuşulan dillerden birisi olduğu için Türkçenin kullanımının geniş bir alana yayıldığını söylemek mümkündür. Yabancılar Türkçe öğretimi için yazılan ilk eser Kaşgarlı Mahmut tarafından 1072-1074 yılları arasında kaleme alınan Divanü Lügati't Türk'tür. (Sayid Açıkgöz, 2018). 20. yüzyıla kadar yazılmış eserlerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla genellikle sözlük ve gramer kitabı şeklinde yazıldığı görülmektedir (Fişekçioğlu, 2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin özellikle 1960'lı yıllardan sonra önem kazanmaya başladığını söyleyen Ördek'e (2019) göre 20. yüzyılın sonlarından itibaren üniversitelerde ve dünyanın çeşitli bölgelerinde kurulan Türkçe öğretim merkezleri yabancılar Türkçe öğretimi daha sistemli bir boyuta dönüştürerek eğitimlerin yaygınlaşmasını sağlamıştır.

İnsanlar farklı sebeplerle asırlardır yabancı dil öğrenmektedirler. Dünyada pek çok coğrafyada insanların eğitsel, ekonomik, diplomatik ve kültürel sebeplerle Türkçe öğrenmek istemesi Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin önemini gün geçtikçe artırmıştır (Tiryaki ve Bilgili, 2020). Türkçenin Yabancı Dil olarak Öğretimi Programı'nın temel dayanağı "Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni"dir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin hazırlanmasında, dil öğretimi için programlar ve başvuru kaynakları geliştirilmesi, sınav ve ders kitapları hazırlamada ortak başvuru kaynağı olarak yararlanılması amacı da bulunmaktadır (TMV, 2020). Eğitim öğretim programlarında başarıya ulaşmak için eğitim faaliyetlerinin çağın ihtiyaçlarına uygun bir biçimde düzenlenmesi kadar program uygulanırken görev alacak personel ve kullanımda olan materyaller de önemlidir (Kemiksiz, 2021). Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte materyal çeşitliliği artmasına rağmen ders kitapları eski dönemlerden bugüne vazgeçilmeyen ve eğitim öğretim faaliyetlerinde en çok kullanılan materyallerin başında gelmektedir (Arslan ve Adem, 2010; Yücel ve Karamustafaoğlu, 2020).

Ders kitaplarının tanımı farklı şekillerde yapılmıştır: “*Ders kitabı, herhangi bir eğitim ve öğretim programı çerçevesinde hazırlanmış, kurulca örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulması uygun bulunan basılı veya dijital ortamdaki kitap ve ekleridir*” (MEB, 2021: 1). “*Ders kitabı sürekliliği, doğruluğu, değişkenliği tartışılabilen bir olgu olan bilginin yanısıra görsel, algısal, ussal ve zihinsel, kazanımların toplamı*” (Demirel, 2020: 33). “*Ders kitapları öğrencinin yaş ve bilgi seviyesine uygun bilişsel ve duyuşsal becerilerle donatılmış zengin metinlerden oluşan, öğretim programlarının esas aldığı ilkeler doğrultusunda hazırlanan ihtiva ettiği bilgileri öğrencilere aktaran basılı eğitim ve öğretim materyalleridir*” (Çiftçi vd. 2007: 206). Hem öğretmenler hem öğrenciler için yardımcı bir kaynak olmasının yanı sıra öğrencilere temel becerilerin öğretilmesinde önemli bir yazılı kaynak (Akat, 2022) olan ders kitapları belirli bir dersin öğretiminde ve belirli düzeylerde öğrencilere yönelik hazırlanan öğretim programına uygun olan, incelenmiş ve onaylanmış temel materyallerdir (Gülersoy, 2013). Kısacası ders kitapları eğitim öğretim ortamlarının vazgeçilmez unsurlarından olup hedeflerin kazandırılmasında ve öğretim programlarının uygulanmasında oldukça önemli bir yapıya sahiptir. Ders kitaplarının hazırlanmasında içeriğin basitten karmaşığa, soyuttan somuta, bilinenden bilinmeyene doğru, programın öğeleriyle ve ilgili olduğu temalarla bağlantılı olarak düzenlenmesi öğretimde hedeflenen kazanımlara ulaşmak için önem arz etmektedir (Demirel, 1999; Kılıç ve Seven, 2011). Dersin amaç ve kazanımlarına, öğrenci düzeyine uygun şekilde ders kitapları seçilmelidir. Bilgileri, güncel, bilimsel ve bireysel öğrenme tekniklerine uygun olması ders kitaplarının seçiminde dikkat edilmesi gereken önemli unsurlardandır (Aksu, 2016).

Ana dil öğretiminde olduğu gibi yabancı dil öğretim sürecinde de materyal kullanımının hedef dili öğrenen birey için oldukça önemli olduğunu belirten Almalı’ya (2019) göre ders kitapları; erişilme imkânı, temininin kolay olması ve ekonomik olma gibi özelliklerinden dolayı en fazla kullanılan kaynakların başında gelmektedir. Bu sebeple ders kitaplarının hem hedef kitleye hem de öğrenme amacına uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Öğrenciler ve öğretmenler için ders kitaplarının yararından bahseden Binbaşıoğlu’na (1976) göre iyi hazırlanmış bir ders kitabının öğretim programlarının eğitim öğretim hedeflerine kısa yol ve zamandan ulaşması önemlidir. Yabancı dil öğretiminde ders kitaplarında ana dil öğretimi ders kitaplarına göre birçok unsurun ön plana çıkarılması gerektiğini belirten Gökşen’e (2021) göre ders kitaplarının farklı hazırlanması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bu durumun gerekçesi ise ders kitaplarının dil öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinde önemli bir etkiye sahip olmasıdır (Paçalı, 2022).

Ders kitapları yabancı dil öğretiminde de aynı önemi taşımakta (Şimşek, 2016), gelişen teknolojiye rağmen ikinci dil /yabancı dil öğretiminde önemini hâlâ koruyan materyallerin başında gelmekte ve öğretim programı kazanımlarının uygulanmasında aktif rol oynamaktadır (Koyuncu, 2022). Yabancı dil öğretiminde materyal kullanımının amaçlarından biri öğrenim sürecinin kolaylaşması ve hızlanmasını sağlamaktır. Bundan dolayı ders kitaplarının hazırlanması hedeflere ulaşılması için oldukça önemlidir. Ders kitaplarının öğrenciye kendi başına ve kendi hızında çalışma şansı vermesi, bağımsız çalışma güveni oluşturmaları; anlama ve algılama sürecini zamana yayacak şekilde, öğrenciyi motive etmeyi ve başardıklarına dair kendilerini rahat hissetmelerini sağlayacak ölçüde hazırlanması gerekir (Tarakçıoğlu, 2012). Ayrıca ders kitapları yabancılara Türkçe öğretimi alanında uzman olan kişiler tarafından; çocuk ve yetişkinler için ayrı olarak hazırlanmalı, dört temel beceriyi eşit oranda vererek kelime öğretimi noktasında farklılık gösterecek kurgusal metinleri içermelidir (Barın, 2004). Bu bağlamda Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarının, eğitim öğretim sürecinin etkili bir biçimde yürütülmesinde kritik bir öneme sahip olduğu söylenebilir (Paçalı, 2022).

2.3. İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde alanyazında 21. yüzyıl becerilerini çeşitli açılardan ele alan çalışmaların özetine yer verilmiştir.

Bal (2018) çalışmasında Türkçe Dersi Öğretim Programındaki kazanımlar ve bu kazanımların uygulanabilirliğini 21. yüzyıl becerileri açısından incelemiştir. Nitel araştırma desenine sahip olan araştırma betimsel analiz yönteminin kullanıldığı bir doküman incelemesidir. Çalışmanın veri setini Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar) ve ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabı oluşturmaktadır. Araştırmaya göre metinlerin, etkinlikler ve kazanımlara kıyasla 21. yüzyıl becerilerini daha fazla yansıttığı sonucuna varılmıştır. Metinler boyutunda en fazla yer verilen ana becerinin öğrenme ve yenilenme becerileri olduğu bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin ise bu kapsamda en az yer verilen ana beceriler olduğu tespit edilmiştir. Kazanım ve etkinliklerde ise öğrenme ve yenilenme becerileri ile bilgi, medya ve teknoloji becerileri en çok yer verilen ana beceriler olarak öne çıkarken yaşam ve meslek becerilerinin en az yer verilen beceriler olduğu görülmüştür. Sonuçlar bir bütün olarak ele alındığında 21. yüzyıl becerilerinin dağılımında tutarsızlıkların olduğu, en fazla öğrenme ve yenilenme becerilerine yer verilirken diğer beceri alanlarının ihmal edildiği

ifade edilmiştir.

Çolak (2018) araştırmasında fen bilimleri öğretmenlerinin 2013 yılı Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında (5-8. sınıflar seviyesinde) yer alan 21. yüzyıl becerilerine yönelik görüşlerini incelemiştir. Karma araştırma deseninde olan çalışmanın örneklemini Kayseri ilinde görev yapan 270 fen bilimleri öğretmeni oluşturmuştur. Çalışmanın nicel verileri araştırmacı tarafından Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının (2013) amaçları ve konu alanları doğrultusunda 2 aşamalı olarak hazırlanan ve katılımcılara uygulanan “Fen Bilimleri Dersinin 21. Yüzyıl Becerilerine Göre Değerlendirilmesi Anketi” ile toplanmıştır. Çalışmanın nitel verileri ise “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” aracılığıyla 20 fen bilimleri öğretmeni ile yapılan görüşmelerden toplanmıştır. Çalışma sonucunda Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının (2013) 21. yüzyıl becerilerine uyumu noktasında öğretmenlerin kararsız kaldığı, bunun yanında öğretmenlerin fen bilimleri dersinin 21. yüzyıl becerilerini kazandırmadaki etkisine kısmen katıldığı tespit edilmiştir.

Tekerek vd. (2018) yaptıkları çalışmadan YÖK tarafından 2018 yılında güncellenen İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Programı ile İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programını 21. yüzyıl becerileri açısından incelemiştir. Çalışma nitel araştırma modellerinden biri olan doküman incelemesi ile yürütülmüştür. Araştırma bulgularına göre İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Programında en fazla yer verilen becerilerin iletişim becerileri, yaratıcı düşünme ve yeniliği uygulama becerileri ile eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri olduğu, en az yer verilen becerilerin ise işbirliği, medya okuryazarlığı ile bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerileri olduğu belirlenmiştir. İlköğretim Fen Bilimleri Öğretmenliği Lisans Programı genelinde ve zorunlu derslerde ise en fazla yer verilen becerinin yaratıcı düşünme ve yeniliği uygulama becerisi olduğu, seçmeli alan derslerinde yalnızca eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerine yer verildiği, seçmeli genel kültür derslerinde de daha çok iletişim becerilerine yer verildiği tespit edilmiştir.

Akçay (2019) çalışmasında İngilizce dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarını 21. yüzyıl öğrenme ve yenilikçilik becerileri açısından ele almıştır. Nitel araştırma deseniyle gerçekleştirilen çalışmanın veri setini “Power Up, Oxford Discover, Give Me Five ve The Big English Plus” olmak üzere uluslararası yayınevleri tarafından geliştirilen 4 ilköğretim ders kitabı serisi oluşturmuştur. Çalışma kapsamında 4 ders kitabı serisi 21. yüzyıl öğrenme ve

yenilikçilik becerileri açısından karşılaştırılmış olup kitap serilerinin tamamında 21. yüzyıl becerilerine belirli yoğunlukta yer verildiği ve bu becerilere çoğunlukla konuşma, yazma ve proje çalışmalarında değinildiği tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada, 21. yüzyıl öğrenme ve yenilikçilik becerilerine en yüksek oranda yer veren ders kitap serisi Give Me Five iken en düşük oranda yer veren kitap serisinin ise The Big English Plus olduğu görülmüştür.

Bektaş vd.'nin (2019) Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programını (2018) 21. yüzyıl öğrenme ve yenilikçilik becerileri açısından incelediği çalışma nitel araştırma desenine sahip olup veri analiz yöntemi olarak betimsel analizin kullanıldığı bir doküman incelemesidir. Araştırma sonucunda öğretim programında iletişim ve işbirliği becerilerine ilişkin ifadeler daha yaygın yer verilirken yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerilerine ise sınırlı sayıda yer verildiği ortaya çıkmıştır.

Çelebi ve Altuncu'nun (2019) araştırmasında İngilizce Dersi Öğretim Programı (9. sınıf) kazanımları 21. yüzyıl becerileri açısından öğrenme alanları (okuma, yazma, dinleme, konuşma ve telaffuz) boyutunda incelemiştir. Bulgulara göre öğretim programı kazanımlarının ağırlıklı olarak konuşma becerisini geliştirmeye yönelik olduğu, konuşma becerisi dışında kalan diğer öğrenme alanlarında nispeten eşit dağılımın olduğu belirlenmiştir. Ayrıca 21. yüzyıl becerilerinin de en çok konuşma becerisinin geliştirilmesine hizmet ettiği ancak kazanımlar noktasında nispeten eşit dağılım gösteren diğer öğrenme alanlarında 21. yüzyıl becerilerinin eşit dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Öğretim programı kazanımlarında en fazla yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin yaşam ve kariyer becerileri olduğu buna rağmen bu ana beceri altında yer alan sosyal becerilere kısıtlı sayıda yer verildiği vurgulanmıştır. Benzer şekilde öğretim programı kazanımlarında yaşam ve kariyer becerilerinden sonra en çok yer verilen ana beceri öğrenme ve yenilik becerileri olmasına rağmen bu becerinin altında yer alan işbirliği becerisine de kısıtlı sayıda yer verildiği görülmüştür. Bununla beraber kazanımlarda bilgi, teknoloji ve medya okuryazarlığı ana becerisine de çok az yer verildiği tespit edilmiştir.

Gültekin (2019) çalışmasında 5. sınıf Türkçe ders kitabı ile 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikleri 21. yüzyıl beceri açısından incelemiştir. Çalışmada bu beceriler bilişsel, duyuşsal ve sosyokültürel beceri alanları ile bu alanların alt becerileri bakımından ele alınmıştır. Yapılan inceleme neticesinde 5. sınıf Türkçe ders kitabı ile 6,7 ve 8. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında bilişsel beceri alanıyla ilgili etkinliklerin diğer

beceri alanlarına oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca bu beceri alanında üst düzey düşünme becerilerini gerektiren problem çözme ile ilgili etkinliklerin sayısının az olduğu, bilgi kullanma ve bilgi yapılandırma gibi alt beceriler ile ilgili etkinliklere daha fazla yer verildiği saptanmıştır. Sosyokültürel alanda sosyalleşme alt becerisi ile ilgili etkinliklerin, duyuşsal alanla ilgili etkinliklerde ise özellikle öz kimlik ve özdeğer alt becerileriyle ilgili etkinliklerin aynı alandaki diğer alt becerilere oranla daha yoğun olduğu tespit edilmiştir.

Kayhan vd. (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Türkçe Dersi Öğretim Programı 21. yüzyıl becerileri açısından ele alınmış olup çalışma kapsamında Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımları ile 8. sınıf ders kitaplarındaki ders metinleri ve etkinlikler incelenmiştir. Bulgulara göre kazanımların yaklaşık yarısında 21. yüzyıl becerileri ile karşılaşılmamış olup tespit edilen becerilerin de eşit dağılım göstermediği, özellikle sosyal ve kültürlerarası beceriler, bilgi, iletişim ve teknoloji okuryazarlığı, liderlik ve sorumluluk becerilerine yer verilmediği belirlenmiştir. Metinlerde en çok eleştirel düşünme ve problem çözme becerisine yer verilirken bu beceriyi sırasıyla girişimcilik ve öz yönetim, iletişim ve işbirliği, sosyal ve kültürler arası beceriler ile yaratıcı düşünme becerileri takip etmiş, kazanımlarda olduğu gibi metinlerde de bilgi, iletişim ve teknoloji okuryazarlığı becerisine hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Etkinliklerin yarısından çoğunda 21. yüzyıl becerilerine yer ayrılmadığı, bu becerileri içeren etkinliklerde eşit oranda olmasa da liderlik ve sorumluluk becerisi dışında tüm becerilere yer verildiği ortaya konmuştur.

Kırgız'ın (2019) çalışmasında Türkçe Dersi Öğretim Programı 21. yüzyıl becerileri açısından ele alınmış, araştırma kapsamında Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımları (5-8. Sınıflar) ile 5. sınıf ders kitaplarındaki metinler ve etkinlikler incelenmiştir. Araştırmada kazanımlardaki 21. yüzyıl becerilerinin yoğun olarak temel dil becerilerinden anlama becerisi altında yer alan okuma becerisi ile ilişkilendirildiği belirlenmiş, bu becerilerin en az hizmet ettiği temel dil becerisinin ise konuşma olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca kazanımlarda en fazla yer verilen 21. yüzyıl becerisi hayat ve kariyer becerileri iken en az yer verilen beceri bilgi, medya ve iletişim teknolojileri becerisi olarak öne çıkmıştır. Ders kitaplarındaki metinlerde en çok öğrenme ve yenilik becerilerine yer verildiği, öğretim programının ana yetkinliklerinden olan eleştirel düşünme ve problem çözme becerisinin ihmal edildiği belirtilmiştir. Etkinliklerde en çok yer verilen 21. yüzyıl becerisi hayat ve kariyer becerileri iken en az yer verilen becerinin de öğrenme ve yenilik becerileri olduğu tespit edilmiştir.

Kurudayıoğlu ve Soysal (2019) nitel araştırma deseni ile yürüttükleri çalışmada 2018 yılında güncellenen Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarını 21. yüzyıl becerilerine uygunluğu bakımından ele almıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre programdaki kazanımlarda 21. yüzyıl becerilerine yer verilmekle beraber becerilere verilen yerin yeterli düzeyde ve dengeli olmadığına vurgu yapılmıştır. Ayrıca çalışmanın sonuç kısmında ihtiyaçlar doğrultusunda 2005, 2015, 2017 ve 2018 yılında güncellenen Türkçe Dersi Öğretim Programlarında yapılan güncellemelerde programlardaki anahtar yetkinliklerin ön plana çıktığı ifade edilmiştir.

Sarıtaş (2019) araştırmasında Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nı 21. yüzyıl becerileri açısından ele almış, çalışma kapsamında Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı 9. sınıf kazanımları, 9. sınıf ders kitabındaki metinler ve etkinlikler ile öğretmen ve öğrenci görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın katılımcı grubunu Antalya il merkezinde görev yapan 12 Türk dili ve edebiyatı öğretmeni ile 9. sınıfta öğrenim gören 72 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmanın verileri Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı 9. sınıf kazanımları, 9. sınıf ders kitabı metinleri ve etkinlikleri ile araştırmacı tarafından hazırlanan “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ve “Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formu” aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmanın öğretim programı kazanımları boyutunda en çok bilgi okuryazarlığı ve eleştirel düşünme becerilerine yer verildiği, yaratıcılık ve yenilenme, medya okuryazarlığı, sosyal ve kültürler arası beceriler, liderlik ve sorumluluk becerilerine ise hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Ders kitabındaki metinler ve etkinlikler boyutunda en çok bilgi okuryazarlığı becerisine yer ayrıldığı, metinlerde medya okuryazarlığı ile girişimcilik ve öz yönelim becerilerine; etkinliklerde ise medya okuryazarlığı, girişimcilik ve öz yönelim, iletişim ve işbirliği, üretkenlik ve sorumluluk ile liderlik ve sorumluluk becerilerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Bunun yanında öğretmenlerin öğretim programı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı, özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerilerinin öğretim sürecinde sorun yaşadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin de eleştirel düşünme ve problem çözme, yaratıcılık ve yenilenme, liderlik ve sorumluluk, üretkenlik ve sorumluluk, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı ile sosyal ve kültürler arası beceriler hakkında bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir.

Soysal'ın (2019) 21. yüzyıl becerilerinin öğrenme ve yenilikçilik boyutuna bağlı olan eleştirel düşünme, yaratıcılık, iletişim ve işbirliği becerilerinin işbirlikli öğrenme yaklaşımıyla öğrencilere kazandırılmasını hedefleyen çalışması karma araştırma deseniyle

yürütülmüştür. Çalışma grubunu Bolu il merkezindeki bir ortaokulun 6. sınıfında öğrenim gören 66 öğrencinin oluşturduğu çalışmanın nicel boyutunda ilk olarak deney ve kontrol grubuna ön-test yapılmış olup ön-test sonrasında deney grubuna 13 hafta boyunca işbirlikli öğrenme etkinlikleri uygulanmıştır. Bu sürenin sonunda deney ve kontrol grubuna son-test uygulanmıştır. Çalışmanın nitel boyutunu ise etkinlikler sürecinde yapılan gözlem, görüşme, kişisel bilgi formu, öğrenci ürün dosyaları, öğrenci günlüğü, araştırmacı günlüğü ve wordpress yorumlarından elde edilen veriler oluşturmuştur. Araştırma sonucunda işbirlikli öğrenme etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel yöntemle ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinin öğrenme ve yenilik becerileri kazanımları karşılaştırılmış, deney grubu öğrencilerinin eleştirel düşünme, yaratıcılık, iletişim ve işbirliği becerilerinin tümünde anlamlı düzeyde ve olumlu yönde farklılık tespit edilmiştir.

Barası (2020) araştırmasında Türkçe Dersi Öğretim Programı'nı ortaokul düzeyi için 21. yüzyıl becerileri açısından incelemiştir. Araştırma karma araştırma deseninde olup verilerin analizinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunu Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın incelenmesi oluştururken nicel boyutunu Ankara ilinde görev yapan Türkçe öğretmenlerine uygulanan ve araştırmacı tarafından hazırlanmış olan “Türkçe Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri Anketi” oluşturmuştur. Araştırma neticesinde ortaokul düzeyi için programda en fazla yer verilmiş olan becerilerin kazanımlar boyutunda eleştirel düşünme, iletişim ve karar verme becerileri; içerik boyutunda problem çözme ile işbirliği ve iletişim becerileri; öğrenme öğretme süreçleri boyutunda üretkenlik, eleştirel düşünme, medya okuryazarlığı ve öğrenmeyi öğrenme becerileri; ölçme ve değerlendirme öğeleri boyutunda yaratıcılık, öğrenmeyi öğrenme, medya okuryazarlığı ve öz yönlendirme becerileri olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre ise öğretim programı boyutlarında en çok yer verilen becerilerin iletişim ve işbirliği ile sosyal ve kültürel etkileşim becerileri; en az yer verilen becerilerin de öğrenmeyi öğrenme, hesap verebilirlik, öz yönlendirme becerileri olduğu belirlenmiştir. Yine öğretmenler tarafından kazanımlarda en fazla sosyal ve kültürler arası etkileşim ile iletişim ve işbirliği becerilerinin gerçekleştiği ifade edilmiştir.

Erdoğan (2020) çalışmasında Türkçe öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkiyi cinsiyet, mezun olunan lise türü, sınıf düzeyi, akademik başarı, lisansüstü eğitim yapma isteği ve kitap okuma alışkanlığı değişkenleri açısından ele almıştır. Araştırmada betimsel nitelikli ilişkisel tarama ve nedensel

karşılaştırma yapılmıştır. Çalışma grubunu Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan bir üniversitenin Türkçe öğretmenliği programında öğrenim gören 200 Türkçe öğretmeni adayının oluşturduğu araştırmada “21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği” ile “Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bulgulara göre Türkçe öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin görece yüksek olduğu, 21. yüzyıl becerilerinin değişkenlere göre anlamlı farklılık oluşturmadığı, buna karşın yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin değişkenlere göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca Türkçe öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Altunkaya ve Çelik (2021) yaptıkları çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğretenlerin 21. yüzyıl becerilerini kullanım düzeyini cinsiyet, yaş, mezun olunan bölüm, hizmet yılı, çalışılan kurum değişkenlerine göre incelemiştir. Çalışma grubunu Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten 90 öğreticinin oluşturduğu araştırmada nicel araştırma deseni kullanılmış olup veri toplama aracı olarak “21. Yüzyıl Öğreten Becerileri Kullanım Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Sonuçlara göre, Türkçeyi yabancı dil olarak öğretenlerin 21. yüzyıl becerilerini kullanım düzeylerinin orta düzeyin üzerinde olduğu, cinsiyet ve çalışılan kurum değişkenlerine göre bu düzeyde anlamlı bir farklılığın bulunduğu; yaş, hizmet yılı ve mezun olunan bölüm değişkenlerine göre ise anlamlı bir farklılık bulunmadığını saptanmıştır.

Aydın (2021) çalışma grubunu Bülent Ecevit Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu lisans ve ön lisans programlarında yabancı dil hazırlık sınıflarında (A1-A2 ve B1 seviyesinde) öğrenim gören 583 öğrencinin oluşturduğu çalışmada öğrencilerin 21. yüzyıl becerileri ile başarı odaklı motivasyon ve İngilizce öğrenmeye yönelik motivasyonları arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışma verileri “Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği”, “Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği” ve “İngilizce Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Ölçeği” aracılığıyla toplanmıştır. Bulgulara göre yabancı dil hazırlık sınıfı öğrencilerinin 21. yüzyıl beceri düzeylerinin, başarı odaklı motivasyon düzeylerinin ve İngilizce öğrenmeye yönelik motivasyon düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiş olup 21. yüzyıl beceri düzeylerinin cinsiyet ve yabancı dil seviyesine göre farklılık göstermediği, bölüm ve program türüne göre ise farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca yabancı dil hazırlık sınıfı öğrencilerinin 21. yüzyıl becerileri ile başarı odaklı motivasyon ve İngilizce öğrenmeye yönelik motivasyonları

arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Aydın ve Tunagür (2021) nitel araştırma deseni ile gerçekleştirdikleri çalışmada Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programını 21. yüzyıl becerileri açısından ele almıştır. Çalışma kapsamında ilgili program; temel dayanaklar ve yaklaşım, genel amaçlar, ölçme ve değerlendirme alanı, programın uygulanmasına ilişkin öneriler kısmı ile dil becerileri ve dil seviyeleri kazanımları boyutunda incelenmiştir. Araştırmada programın temel dayanakları ve yaklaşımında, genel amaçlarında, ölçme ve değerlendirme ile programın uygulanmasına ilişkin öneriler kısmında 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği belirlenmekle birlikte bu becerilerin eşit dağılım göstermediği ifade edilmiştir. Ayrıca Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nda en fazla yer verilen 21. yüzyıl becerileri yaratıcılık ve yenilenme ile eleştirel düşünme ve problem çözme iken en az yer verilen beceriler ise liderlik ve sorumluluk ile bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı olarak ifade edilmiştir.

Demir ve Özyurt'un (2021) araştırmasında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı kazanımları ile 4, 5, 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabındaki etkinlikler ve sorular 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmiştir. Nitel araştırma desenine sahip olan çalışma, betimsel analiz yönteminin kullanıldığı bir doküman incelemesi şeklindedir. Çalışma kapsamında incelenen öğretim programı kazanımları ile ders kitabı etkinlikleri ve sorularda 21. yüzyıl becerilerine sınırlı sayıda yer verildiği saptanmıştır. Çalışma kapsamında en çok yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri olduğu, esneklik ve uyum sağlama ile liderlik ve sorumluluk becerilerine ise hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Dündar ve Polat (2021) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı kazanımlarının A1-A2-B1-B2-C1 seviyelerinde 21. yüzyıl becerileri açısından uyumluluğunu incelemiştir. Nitel araştırma deseniyle yürütülen çalışma neticesinde öğretim programındaki toplam kazanım sayısı ile 21. yüzyıl becerilerine yer verilen kazanım sayısı karşılaştırıldığında 21. yüzyıl becerilerinin temsil gücünün düşük düzeyde olduğu ve 21. yüzyıl becerilerine programda yeterince ve eşit şekilde yer verilmediği tespit edilmiştir.

Güngör'ün (2021) 21. yüzyıl becerilerini yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında ele aldığı çalışmada öğrenme ve yenilikçilik becerileri üzerine odaklanılmıştır. Hedef dilde etkili iletişim kurma, öğretim veya iş ortamlarında farklı özelliklere sahip bireylerle işbirliği

yapabilme, yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerilerini kazandırma, bireylerin akademik ve iş hayatlarında başarılı olmalarını sağlayacağından Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, öğrenme ve yenilikçilik becerilerinin öğretimine yönelik etkinliklere ağırlık verilmesi önerilmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde 21.yüzyıl becerilerinin kazandırılmasının, Türkçenin dünya dilleri ile rekabet edebilmesini, Türkçe öğrenenlerin akademik açıdan daha başarılı olmalarını sağlayacağı belirtilmiştir.

Seitova ve Narymbetov (2021), İngilizce dil öğretiminde kullanılan 9. Sınıf ders kitaplarını 21. yüzyıl becerilerinden öğrenme ve yenilikçilik becerileri (iletişim, işbirliği, yaratıcılık ve eleştirel düşünme) açısından ele almıştır. Nitel araştırma desenine sahip olan çalışmada English Plus, Excel ve Fall Blast kitap setleri incelenmiştir. Sonuçlara göre her bir ders kitabı serisinde 21. yüzyıl becerilerine belirli ölçülerde yer verildiği ve bu becerilerin çoğunlukla proje, konuşma ve yazma çalışmalarında bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kitaplarda yaratıcılık, sorumluluk, sosyallik, esneklik ve uyum sağlama becerilerine kısıtlı sayıda yer verildiği görülmüştür. Bunun yanında; kitap setlerinde bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, yenilikçilik, problem çözme, bilgi ve iletişim teknolojileri becerileri, kültürler arası beceriler, üretkenlik ve sorumluluk, liderlik ve sorumluluk ile girişimcilik ve öz yönetim becerilerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Ak (2022) çalışmasında Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarını ve Türkçe ders kitabı etkinliklerini 21. yüzyıl becerilerinden düşünme ve iletişim becerileri açısından ele almıştır. Program kazanımları ve Türkçe ders kitabı etkinliklerinde düşünme becerileri boyutunda yaratıcı düşünme, yansıtıcı düşünme, eleştirel düşünme ve analitik düşünme alt boyutlarında becerilere en fazla okuma becerisi alanında yer verildiği tespit edilmiştir. Program kazanımları ve etkinliklerde iletişim becerilerine ise genellikle konuşma becerisi alanında yer ayrıldığı belirlenmiştir. Bunun yanında Türkçe ders kitaplarının Öğretim Programı kazanımlarını tam olarak yansıtmadığı, kazanımlar ile ders kitabı etkinliklerinde yer verilen beceri sayısı dağılımının yetersiz ve dengesiz olduğu ifade edilmiştir.

Dilekçi ve Karatay'ın (2022) araştırmasında birer adet 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitabı etkinlikleri 21. yüzyıl becerilerinden öğrenme ve yenilenme becerisine bağlı yaratıcı düşünme becerisi açısından incelenmiştir. Araştırmada ders kitaplarındaki yaratıcı düşünme becerisine yönelik etkinliklerin sayısının sınıf düzeyinde ve dil becerilerine göre dağılımında belli bir ölçüt ve tutarlılık olmadığı, metinlerden sonra gelen etkinliklerin genel olarak aynı

türde olduğu ve etkinliklerin birbiriyle benzer olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında etkinliklerde yer verilen yaratıcı düşünme becerilerinin sırasıyla en çok yazma ve okuma becerisini geliştirmeye hizmet ettiği, dinleme ve konuşma becerisine kısıtlı ölçüde hizmet ettiği belirtilmiştir.

Güngör (2022) çalışmasında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile 4, 5, 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarını 21. yüzyıl beceri açısından incelemiştir. Araştırma bulgularına göre Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve sosyal bilgiler ders kitapları bir bütün olarak ele alındığında en çok yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin problem çözme ve eleştirel düşünme, bilgi okuryazarlığı ile iletişim ve işbirliği becerileri olduğu en az yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin ise medya okuryazarlığı, üretkenlik ve sorumluluk ile girişimcilik ve öz yönetim becerileri olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında öğretim programı ve ders kitaplarında esneklik ve uyum sağlama becerisine hiç yer verilmediği ortaya konmuştur.

Kızılcakaya (2022) çalışmasında Gazi Üniversitesi TÖMER ders kitaplarının 21. yüzyıl becerilerini yansıtmada düzeylerini incelemiştir. Araştırma B1 seviyesi ders kitabı ve öğretmen kitabındaki metin ve etkinliklerle sınırlandırılmıştır. Araştırmada yaratıcılık ve yenilenme becerisi, eleştirel düşünme becerisi, sosyal beceriler ve iletişim becerisinin daha çok kullanıldığı, liderlik ve sorumluluk ile öz yönetim becerilerinin ise kullanılmamış olduğu tespit edilmiştir.

Zan'ın (2022) çalışması 21. yüzyıl becerilerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programına yansımalarını sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmış olup çalışmanın verileri “Yarı Yapılandırılmış Odak Grup Görüşme Formu” aracılığıyla Balıkesir ili Bandırma ilçesinde görev yapan toplam 10 sınıf öğretmeniyle odak grup şeklinde yapılan görüşmelerle toplanmıştır. Çalışma kapsamında yapılan görüşmelerde katılımcıların bilgi, medya ve teknoloji becerileri ile öğrenme ve yenilenme becerilerine yönelik görüş ifade ettikleri ancak hiçbir katılımcının yaşam ve kariyer becerilerine yönelik görüş ifade etmediği belirtilmiştir. Sonuçlara göre Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının 21. yüzyıl becerilerini yansıtmada konusunda yetersiz olduğu ve programın uygulayıcıları konumunda olan öğretmen düşünceleri de dikkate alınarak güncellenmesinin faydalı olacağı ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilere 21. yüzyıl becerilerini kazandırmada kullanılan yöntemler noktasında eksikliklerinin olduğu ve uygulama boyutunda deneyimsiz

oldukları sonucuna varılmıştır.

Güven ve Bülbül (2023) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti'ni (A1-A2-B1-B2-C1) metinler ve dilsel etkinlikler boyutunda 21. yüzyıl temalarını ve 21. yüzyıl becerilerini barındırması bakımından incelemiştir. Nitel araştırma deseninde, betimsel analiz yönteminin kullanıldığı çalışmada tüm dil düzeylerindeki metinler ve etkinlikler 21. yüzyıl beceri türlerinin varlığı, sıklığı ve dağılımı yönünden betimlenmiştir. Metinlerde en çok kültürlerarası farkındalık temasına yer verildiği, finans, çevre okuryazarlığı ile girişimcilik ve ekonomi okuryazarlığı temalarına sadece birer üniteye yer ayrıldığı, dayanışarak öğrenme, küresel farkındalık ve yurttaşlık okuryazarlığı temalarına ise hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. 21. yüzyıl becerileri boyutunda ise dilsel becerilere yönelik etkinliklerde en fazla hayat ve kariyer becerilerine yer verilirken en az öğrenme ve yenilikçilik becerilerine yer verildiği belirlenmiştir. Ayrıca 21. yüzyıl becerilerinin alımlama becerileri (okuma ve dinleme becerisi) ile üretme becerilerinin (konuşma ve yazma becerisi) geliştirilmesine eşit ölçüde hizmet etmediği ifade edilmiştir.

Şimşek'in (2023) araştırmasında yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinler 21. yüzyıl becerileri bakımından incelenmiştir. Ankara Üniversitesi TÖMER'de B2-C1 seviyesinde kullanılan "Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı" araştırmanın inceleme nesnesini oluşturmuştur. Çalışma sonucunda 21. yüzyıl becerilerinin bölüm olarak ayrı bir şekilde ele alınmamış olsa da metinlerde konu, mesaj ve anlam çerçevesinde yer aldığı, ancak 21. yüzyıl becerilerinin metinlerde ve beceri dağılımlarında orantılı bir dağılımın olmadığı belirlenmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi; araştırma modeli, veri seti, verilerin toplanması ve analizi ile geçerlik ve güvenirlik başlıkları altında ortaya konmuştur.

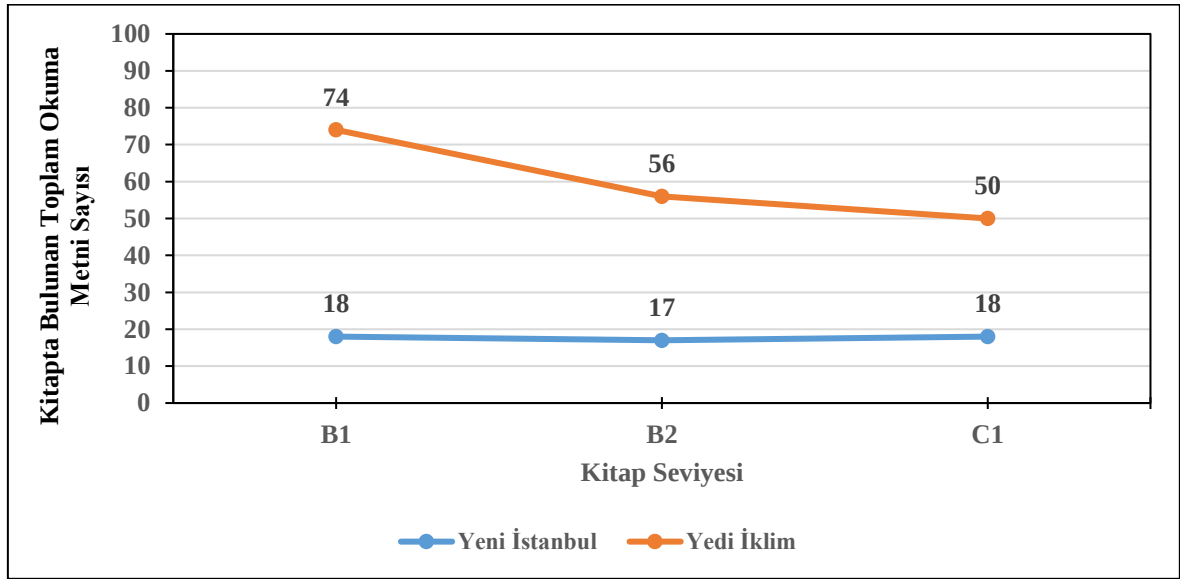
3.1. Araştırma Modeli

Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan 21. yüzyıl becerilerini tespit etmeyi amaçlayan bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılarak yürütülmüştür. Nitel yöntem, bilgilere çoğunlukla ansiklopedi, kitap ve makale gibi kaynaklardan erişildiği ve farklı bilgi toplama yöntemleri ile ulaşılan ham verilerin, nitel olarak değerlendirildiği yöntemdir. Bu yöntemde araştırma planı doğrultusunda erişilen bilgiler birleştirilir, sınıflandırılır, yorumlanır ve sonuçlar elde edilir. Analiz tekniği nitel olduğundan dolayı bu yöntemde istatistik hesaplamaları kullanılmaz (Arslanoğlu, 2016). Sığrı'ya (2022) göre nitel araştırma; gözlem, görüşme, doküman analizi vb. nitel veri toplama yöntemlerin kullanıldığı, nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizinin kullanılıp verilerin analizine ulaşıldığı ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına dayalı bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Nitel araştırmanın, araştırmacının bilgi tecrübeleriyle gerçekliğin bulunduğu şekliyle anlamlandırılmasını temel alan anti-pozitivist yorum ve bakış açısına sahip olarak değerlendirilen en basit anlamıyla nitel verilerin toplanması ve analizini gerekli kılan çalışmalar olduğu açıklanmıştır (Büyüköztürk, 2019).

3.2. Veri Seti

Araştırmanın veri setini yabancılara Türkçe öğretimi alanında kullanılan ders kitapları oluşturmaktadır. Bu çalışma kapsamında “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı B1”, “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı B2”, “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabı C1”, “Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Yedi İklim Türkçe B1 Ders Kitabı”, “Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Yedi İklim Türkçe B2 Ders Kitabı” ve “Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Yedi İklim Türkçe C1 Ders Kitabı” olmak üzere altı ders kitabı incelemeye alınmıştır. Veri setindeki kitaplarda yer alan ve 21. yüzyıl becerileri yönünden değerlendirilen okuma

metni sayıları Şekil 3.1’de gösterilmiştir.

Şekil 3.1: Yeni İstanbul ve Yedi İklim ders kitaplarındaki okuma metnlerinin sayısı

Şekil 3.1.’de görüldüğü gibi Yeni İstanbul kitap setindeki B1 seviyesi ders kitabında 18, B2 seviyesi ders kitabında 17 ve C1 seviyesi ders kitabında da 18 olmak üzere toplam 53 okuma metnine yer verildiği tespit edilmiştir. Yedi İklim kitap setindeki ders kitaplarında ise B1 seviyesinde 74, B2 seviyesinde 56 ve C1 seviyesinde 50 olmak üzere toplam 233 okuma metnine yer verildiği belirlenmiş ve bu metinler araştırma kapsamında incelenmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. Nitel araştırmalarda araştırmanın konusu olan veriyi toplama ve çözümleme belge (doküman) incelemesi olarak tanımlanır (Gülbüz ve Şahin, 2018) ve bu yöntem araştırılması hedeflenen olgu veya olguları içeren yazılı materyallerin analizini içerir. Doküman incelemesi temelli eğitim araştırmalarında ders programları, ders kitapları vb. veri kaynağı olarak kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Araştırmada incelenen ders kitaplarına satın alınarak erişilmiştir. 21.yüzyıl becerilerinin tespiti için yabancılara Türkçe öğretimi alanında kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ve Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Yedi İklim ders kitaplarının B1, B2 ve C1 seviyelerindeki ders kitapları kullanılmıştır. Araştırmanın veri

toplama aşamasında öncelikle ders kitaplarındaki okuma metinleri belirlenmiş ve P21 öğrenme çerçevesi doğrultusunda araştırmada ortaya konacak olan 21. yüzyıl becerileri belirlenmiştir. Okuma metinleri ve 21. yüzyıl becerilerinin belirlenmesinin ardından okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin yer alma durumu tespit edilmiştir. Elde edilen veriler 21. yüzyıl becerilerinin kodlanması ile her ünite için tablo hâline getirilerek okuma metinlerinde mevcut olan 21. yüzyıl becerilerinin toplam sayısına ulaşılmıştır.

Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. İçerik analizi analitik bir yöntem olup bu yöntemde amaç, belirlenen içeriklerde belli özelliklerin yer alıp almadığı ya da ne kadar çok yer aldığını belirlemektir (Türer, 1991). İçerik analizinde metin veya metinlerin içindeki belli kelimeler, kavramlar ya da temalar tespit edilerek verileri sayıya dökmek amaçlanır ve bu yönde çıkarımlarda bulunulur (Büyüköztürk, 2019; Kızıltepe, 2021). Araştırmada veri setinde yer alan kitaplardaki okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin varlığı ve sayısal dağılımı tespit edilmiştir. 21. yüzyıl becerilerinin sayısal dağılımıyla elde edilen bulgular, sıklık (f) değerleri üzerinden tablolar ve grafikler aracılığıyla açıklanmıştır.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik

İçerik analizi yönteminde geçerlik ve güvenirlik tespiti için çalışmaya ait bulguların konu uzmanı başka araştırmacılar tarafından da incelenmesi gerekmektedir (Baş ve Akturan, 2017). Araştırma sonuçlarının doğruluğu ya da probleme ait çözümlerini konu edinmesi geçerliğe aittir. Nitel çalışmalarda geçerlik, araştırmacının araştırdığı problemi mümkün oldukça objektif bir şekilde çözüme ulaştırmasıdır (Baltacı, 2019). Geçerlik için ölçülmek istenen özelliğe göre ölçüm aracı kullanılması, ulaşılan verilerin ölçülmesi, planlanan özelliğin niteliğini tamamen yansıtmaması ve verilerin amaca yönelik yararlı olması gerekir (Şencan, 2005). Araştırmada geçerliği sağlanmak için sürecin nasıl yürütüldüğüne yer verilerek okurun bu konuda bilgilendirilmesi amaçlanmıştır, Bulgular bölümünde yer verilen tablolar ve grafikler ile bu tabloları ve grafikleri açıklayan metinlerin uyumlu ve tutarlı olmasına dikkat edilmiştir.

Güvenirlik ölçülmek istenen özelliğin farklı zamanlarda aynı şartlar altında ve aynı kişiler üzerinde aynı veri toplama aracı ile ölçülmesiyle aynı sonuçlara ulaşılmasıdır (Karaca, 2021). Araştırma yöntemleri ve sonuçlarının tekrar edilebilir olması aynı ya da benzer

sonuçların başkaları tarafından da elde edilmesi güvenilirliğin sağlandığını göstermektedir (Sıgır, 2022; Şahin, 2023). Nitel araştırmalarda güvenilirliği sağlamanın yollarından biri ulaşılan verilerin analizinde başka bir araştırmacının kullanılarak sonuçların teyit edilmesi (Yıldırım ve Şimşek, 2018) olduğu için, 21. yüzyıl becerilerinin cümlelerde/paragraflarda yer alma durumuyla ilgili kesin sonuca varılamayan ve şüpheyne düşülen durumlarda bir alan uzmanının (Türkçe eğitimi alanında bir doktor öğretim üyesi) görüşlerine başvurulmuş, cümlelerin/paragrafların içeriği üzerine gerçekleştirilen tartışmalar sonucunda analizlere nihai şekli verilmiştir.

Okuma metinlerinde yer verilen becerilerin frekans değeri çalışmanın Bulgular bölümünde tablolar aracılığıyla aktarılmış, tabloların altına ilgili becerileri en iyi yansıttığı düşünülen metin örnekleri ilave edilmiştir. Metinlerin sonuna ilgili cümlelerin/paragrafların hangi beceriyi/becerileri örneklendirdiği, veri setindeki kitabın hangi metninde ve kaçınıcı sayfasında yer aldığı şeklinde notlar düşülmüştür. Bu yaklaşımla çalışmanın iç güvenilirliğinin sağlanmasına çalışılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre araştırmacı, çeşitli dokümanlardan ulaştığı verileri kendi yorumunu katmadan okuyucuya sunmalıdır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi B1 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi B1 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1: 21. yüzyıl becerilerinin Yeni İstanbul B1 ders kitabındaki sayısal dağılımı

Temel Beceriler	Alt Beceriler	f	Toplam
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Yaratıcılık ve Yenilikçilik	21	90
	Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	43	
	İletişim	15	
	İşbirliği	11	
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Esneklik ve Uyum	14	65
	Girişimcilik ve Öz Yönetim	22	
	Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	8	
	Üretkenlik ve Hesap Verilebilirlik	12	
	Liderlik ve Sorumluluk	9	
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi Okuryazarlığı	-	7
	Medya Okuryazarlığı	2	
	Bilgi ve İletişim Teknolojileri	5	
	Okuryazarlığı		
			162

Tablo 4.1.’de görüldüğü gibi Yeni İstanbul B1 Ders Kitabı’ndaki 18 okuma metninde toplam 162 kez 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği ve en fazla yer verilen 21. yüzyıl ana becerisinin “öğrenme ve yenilik becerileri” (f=90) olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında 21. yüzyıl ana becerilerinden “yaşam ve kariyer becerilerine” 65, “bilgi, medya ve teknoloji becerilerine” ise 7 kez yer verildiği belirlenmiştir. Metinler barındırdığı alt beceriler açısından ele alındığında ise en sık yer verilen becerilerin sırasıyla “eleştirel düşünme ve problem çözme” (f=43), “girişimcilik ve öz yönetim” (f=22), “yaratıcılık ve yenilikçilik” (f=21), “iletişim” (f=15), “esneklik ve uyum” (f=14), “üretkenlik ve hesap verebilirlik” (f=12) ve “işbirliği” (f=11) becerisi olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda en az yer verilen becerilerin ise sırasıyla “liderlik ve sorumluluk” (f=9), sosyal ve kültürlerarası beceriler”

(f=8), “bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı” (f=5) ve “medya okuryazarlığı” (f=2) becerisi olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca kitaptaki metinlerde “bilgi okuryazarlığı” becerisine hiç yer yerilmediği görülmektedir. Metinlerde tespit edilen 21. yüzyıl becerilerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

“Gamze : Merhaba, ben Gamze. Ev ilanlarınızı görüp geldim.

Mehmet Ali: Merhaba Gamze Hanım, “Yeni Bir Hayat” emlak ofisine hoş geldiniz.

Gamze : İstanbul’da çalışmaya başladım ve acil olarak iş yerime yakın bir ev arıyorum.

Mehmet Ali: Nasıl bir ev arıyorsunuz, kiralık mı, satılık mı?

Gamze : Kiralık.

Mehmet Ali: Hangi semtlerde ev arıyorsunuz?

Gamze : Levent’te çalışıyorum. Bu nedenle bu çevrede oturmak istiyorum.

Mehmet Ali: Peki, kaç odalı bir ev düşünüyorsunuz?

Gamze : Bir oda bir salon ya da iki oda bir salon benim için uygun olabilir.

Mehmet Ali: Gamze Hanım, yalnız mı yoksa ailenizle ya da bir arkadaşınızla mı yaşayacaksınız? Bu soruyu soruyorum çünkü bazı ev sahipleri bekâra ev vermek istemiyorlar.

Gamze : Yalnız yaşayacağım.” “Nasıl Bir Ev Arıyorsunuz? s. 9”

Gamze’nin farklı bir şehirde iş bulması, taşınması, kendi sorumluluğundaki işleri kendi takip edebilmesi ve ev araması (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

Gamze’nin İstanbul’da işe başlaması ve ev arayışında olması (Esneklik ve uyum becerisi).

Emlakçının, Gamze’nin ev arayışında uygun evi tespit etmeye yönelik sorular sorması ve bu sorular karşısında seçenekler sunabilmesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Gamze’nin aradığı evin özellikleri net olarak tanımlaması, fiyat ve olanaklar, emlakçının alternatif çözümler sunması ve bunun sonucunda en uygun çözümü planlamaları ve uygulamaları (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

“Benim adım Sohalb. Beş saatlik bir uçuştan sonra Lahore’dan İzmir’e geldim. Yeni bir hayat, yeni bir şehir ve kültür beni bekliyordu. Hoş bulduk İzmir. Havalimanında herkes güler yüzlüydü. Dikkatimi ilk bu çekti. Yurdum Bornova’daydı. Havalimanından çıkıp doğruca oraya gittim. Yurdum çok güzeldi ve benim gibi farklı ülkelerden öğrenciler vardı. Orada diğer Pakistanlı öğrencilerle tanıştım. İlk gün yurttan dinlendik ve ertesi gün Pakistanlı arkadaşlarla İzmir’in en güzel yeri Konak’a gittik. Orada sahilde yürürken güzel

bir kafe gördük ve kahvaltı yapmak için oraya oturduk. Kahvaltı bizi hem mutlu etti hem de şaşırttı. Kahvaltıda çeşit çeşit yiyecekler vardı. Türkler bu kadar büyük bir kahvaltıdan sonra gün boyunca başka bir şey yiyorlar mıydı? Bilmiyorduk. Kahvaltıda Türk çayı değil kahve istedim. Garsonun o bakışı hala gözümün önünde. Çok sonra öğrendim ki Türkler çay olmadan kahvaltı yapmıyorlardı. Bizler Pakistan’da kahvaltıda sütlü çay içiyorduk ama Türkiye’de çaya süt koymak pek de iyi bir fikir değildi. Türk arkadaşlarım bu fikre hiçbir zaman sıcak bakmadılar.

Gittikçe Türk kültürüne alışıyordum. Bir gün markete gittim ve kasiyer arkamdan “hocam, hocam” diye seslendi. Bana neden öyle seslendi. Anlamadım. Ben öğretmen değildim. “Hocam” kelimesi samimi bir hitapmış, sonradan anladım. Türkçeyi yavaş yavaş öğreniyordum ama sokak dili bazen derslerdeki Türkçeden farklı olabiliyordu. Örneğin İzmir’de simite “gevrek”, çekirdeğe “çiğdem”, domatese “domat” diyorlardı.

Ben ve Pakistanlı arkadaşlarım Türkiye’de kriket oynamak istiyorduk ama Türkler için futbol varken kriket bir spor değildi. Hatta Türklerin çoğu kriketi hiç bilmiyordu. Bizler Türk arkadaşlarımıza kriketi öğrettik ve şimdi haftada bir kere kriket maçı yapıyoruz. Tabii ki onlar bize futbolu öğrettiler.

Bugün Türkiye’deki son günüm. Türkiye’de dört yılımı geçirdim. Yarın sabah ülkeme dönüyorum. Artık ikinci vatanım Türkiye, memleketim İzmir. Sizce Pakistan’a giderken yanımda ne götürüyorum? Tabii ki Türk çayı.” “İkinci Vatanım Türkiye, s. 17”

Sohaib’in farklı bir ülkede öğrenim göreceği olması ve eğitim için geldiği Türkiye’de 4 yıl yaşaması (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

Farklı ülkelerden gelen öğrencilerle birlikte keyifli vakit geçirmeleri, kendi ülkelerine ait spor faaliyetlerini öğretmeleri ve diğer ülkelerden gelen arkadaşlarından o ülkelere ait spor faaliyetlerini öğrenmeleri, Türkiye’den ülkesine giderken Türk çayı götürmesi (Sosyal ve kültürlerarası beceriler).

Eğitim hayatı için ülke değiştirmesi, ülke değişimine paralel olarak yeni bir hayata atılması; taşınmış olduğu ülkede farklı ülke kültürlerine karşı adapte olması (Esneklik ve uyum becerisi).

“Dil öğrenmek istiyordum. Öylesine, bir gidip bakayım dedim ve Long Island’ a gittim. İlk önce herkes gibi bocaladım, çok yalnız kaldım. Amerika’ya küçük bir sırt çantasıyla gittim, hiçbir şeyim yok sanıyordum ama meğer ailem bana birçok deneyim ve bilgi vermiş. Başarılı olmak için her şeye sahipmişim.

İlk fabrikanızı da babanızın desteğiyle kurmuşsunuz.

Beni ziyarete geldi. “Burada hiç güzel peynir yok, bizimkileri getirip sat” dedi. Hemen bir-iki konteynır getirdik. Toptancılara verdik, iyi gitti. Para kazandık. Ardından da bir fabrika kurduk. İki yıl bocaladık ama sonra işler düzeldi.” “Amerika’ya Gitme Fikri Nasıl Ortaya Çıktı? s. 34”

Hamdi’nin ABD’ ye merak edip gitmesi (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

ABD’ye gitme fikri ve dil öğrenme isteği (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

İlk fabrikanın kurulması (Yaratıcılık ve yenilikçilik, eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Toptancılarla peynir alışverişi (İşbirliği ve iletişim becerisi).

“Uzmanlara göre birkaç basit yöntemle uzun yıllar sağlıklı yaşayabiliriz. Bunun için uzmanlar bize şunları tavsiye ediyorlar: Sigara ve alkolden uzak durun. Bol temiz hava alın. Yiyecek ve içeceklerinize dikkat edin. Suyu yanınızdan ayırmayın. Düzenli spor yapın. Temizliğinize dikkat edin. Sosyal ilişkiler kurun.” “Sağlıklı Yaşam Tavsiyeleri, s. 49.”

Sağlıklı yaşamak için verilen önerilerin öncüllerinde bir problem ve sonrasında çözüm olması (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Problemi çözebilmek için kişinin kendini denetleme ve kontrol gerekliliği (Girişimcilik ve özyönetim becerisi).

“İngiltere’de bir ortaokulda, ders sürelerini sekiz dakikaya indirdiler. Okul yöneticileri, ‘Beynin bilgileri hafızaya kaydetmesi için kısa süreli ve aralıklarla eğitim vermek gerekiyor. Öğrencilerimizin 40-50 dakika boyunca sınıfta kalmaması için kısa ve sık dersler planladık. Okulda günde 30 ders yapıyoruz.’ dedi.” “Dünyadan Eğitim Haberleri, s. 80”

Ders sürelerinin kısaltılması ve bunun yeni bir fikir olması (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).

Okul yöneticilerinin bu fikri planlaması ve uygulaması (Liderlik ve sorumluluk becerisi). Mevcut ders saatlerini değiştirmeleri ve uymaları, yeniliğe açık olmaları (Esneklik ve uyum becerisi, girişimcilik ve özyönetim becerisi).

Ders süresini değiştirmeyi tüm yönleriyle ele alarak analiz ettikleri için ve beynin bilgileri hafızaya kaydetmesinde kısa süreli eğitim vererek sonuçta ulaşacağı noktaları bilmeleri

(Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Sonuçta öğrencilerin bilgileri hafızaya kaydetmesinin artacağını düşünmeleri (Üretkenlik ve hesap verebilirlik becerisi).

“Bir spor eğitmeniyim. Sık sık internetten alışveriş yaparım. Hiçbir zaman bir problem yaşamadım. Ama son alışverişimde büyük bir sorunla karşılaştım. Spor yaparken giymek için internette çok meşhur bir siteden şort ve tişört aldım. Kargom iki gün içinde geldi. Kargo gelince kutuyu açtım ve çok şaşırdım. Çünkü tişört ve şort erkek için değil, kadın içindi. Ben bu ürünleri alırken bir hata yapmışım. Ürünleri değiştirmek istedim. Ama kabul etmediler. Para iadesi istedim, onu da kabul etmediler. Lütfen alışveriş yaparken dikkatli olun. “Şikâyetim Var! s. 100”

İnternette alışveriş yapmak (Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerisi).

Alışveriş sonrasında yanlış ürün gelmesi, sorunla mücadele edilmesi, sorununu çözmek için alternatif çözümlerin bulunması (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Sorunun çözümünün sağlanmadığı hâllerde şikâyet etmesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

4.2. Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi B2 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde

21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problem olan “Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi B2 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?” sorusuna yönelik bulgulara Tablo 4.2’de yer verilmiştir.

Tablo 4.2: 21. yüzyıl becerilerinin Yeni İstanbul B2 ders kitabındaki sayısal dağılımı

Temel Beceriler	Alt Beceriler	f	Toplam
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Yaratıcılık ve Yenilikçilik	28	76
	Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	40	
	İletişim	7	
	İşbirliği	1	
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Esneklik ve Uyum	17	42
	Girişimcilik ve Öz Yönetim	8	
	Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	8	
	Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	7	
	Liderlik ve Sorumluluk	2	

Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi Okuryazarlığı	-	8
	Medya Okuryazarlığı	1	
	Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı	7	
			126

Tablo 4.2.'de görüldüğü gibi Yeni İstanbul B2 Ders Kitabı'ndaki 17 okuma metninde toplam 126 kez 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği ve en fazla yer verilen 21. yüzyıl ana becerisinin “öğrenme ve yenilik becerileri” (f=76) olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında 21. yüzyıl ana becerilerinden “yaşam ve kariyer becerilerine” 42, “bilgi, medya ve teknoloji becerilerine” ise 8 kez yer verildiği belirlenmiştir. Metinler barındırdığı alt beceriler açısından değerlendirildiğinde en sık yer verilen becerilerin “eleştirel düşünme ve problem çözme” (f=40), “yaratıcılık ve yenilikçilik” (f=28) ve “esneklik ve uyum” (f=17); en az yer verilen becerilerin ise “girişimcilik ve öz yönetim” (f=8), “sosyal ve kültürlerarası beceriler” (f=8), “iletişim” (f=7), “üretkenlik ve hesap verebilirlik” (f=7), “bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı” (f=7), “liderlik ve sorumluluk” (f=2), “işbirliği” (f=1) ve “medya okuryazarlığı” (f=1) becerileri olduğu ortaya çıkmıştır. “Bilgi okuryazarlığı” becerisinin ise kitaptaki metinlerde hiç yer almadığı tespit edilmiştir. Metinlerde tespit edilen 21. yüzyıl becerilerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

“Pek çok gezi sitesine üyeyim. Bu sitelerden şunları öğrenebilirsiniz: Bir ülkeye en ekonomik şekilde nasıl seyahat edebilirsiniz? O ülkede nereleri gezebilirsiniz? Çekyat turizmine de böyle bir araştırmada rastladım. Eğer evinizde misafir için yeriniz varsa ve farklı kültürlerden farklı insanlarla tanışmak istiyorsanız bu iş tam size göre! Öncelikle iletişim kurmak için bir internet sitesi veya e-posta grubuna üye olmak gerekiyor.” “Turizmde Çekyat Yöntemi, s. 9”

Gezi sitelerine üye olması (Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerisi).

Çekyat turizminin alışılmışın dışında bir yeni fikir olması (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).

Farklı ülkeleri gezerken en ekonomik şekilde seyahat etmek için bu yöntemi kullanmak (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Gönüllü turizm elçileri olmaları (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

Farklı kültürdeki insanlarla beraber yaşamak (Esneklik ve uyum becerisi).

“İlk kişisel bilgisayar IBM tarafından 1989 yılında üretildi. Bu tarihten itibaren artık bilgisayarlar evlerimize girdi. Kişisel bilgisayarlar ilk başlarda sadece varlıklı insanlar tarafından kullanılıyordu fakat zamanla herkesin bütçesine uygun bilgisayarlar üretildi. Bilgisayarlar evlere girmeye başladıktan sonra özellikle 90’lı yıllarda bilgisayar oyunları da popüler olmaya başladı.” “İlk Kişisel Bilgisayar, s. 30”

Herkesin bütçesine uygun bilgisayarların üretilmesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Bilgisayar oyunları (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).

“İnternet tüm dünyada pek çok kişi tarafından haberleşme, medya, reklam, turizm, bankacılık, eğitim ve ticaret gibi alanlarda çok uzun zamandır kullanılıyor ve hayatımızın her alanında yer alıyor. Ayrıca insanlar bilgiye ulaşmak, yeni şeyler öğrenmek, sosyalleşmek, alışveriş yapmak ve eğlenmek gibi çeşitli amaçlarla interneti kullanıyor. İnternete erişim kolaylaştıkça internet kullanım oranı da arttı. ...İnternet kişilerin iletişim alışkanlıklarını da değiştirdi ve insanlar mesajlaşma amacıyla interneti daha sık kullanmaya başladı. Verilere göre internet kullanıcılarının %94’ü mesajlaşmayı internet üzerinden tercih ediyor. Kullanıcıların %85’i interneti sesli ya da görüntülü görüşmek için, %81’i de sosyal medya için kullanıyor.” “Türkiye’de İnternet Erişimi ve Kullanımı, s. 37”

Türkiye’de internet erişimin düzenli olarak artması (Bilgi iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerisi).

Mesajlaşma amacıyla internetin daha sık kullanılması (İletişim becerisi).

Mesajlaşma amacıyla internetin kullanılması. (Bilgi ve iletişim teknolojisi okuryazarlığı becerisi).

İnternetin haber okumak ve farklı konularda bilgi edinmek için kullanılması (Bilgi ve iletişim teknolojisi okuryazarlığı becerisi).

Sosyal medyanın farklı amaçlarla kullanılması (Medya okuryazarlığı becerisi).

Sosyal medyanın kullanılması (Bilgi ve iletişim teknolojisi okuryazarlığı becerisi).

Alışveriş siteleri ve sosyal medya aracılığıyla internetten alışveriş yapma imkânı (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

İnternette alışveriş yapmak (Bilgi ve iletişim teknolojisi okuryazarlığı becerisi).

“... Moda kelimesi 1900’lü yıllarda kullanılmaya başlanmıştır. 19. ve 20. yüzyıllarda moda dünyası gelişmiş; ilk moda ve dikim evleri açılmıştır. ... Bu dönemde kadınların erkek kıyafetleri giymeleri moda olmuştur. Dönemin en önemli değişimi ise, kadınların ilk defa pantolon giymesidir. ... 1940’lı yıllarda insanlar tek tip giyinmeye başlamıştır. Bu dönemde üniforma giymek moda olmuştur. ... Dünyada yaşanan gelişmeler modayı da etkilemiştir. Örneğin, II. Dünya Savaşının etkisiyle gençler arasında Amerikan saç kesim modeli popüler olmuştur. ... İnce belli olmak moda olmuş, ince belli görünmek isteyen kadınlar için korseler üretilmiştir. ... 1960’lı yıllarda modada yeni bir tarz ortaya çıkmıştır. O yıllarda uzaya çıkma isteği moda dünyasını şekillendirmiştir. Modacılar kıyafetlerde uzay konsepti yaratmışlardır.” “Geçmişten Günümüze Moda, s. 55”

İlk moda evleri ve dikim evlerinin açılması (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).

Kadınların erkek kıyafetlerini giymesinin moda olması (Esneklik ve uyum becerisi).

Kadınların modaya göre erkek kıyafetlerini giymeleri (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

Kadınların ilk defa pantolon giymesi (Yaratıcılık ve yenilikçilik, esneklik ve uyum becerisi).

1940’lı yıllarda tek tip giyinme ve üniformanın moda olması (Yaratıcılık ve yenilikçilik, esneklik ve uyum becerisi).

II. Dünya Savaşının etkisiyle gençler arasında Amerikan saç kesim modelinin popüler olması (Yaratıcılık ve yenilikçilik, esneklik ve uyum, sosyal ve kültürlerarası beceriler).

İnce belli görünmek isteyen kadınlar için korseler üretilmesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Kıyafetlerde uzay konseptinin yapılması (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).

Uzay konseptinin uzaya gitme isteğinden ilham alması (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

“Belçika’nın başkenti Brüksel’de ikamet eden Ömer Yılmaz, bugüne kadar kanunsuz bir olaya hiç karışmamasına rağmen sadece isim benzerliği yüzünden tutuklandı. Yılmaz, yakın bir akrabasını Türkiye’ye yolcu etmek üzere Brüksel havalimanına gitti. Polis kimlik sorgulaması yaptıktan sonra Yılmaz’ı tutukladı. Yılmaz 9 gün hapis yattı. Hâlbuki Yılmaz’ın herhangi bir suçu yoktu. O sadece İnterpol tarafından dolandırıcılık sebebiyle aranan 25.08.01977 doğumlu Ömer Yılmaz ile aynı ismi taşıdığı için tutuklanmıştı. Yılmaz’ın suçsuzluğunun kanıtlanması için ailesi onun doğum belgesini Belçika’ya getirdi ve Yılmaz serbest bırakıldı. Belçika polisi tarafından Yılmaz’a adını değiştirmesi söylendi. Yılmaz, mahkemeye başvurarak kısa bir süre içinde adını değiştirdi.” “İsim Benzerliği Yüzünden 9

Ömer Yılmaz’ın suçsuzluğunun kanıtlanması için, ailesinin Yılmaz’a ait olan doğum belgesini Türkiye’den Belçika’ya götürmesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi). Ömer Yılmaz’ın polisin önerisi üzerine isim benzerliğinden dolayı sorun yaşamamak için adını değiştirmesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

4.3. Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi C1 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde

21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi C1 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.3’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3: 21. yüzyıl becerilerinin Yeni İstanbul C1 ders kitabındaki sayısal dağılımı

Temel Beceriler	Alt Beceriler	f	Toplam
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Yaratıcılık ve Yenilikçilik	18	60
	Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	38	
	İletişim	2	
	İşbirliği	2	
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Esneklik ve Uyum	-	18
	Girişimcilik ve Öz Yönetim	10	
	Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	2	
	Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	3	
	Liderlik ve Sorumluluk	3	
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi Okuryazarlığı	-	2
	Medya Okuryazarlığı	-	
	Bilgi ve İletişim Teknolojileri		
	Okuryazarlığı	2	
			80

Tablo 4.3.’te görüldüğü gibi Yeni İstanbul C1 Ders Kitabı’ndaki 18 okuma metninde toplam 80 kez 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği ve en fazla yer verilen 21. yüzyıl ana becerisinin “öğrenme ve yenilik becerileri” (f=60) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında 21. yüzyıl ana becerilerinden “yaşam ve kariyer becerilerine” 18, “bilgi, medya ve teknoloji becerilerine” ise 2 kez yer verildiği tespit edilmiştir. Metinler barındırdığı alt beceriler açısından değerlendirildiğinde ise en sık yer verilen becerilerin sırasıyla “eleştirel düşünme ve problem çözme” (f=38), “yaratıcılık ve yenilikçilik” (f=18), “girişimcilik ve öz yönetim”

(f=10) becerileri olduğu belirlenmiştir. Metinlerde en az yer verilen beceriler ise “üretkenlik ve hesap verebilirlik” (f=3), “liderlik ve sorumluluk” (f=3), sosyal ve kültürlerarası beceriler” (f=2), “bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı” (f=2), “iletişim” (f=2) ve “işbirliği” (f=2) şeklinde ortaya çıkmıştır. Ayrıca kitaptaki metinlerde “bilgi okuryazarlığı”, “esneklik ve uyum” ve “medya okuryazarlığı” becerilerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Metinlerde tespit edilen 21. yüzyıl becerilerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

“Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi konusunda zorlandığını düşünen uzmanlar, öğrencilerin nerede hata yaptığını ve başarılarının neden düştüğünü bulmak için bir araştırma yaptılar. Bu araştırmada Türkiye’deki bazı üniversite öğrencileri ile görüştüler ve ulaştıkları en önemli sonuç şuydu: Zamanını iyi yöneten öğrenciler daha başarılılar. Aslında bu sonuç sadece üniversite öğrencileri için geçerli değil. Pek çok başarılı iş insanının, bilim insanının ya da yöneticinin ortak noktası zamanlarını iyi yönetmeleri. Üstelik zamanı verimli kullanmayı üniversite sıralarında öğrenen kişiler gelecekteki hayatlarında da başarılı olmaya devam ediyorlar.” “Vakit Nakittir, s. 14”

Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi konusunda zorlandığını düşünen uzmanların bu konuda araştırma yapması (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Zamanı verimli kullanmayı üniversite sıralarında öğrenen kişilerin gelecekteki hayatlarında da başarılı olmaları (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

“Son derece meraklı ve yaratıcı kişiliğe sahip olan Edison, 10 yaşına geldiğinde fizik ve kimya kitaplarına merak sarmıştı. Bu arada evlerinin kilerinde bir kimya laboratuvarı kurmuş; bir süre sonra kendi başına bir telgraf aleti yapmış ve Mors alfabesini öğrenmişti. 12 yaşındayken ailesine yardım etmek için Port Huron ile Detroit arasında çalışan bir trende dergi ve meyve satmaya başlamıştı.” “Ünlü Bilim Adamlarının Çocuklukları-Thomas Edison, s. 19”

Edison’un evinin kilerinde bir kimya laboratuvarı kurması (Yaratıcılık ve yenilikçilik, girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

Ailesine yardım etmek için dergi ve meyve satması (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

“Bu akşam, Rasim’in annesi Nedime Hanım, kocası Ahmet Bey’i üzgün bir yüz ile karşıladı, ağlar bir şekilde ‘Ah, bey, başımıza gelenleri sorma. Oğlumuz Bedia isminde bir kız musallat olmuş. Bugün Rasim’in odasını düzeltirken mektuplarını buldum. Evladımızın sonunu çok kötü görüyorum. Bir çözüm bul ne olur!’ Ahmet Bey de hiçbir meraklanma belirtisi görünmüyor, tam tersine o gülüyordu. Sesini alçaltarak, ‘Korkma Hanım!’ dedi. ‘Oğlana aşk mektuplarını yazan kişi benim!...’ Oğlanın yaramazlıkları gittikçe artıyordu. Okuldaki öğretmenlerinin ve bizim çabalarımıza rağmen okulda bir türlü başarılı olamıyordu. Nihayet, bu çareyi buldum... Kıza yazdığı mektuplar sayesinde Rasim’in bu sene sınıfı geçeceğinden eminim. Doğrusunu istersen ben de iyi yazı yazmayı sana mektup yaza yaza öğrenmiştim!” “Aşk Mektupları, s. 41”

Rasim’in babasının, Rasim’in yaramazlıkları için bulduğu çözüm (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

“Eskiden, yetkili makamlara bir durumu, şikâyeti ya da dileği belirtmek için yazılan yazılara arzuhâl denirdi. Bütün bunları para karşılığında yapan kişiye arzuhâlcı denirdi. Arzuhâlcı olmak isteyen kişi, arzuhâlcı başına başvurur, resmi bir kurul önünde yapılan sınavda başarılı olursa kendisine “izin tezkiresi” verilirdi.” “Arzuhâlden Dilekçeye, s. 53”

Yetkili makamlara bir durumu belirtmek için yazı yazılması (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Arzuhâli para karşılığı yazmak (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

Arzuhâlcı olmak isteyen kişinin başvuru yapması ve sınav başarısına göre izin tezkiresi verilmesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme, girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

“Türk sineması yüz yılı aşkın bir tarihe sahiptir. “Sihirli Perde” olarak da bilinen sinema 14 Kasım 1914’te Türk insanının hayatına girdi. 1914 yılında Fuat Uzkınay’ın “Ayastefanos’taki Rus Abidesinin Yıkılışı” adlı belgesel Türk sinemasının ilk eseri olarak kabul edildi. 1950’li yılların başında izleyiciyle buluşan “Çılgık” filmi ilk Türk korku filmi olurken, yönetmenliğini Muhsin Ertuğrul’un yaptığı 1953 yapımı “Halıcı Kız” filmi ise Türk sinema tarihinin ilk uzun metrajlı renkli filmi oldu. Türk sinemasının altın çağı olarak da bilinen “Yeşilçam Sineması” dönemi bu yıllara damgasını vurdu. Türk sinemasının Hollywood’u olan Yeşilçam dönemi, Türkiye’de sinemanın en üretken olduğu zamanlar olarak kabul edilir.” “Dünden Bugüne Türk Sineması, s. 104.”

“Sihirli Perde” olarak da bilinen sinemanın 14 Kasım 1914’te Türk insanının hayatına girmesi (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).

“Ayastefanos’taki Rus Abidesinin Yıkılışı” adlı eserin Türk Sineması’nın ilk eseri olması: (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).

“Çılgılık” ilk Türk korku filmi (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).

“Halıcı Kız” filmi Türk sinema tarihinin ilk uzun metrajlı renkli filmi (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).

Yeşilçam döneminin, Türkiye’de sinema tarihinin en üretken zamanlar olması (Yaratıcılık ve yenilikçilik, üretkenlik ve hesap verebilirlik becerisi).

4.4. Yedi İklim Yabancılar Türkçe Öğretimi B1 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Yedi İklim Yabancılar Türkçe Öğretimi B1 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?” sorusuna yönelik bulgulara Tablo 4.4’te yer verilmiştir.

Tablo 4.4: 21. yüzyıl becerilerinin Yedi İklim B1 ders kitabındaki sayısal dağılımı

Temel Beceriler	Alt Beceriler	f	Toplam
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Yaratıcılık ve Yenilikçilik	17	110
	Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	59	
	İletişim	23	
	İşbirliği	11	
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Esneklik ve Uyum	4	57
	Girişimcilik ve Öz Yönetim	24	
	Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	13	
	Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	14	
	Liderlik ve Sorumluluk	2	
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi Okuryazarlığı	6	30
	Medya Okuryazarlığı	4	
	Bilgi ve İletişim Teknolojileri	20	
	Okuryazarlığı		
			197

Tablo 4.4.’te görüldüğü gibi Yedi İklim B1 Ders Kitabı’ndaki 74 okuma metninde toplam 197 kez 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği ve en fazla yer verilen 21. yüzyıl ana becerisinin “öğrenme ve yenilik becerileri” (f=110) olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında 21. yüzyıl ana becerilerinden “yaşam ve kariyer becerilerine” 57, “bilgi, medya ve teknoloji

becerilerine” ise 30 kez yer yer verildiği belirlenmiştir. Metinler barındırdığı alt beceriler açısından değerlendirildiğinde en sık yer verilen beceriler “eleştirel düşünme ve problem çözme” (f=59), “girişimcilik ve öz yönetim” (f=24), “iletişim” (f=23), “bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı” (f= 20), “yaratıcılık ve yenilikçilik” (f=17), “üretkenlik ve hesap verebilirlik” (f=14), “sosyal ve kültürlerarası beceriler” (f=13) ve “işbirliği” (f=11) olmuştur. En az yer verilen beceriler ise “bilgi okuryazarlığı” (f=6), “esneklik ve uyum” (f=4), “medya okuryazarlığı” (f=4), “liderlik ve sorumluluk” (f=2) şeklinde ortaya çıkmıştır Metinlerde tespit edilen 21. yüzyıl becerilerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

“Kahramanmaraş’ta yaşayan 123 yaşındaki Mehmet Tatar, bir şeker firmasının reklam filminde oynadı. Oyuncululuğunu herkes ayakta alkışladı. 12 çocuk, 65 torun sahibi Mehmet Tatar, film setindeyken çok heyecanlanmış ama heyecanını göstermemeye çalışmış.” “Genç İhtiyarlar s. 10”

123 yaşındaki Mehmet Tatar’ın bir şeker firmasının reklam filminde oynaması, reklam filmiyle (dijital olarak) iletişim kurması (İletişim becerisi).

Diğerleriyle uyum içinde ve saygın bir şekilde çalışması (İşbirliği becerisi).

Yeni bir iş fırsatını değerlendirmesi ve yeniliğe açık olması (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

Farklı takımlarda etkili çalışması ve farklılıklara olumlu varsayımlarda bulunması (Sosyal ve kültürler arası beceriler).

İşbirlikçi çalışmalarla ortaya bir ürün çıkarması (Üretkenlik ve hesap verebilirlik becerisi).

“Hasan Kınalı milli bir atlet, 72 yaşında ama yarışmalarda birinciliği kimseye bırakmıyor. Odası madalya ve kupalarla dolu. Yarışmalara katılmaya devam ediyor. Sağlığını dengeli beslenerek koruyor. Her sabah spor salonuna gidiyor. Spor salonundayken herkes onun performansına şaşırıyor.” “Genç İhtiyarlar, s. 10”

72 yaşındaki milli atlet Hasan Kınalı ’nın birinciliği kimseye kaptırmayıışı, yaşından kaynaklı olan değişim sürecinde değişime uyum sağlaması (Esneklik ve uyum becerisi).

Ortaya bir performans koyabilmesi (Üretkenlik ve hesap verebilirlik becerisi).

Yarışmalara katılmaya devam etmesi, kendine güvenmesi (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

“Günümüzde pek çok iletişim aracı bulunmaktadır. Bu iletişim araçları bizi sevdiklerimize ulaştırırken hayatımızı da kolaylaştırmaktadır. Eskiden günlerce mektup beklerken şimdi bir telefon veya e-posta ile kısa zamanda en uzaktaki yakınlarımıza bile ulaşabiliyoruz.”
“İletişim Araçları, s. 16”

İletişim araçlarının hayatımızı kolaylaştırması (günlerce mektup beklemek yerine bir e-posta ile yakınlarımıza ulaşabilmek) (Yaratıcılık ve yenilikçilik, eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

“15 yaşında, gurbete yani İstanbul’a gitmek istedi ama elindeki para sadece yolun yarısına kadar yetti. “Kırşehir’den Ankara’ya otobüs iki buçuk liram vardı, Ankara’ya kadar geldim. Otogarda birine ‘İstanbul’ a gideceğim ama param yok.’ dedim. Yanımda sadece sazım vardı. ‘Saz çal.’ dedi. Otobüste ayakta yolculuk karşılığında, gece geç saate kadar saz çalıp türkü söyledim.” “Türkü Baba, s. 28”

Neşet Ertaş’ın parası olmadığı için ayakta yolculuk yaparak İstanbul’a gitmesi karşılığında saz çalıp türkü söylemesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).
15 yaşında gurbete gitmesi ve yeni iş fırsatları araması (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

“Hat sanatı estetik kurallara bağlı kalarak güzel yazı yazma sanatı olarak açıklayabiliriz. Bir başka deyişle hat sanatı, harfleri farklı şekillerde yaratma sanatıdır. Hat sanatı veya kaligrafi aslında bir görsel sanat türüdür. Yazı sistemleri ve yazı öğeleri kullanarak geliştirilir ve genellikle dekoratif amaçla kullanılır. Hat sanatıyla uğraşan kişilere ise hattat denir. Usta çırak ilişkisi ile gelişmiş bir sanattır, sabır ve gayret gerektirir. Matbaanın icadından önce çok önemli olan bu sanat sayesinde kutsal ve bilgi kitapları yazılmıştır.”
“Hat Sanatı (Hüsnühat), s. 32”

Hat sanatı estetik kurallara bağlı kalarak güzel yazı yazma sanatı olduğu için kişisel zevkleri ve estetiği geliştirmesi (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).
Hat sanatının usta çırak ilişkisi ile gelişmiş bir sanat olması (İletişim ve işbirliği becerisi).

“Olay, yıllar önce Sadık’ın üniversitede okumak için başka şehre gitmesiyle başlar. Babası, çiftlikteki işlere yardımcı olması için Sadık’ın ziraat mühendisliğinde okumasını istemektedir. Sadık, babasının isteğine karşı çıkar, gazetecilik bölümünde okumaya karar

verir. Hüseyin Bey, Sadık'ın bu kararına çok kızar, onu evlatlıktan reddeder. ... Sadık ölür. Deniz babasının ölümünden sonra içine kapanır, uzun süre konuşamaz. Dedesi, tekrar hayata dönmesi için ona bir kamera hediye eder. Deniz için artık her şey bambaşkadır....”
“Babam ve Oğlum, s. 43”

Sadık'ın üniversite okumak için başka şehre gitmesi (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).
Babasının çiftlikteki işlere yardımcı olmasını istediği için Sadık'ın ziraat mühendisliğini okumasını istemesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).
Hüseyin Bey'in torununun tekrar hayata dönmesi için ona kamera hediye etmesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

“Yaren ve ailesi, Antalya'da çok eğlenceli ve mutlu bir yedi gün geçirdikten sonra İstanbul'a döndü. Bir hafta boyunca hemen her akşam üniversiteye kayıt şartları ve dersler hakkında konuştular. Hatta başı ağrıyanlar, Yaren'den ilaç (!) bile istediler. Yaren, önce üniversite kayıt şartlarını öğrendi. Bütün bilgiler, üniversitenin internetteki sitesinde vardı.” “Yaren Üniversiteye Kayıt Yaptırıyor, s. 52.”

Akşamları üniversite kayıt şartları ve dersler hakkında konuşmaları (İletişim becerisi).
Baş ağrısı sorunu olanların Yaren'den ilaç istemesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).
Yaren'in üniversiteye kayıt şartlarını kendisinin öğrenmesi (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).
Üniversite kayıt bilgilerini üniversitenin internet sitesinden öğrenmesi (bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerisi).

“İnsanlar zevklerine, ihtiyaçlarına, ilgilerine göre çeşitli hobiler bulurlar. ... İnsanlar kendilerini yormadan aynı zamanda eğlendirecek hobilerle yakından ilgilenir. İnsanlar arasında en çok kitap okuma ve film izleme tercih edilir. ... Türkiye'de bir internet sayfası tarafından yapılan bir ankette, “Bir kitabın filmi çıkınca kitap değil, kitabın filmi tercih ediliyor.” sonucuna ulaşılmış.” “Anket, s. 119”

İnsanların zevklerine göre hobiler bulması (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).
İnternet sayfası tarafından yapılan anket bilginin yeniden üretilmesinde dijital araçların kullanılması (Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerisi).

Anket soruları ve sonuçları (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

4.5. Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi B2 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi B2 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. Yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?” sorusunu yönelik bulgular Tablo 4.5’te gösterilmiştir.

Tablo 4.5: 21. yüzyıl becerilerinin Yedi İklim B2 ders kitabındaki sayısal dağılımı

Temel Beceriler	Alt Beceriler	f	Toplam
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Yaratıcılık ve Yenilikçilik	12	96
	Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	49	
	İletişim	24	
	İşbirliği	11	
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Esneklik ve Uyum	2	42
	Girişimcilik ve Öz Yönetim	14	
	Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	9	
	Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	13	
	Liderlik ve Sorumluluk	4	
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi Okuryazarlığı	1	8
	Medya Okuryazarlığı	2	
	Bilgi ve İletişim Teknolojileri		
	Okuryazarlığı	5	
			146

Tablo 4.5.’te görüldüğü gibi Yedi İklim B2 Ders Kitabı’ndaki 56 okuma metninde toplam 146 kez 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği belirlenmiştir. Bu becerilerden en fazla yer verilen 21. yüzyıl ana becerisinin “öğrenme ve yenilik becerileri” (f=96) olduğu, bunun yanında 21. yüzyıl ana becerilerinden “yaşam ve kariyer becerilerine” 42, “bilgi, medya ve teknoloji becerilerine” ise 8 kez yer verildiği tespit edilmiştir. Metinler barındırdığı alt beceriler açısından incelendiğinde en sık yer verilen becerilerin “eleştirel düşünme ve problem çözme” (f=49), “iletişim” (f=24), “girişimcilik ve öz yönetim” (f=14), “üretkenlik ve hesap verebilirlik” (f=13), “yaratıcılık ve yenilikçilik” (f=12) ve “işbirliği” (f=11) olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında metinlerde en az yer verilen becerilerin ise “sosyal ve kültürlerarası beceriler” (f=9), “bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı” (f= 5), “liderlik ve sorumluluk” (f=4), “esneklik ve uyum” (f=2), “medya okuryazarlığı” (f=2) ve “bilgi okuryazarlığı” (f=1) becerileri olduğu tespit edilmiştir. Metinlerde tespit edilen 21. yüzyıl

becerilerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

“Zeynep: Patronun söylediği sunumu hazırladın mı?

Aylin: Evet, hazırladım ama inanır mısın gece saat 03.00’te yattım. Sunum bitinceye kadar durmadan çalıştım.

Zeynep: Çok mu zordu?

Aylin: Zor ne demek. Demirden leblebi gibiydi. Anlaşılan sen hazırlanmamışsın. ...Patron bizim hazırlayacağımız sunuma güveniyor.

Zeynep: Biliyorum, ben de senden yardım isteyecektim. Japonlar öğleden sonra gelecekler. Sen de yardım edersen onlar gelene kadar bitiririm.

Aylin: Olur tabii. ...” “İş Yerinde, s. 20”

Zeynep ve Aylin’in sunumu beraber hazırlayacak olmaları, yardımlaşmaları (İşbirliği becerisi).

Japonlarla yapılacak olan görüşme (İletişim becerisi).

İş görüşmesi için hazırlanacak olan sunum (Üretkenlik ve hesap verebilirlik becerisi).

“Erasmus programında, yükseköğretim kurumları birbirleri ile işbirliği yapmaktadır. Avrupa Birliği, bu programı teşvik etmektedir. Ortak projeler üretilip hayata geçirilmesi, kısa süreli öğrenci ve personel değişimi için karşılıksız mali destek sağlamaktadır. Bunun yanı sıra yükseköğretim sistemiyle iş dünyasının ihtiyaçlarını birleştiren programların geliştirilmesini de teşvik edip desteklemektedir. Programın amacı Avrupa’da yükseköğretimin kalitesini artırmak ve Avrupa boyutunu güçlendirmektir. ... Erasmus programı ile 1987’den günümüze kadar 1,5 milyondan fazla yükseköğretim öğrencisi, başka bir Avrupa ülkesinde öğrenim hayatının bir dönemini geçirmiş; o ülkenin insanlarını ve kültürünü de tanıma imkânı elde etmiştir.” “Üniversite Öğrencileri Yer Değiştirerek Daha Çok Öğreniyor, s. 24”

Erasmus programında yükseköğretim kurumlarının işbirliği içinde olması (İşbirliği becerisi).

İş dünyasının ihtiyaçlarıyla programların geliştirilmesinin teşvik edilmesi (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Erasmus programıyla başka bir Avrupa ülkesinde bir dönem geçirerek o ülkenin insanlarını ve kültürünü tanıma imkânı elde etmesi (Sosyal ve kültürler arası beceriler).

“Bülent Ecevit Üniversitesinin uluslararası öğrencileri geçen hafta, yaşamlarını Zonguldak Huzurevinde sürdüren yaşlılarla kahvaltıda bir araya geldi. Memleketlerinden kilometrelerce uzakta olan öğrenciler ile ailelerinden uzakta yaşamlarını sürdüren yaşlılar, kahvaltı sonrasında uzun uzun sohbet edip fotoğraf çektirdiler.” “Huzurevinde Kahvaltı, s. 73”

Bülent Ecevit Üniversitesi uluslararası öğrencilerinin huzurevinde yaşlılarla bir araya gelmesi (Sosyal ve kültürler arası beceriler ve iletişim becerisi).

Sohbet edip fotoğraf çektirmeleri (Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerisi).

Phyllis Turner, Avustralya’nın Adelaide Üniversitesinde 90 yaşında başladığı yüksek lisans programını 94 yaşında tamamladı. Bir baston yardımıyla yürüyen Turner, basına yaptığı açıklamada “4 yıllık çalışmamdan sonra kendimi çok mutlu hissetmeme rağmen hareket kabiliyetimi yitirdiğim için üzülüyorum.” dedi. Turner’in danışman hocası da Turner’in enerjisi ve çalışmaya olan azmi karşısında çok heyecanlandığını ifade etti. “Turner’in çok canlı bir zihni var. İlgilendiği konular 25 yaşındaki birinden farklı değil.” diyerek öğrencisinin dünyada, lisansüstü eğitimini tamamlayan en yaşlı kişi olduğunu belirtti.” “Yüksek Lisans Yapan Büyükanne Tarihe Geçti, s. 130”

Turner’in 90 yaşında başladığı yüksek lisans programını 94 yaşında bitirmesi (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).

Basına açıklama yapması (İletişim, medya okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerisi).

Lisansüstü eğitimini tamamlayan en yaşlı kişi olması (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).

“Bizim “yapmayı düşündüklerimiz” ve “yapmak zorunda olduklarımız” ile dolu bir günümüz vardır. İstediklerimizi yapamadığımız zaman, bunu niçin yapamadığımızı düşünmek yerine çoğu zaman bahaneler uydururuz. Birçoğumuzun ağzından şöyle cümleler dökülmüştür: “Yazmak istiyorum ama imkânım yok. Kitap okumaya zaman bulamıyorum.” Başarılı olmuş kişilerin hayatına baktığımız zaman bu türden mazeretlere sığınmadıklarını görürüz.” “Onlar Çalıştılar ve Başarılı Oldular, s. 155.”

Başarılı olan kişilerin mazeretlere sığınmaması (Girişimcilik ve öz yönetim becerisi).
Çalışmalarının karşılığını almaları (Üretkenlik ve hesap verebilirlik becerisi).

4.6. Yedi İklim Yabancılar Türkçe Öğretimi C1 Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Yedi İklim Yabancılar Türkçe Öğretimi C1 Ders Kitabı okuma metinlerinde 21. Yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgulara Tablo 4.6’da yer verilmiştir.

Tablo 4.6: 21. yüzyıl becerilerinin Yedi İklim C1 ders kitabındaki sayısal dağılımı

Temel Beceriler	Alt Beceriler	f	Toplam
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Yaratıcılık ve Yenilikçilik	24	77
	Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	32	
	İletişim	17	
	İşbirliği	4	
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Esneklik ve Uyum	2	40
	Girişimcilik ve Öz Yönetim	6	
	Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	12	
	Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	15	
	Liderlik ve Sorumluluk	5	
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi Okuryazarlığı	10	14
	Medya Okuryazarlığı	1	
	Bilgi ve İletişim Teknolojileri		
	Okuryazarlığı	3	
Toplam			131

Tablo 4.6.’da görüldüğü gibi Yedi İklim C1 Ders Kitabı’ndaki 50 okuma metninde toplam 131 kez 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği ve en fazla yer verilen 21. yüzyıl ana becerisinin “öğrenme ve yenilik becerileri” (f=77) olduğu ortaya çıkmıştır. 21. yüzyıl ana becerilerinden “yaşam ve kariyer becerilerine” 40, “bilgi, medya ve teknoloji becerilerine” ise 14 kez yer verildiği tespit edilmiştir. Metinler barındırdığı alt beceriler açısından değerlendirildiğinde ise en sık yer verilen becerilerin sırasıyla “eleştirel düşünme ve problem çözme” (f=32), “yaratıcılık ve yenilikçilik” (f=24), “iletişim” (f=17), “üretkenlik ve hesap verebilirlik” (f=15), “sosyal ve kültürlerarası beceriler” (f=12), “bilgi okuryazarlığı” (f=10) olduğu belirlenmiştir. Metinlerde en az yer verilen becerilerin ise “girişimcilik ve öz yönetim” (f=6), “liderlik ve sorumluluk” (f=5), “işbirliği” (f=4), “bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı” (f=3), “esneklik ve uyum” (f=2) ile “medya okuryazarlığı” (f=1) olduğu tespit edilmiştir. Metinlerde tespit edilen 21. yüzyıl becerilerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir.

“Olimpiyat oyunları veya kısaca olimpiyatlar, dört yılda bir yapılan geniş kapsamlı bir spor organizasyonudur. Dünya çağında sporcu, gazeteci, televizyoncu, spor adamı ve seyircilerin katılımı ile gerçekleştirilen olimpiyatlar, insanlar ve ülkeler arası barışın sağlanabilmesini amaçlamaktadır. Olimpiyat oyunları, Eski Yunan döneminde Elis kenti yakınlarındaki Olimpia Vadisi’nde düzenlenen bir festivalle başlamıştı. ... Festivallerde geçit törenleri yapılır, tanrılara adaklar sunulurdu. Müzik, şiir, tiyatro ya da spor yarışmaları yapılırdı. ... Olimpiyat oyunlarında dereceye giren tüm sporculara madalya verilir.” “Olimpiyatların Öyküsü, s. 10”

Olimpiyatların dünya çapında yapılan bir spor organizasyonu olması (Sosyal ve kültürel beceriler).

Olimpiyat oyunlarının tarihinden bahsedilmesi (Bilgi okuryazarlığı becerisi).

Müzik, şiir ve tiyatro yarışmalarının yapılması (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).
Habercilerin festival başlangıcını haber vermeleri (İletişim becerisi).

Olimpiyat oyunlarında dereceye giren sporculara madalya verilmesi (Üretkenlik ve hesap verebilirlik becerisi).

“Göçebelik, bir topluluğun, yaşamını ve soyunu sürdürebilmek için süresi belirsiz aralıklarla yer değiştirme geleneği ya da alışkanlığıdır. ... Bu mevsimsel yer değiştirme ya da coğrafi şartlara uyum arayışı büyük oranda geçim kaynağı olan hayvancılığa bağlıdır.” “Göçebe, s. 42”

Yaşamı ve soyu sürdürebilmek için yer değiştirme geleneği (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

Mevsimsel yer değiştirmenin coğrafi şartlara uyum arayışı için olması (Esneklik ve uyum becerisi).

“Yakın zamanda, Arabistan antilobu gibi bazı türler koruma altına alındıktan sonra doğal yaşam alanlarına geri bırakılmıştır. ABD’de doğaya geri bırakma, yırtıcı kuş türlerinden biri olan ‘doğan’da başarılı olmuştur.” “Tutsak mı Koruma mı? s. 86”

Bazı hayvanat bahçelerinin eğitim misyonlarının yanına “tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan türleri, güvenli bir şekilde doğaya geri bırakana kadar koruma altına almak” gibi yeni ve çok önemli bir amaç eklemesi (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi).

Soyun tükenme tehlikesine karşı bir çözüm önerisi olması (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

“Fotoğrafta Kukulkan (Kukuul Kaan) Piramidi’nin kuzey cephesini görüyorsunuz. Mayalar bu piramidi, astronomi ve matematik bilgilerini ortaya koymak istercesine belirli bir sistemle inşa etmişlerdir. Örneğin piramidin dört cephesinin her birinde 91 basamak yer alır.” “Maya Denince Akla O Gelir! s. 101”

Mayaların, Kukulkan Piramitlerini matematik ve astronomi bilgilerini ortaya koymak istercesine belirli bir sistemle inşa etmeleri (Yaratıcılık ve yenilikçilik, eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

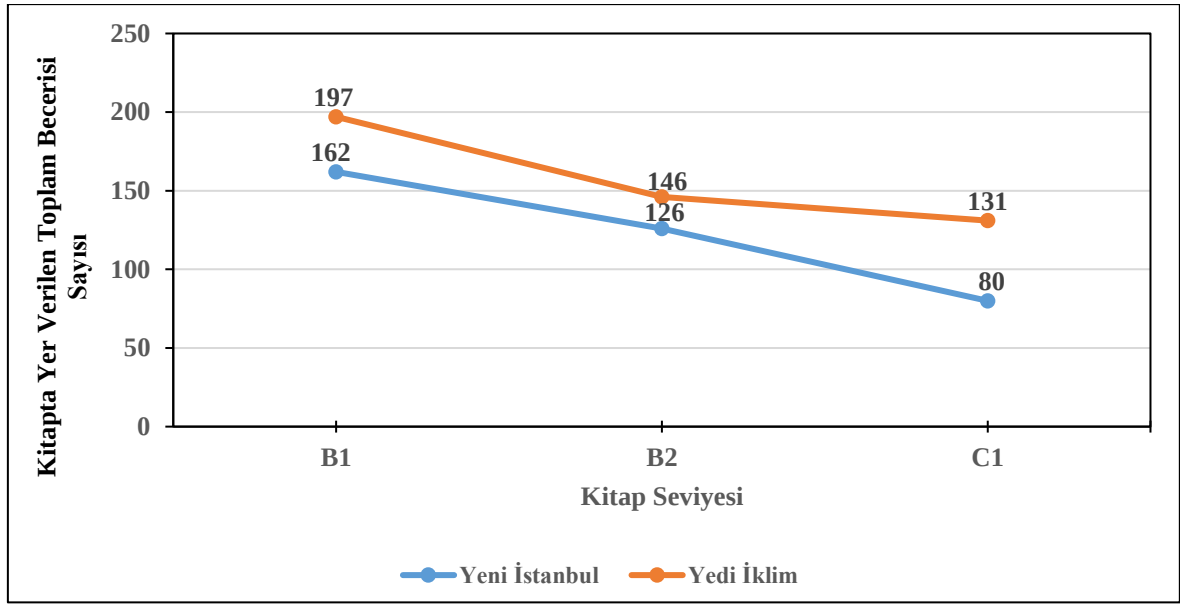
“Dünyada 13 rakamını kullanmayan tek havayolu Türk Hava Yolları değil. Uçaklar Boeing üretimi olduğu için sayısız havayolu şirketi 13 numaralı koltuk numarası olmadan sefer yapıyor. Batıl inançlar kültürlerine göre değişirken birçok yolcunun bu koltuklarda oturmak istemediğini belirten yetkililer, “13 numaralı koltuk yolculara uğursuzluk getireceği için uçaklarımızda 12-14-15 sıra numaraları bulunuyor. Çünkü kimse bu koltuklarda oturmak istemiyor” diye yolcuların korkusunu dile getiriyor.” “Bu Sayılar Uçaklarda Niçin Yok? s. 150”

Birçok havayolu şirketinin farklı ülkelerde sayılarla ilgili batıl inançlarının bulunması (Sosyal ve kültürlerarası beceriler).

Hava yollarının koltuk sayılarında yolcuların tercih etmemesi üzerine 13 sayısını kullanmamaları (Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi).

4.7. Yeni İstanbul ve Yedi İklim Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitabı Okuma Metinlerinde 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular

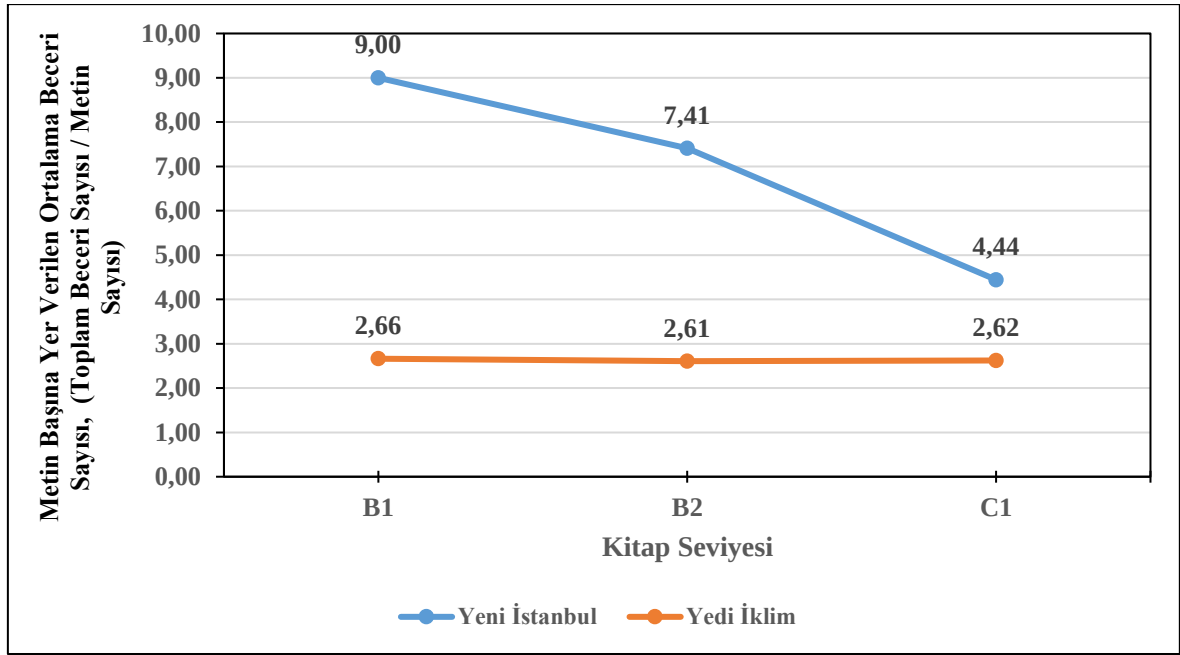
Araştırmanın yedinci alt problemi olan “Yeni İstanbul ve Yedi İklim yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı nasıldır?” sorusuna yönelik bulgular Şekil 4.1’de gösterilmiştir.

Şekil 4.1: Yeni İstanbul ve Yedi İklim ders kitaplarındaki 21. yüzyıl becerilerinin sayısal dağılımı

Şekil 4.1.'de görüldüğü gibi Yeni İstanbul ve Yedi İklim B1-B2-C1 seviyesi ders kitaplarındaki okuma metinlerinde yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin sayısal dağılımına bakıldığında her iki kitap setinde de B1 seviyesinden C1 seviyesine doğru beceri sayısının azaldığı ve Yedi İklim kitap setinde hem kitap seviyeleri hem de toplamda yer verilen 21. yüzyıl becerisi sayısının Yeni İstanbul kitap setinde yer verilen 21. yüzyıl becerisi sayısından daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yeni İstanbul kitap setindeki okuma metinlerinde yer verilen 21. yüzyıl becerisi sayısının B1 seviyesi ders kitabında 162, B2 seviyesi ders kitabında 126 ve C1 seviyesi ders kitabında da 80 olmak üzere toplam 368 olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında Yedi İklim kitap setindeki okuma metinlerinde yer verilen 21. yüzyıl becerisi sayısının B1 seviyesi ders kitabında 197, B2 seviyesi ders kitabında 146 ve C1 seviyesi ders kitabında da 131 olmak üzere toplam 474 olduğu belirlenmiştir.

İncelenen kitaplardaki toplam okuma metni sayısının ilgili kitaptaki toplam beceri sayısına bölünerek elde edilen 21. yüzyıl becerisi ortalamasına ilişkin bulgular Şekil 4.2'de gösterilmiştir.

Şekil 4.2: Yeni İstanbul ve Yedi İklim ders kitaplarında metin başına yer verilen ortalama 21. yüzyıl becerisi sayısı

Şekil 4.2’de görüldüğü üzere Yeni İstanbul kitap setinde B1 seviyesinden C1 seviyesine doğru metin başına düşen ortalama beceri sayısının azaldığı, buna karşın Yedi İklim kitap setinde metin başına düşen ortalama beceri sayısının hemen hemen aynı düzeyde kaldığı görülmektedir. Yeni İstanbul kitap setinde okuma metni başına yer verilen ortalama 21. yüzyıl becerisi sayısının B1 seviyesi ders kitabında 9,00; B2 seviyesi ders kitabında 7,41 ve C1 seviyesi ders kitabında da 4,44 olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında Yedi İklim kitap setinde okuma metni başına yer verilen ortalama 21. yüzyıl becerisi sayısının B1 seviyesi ders kitabında 2,66; B2 seviyesi ders kitabında 2,61 ve C1 seviyesi ders kitabında da 2,62 olduğu belirlenmiştir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, bireylerin çağın ihtiyaçlarına ayak uydurabilmesi için öğretim süreçlerinde temel bilgi ve becerilerin yanında 21. yüzyıl becerilerinin de kazandırılmasının hedeflendiği günümüzde yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Yeni İstanbul ve Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi kitap setlerinin B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitaplarındaki okuma metinleri 21. yüzyıl becerilerinin dağılımı açısından değerlendirilmiştir. Ulaşılan sonuçlar bu bölümde özetlenmiş, literatürdeki çalışmalarla karşılaştırılmış ve yabancılara Türkçe öğretiminin temel materyallerinden biri olan ders kitaplarının hedeflendiği gibi 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılması noktasında daha etkin olabilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Yeni İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi B1 seviyesi ders kitabındaki okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımına yönelik elde edilen bulgular incelendiğinde metinlerde 21. yüzyıl ana becerileri bağlamında en fazla öğrenme ve yenilik becerilerine; en az ise bilgi, medya ve teknoloji becerilerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ders kitabındaki okuma metinleri barındırdığı 21. yüzyıl alt becerilerinin dağılımı açısından değerlendirildiğinde okuma metinlerinde en fazla eleştirel düşünme ve problem çözme, girişimcilik ve öz yönetim ile yaratıcılık ve yenilikçilik becerilerine; en az ise medya okuryazarlığı, bilgi iletişim teknolojileri okuryazarlığı ile sosyal ve kültürlerarası becerilere yer verildiği tespit edilmiştir. Bunun yanında kitaptaki okuma metinlerinde bilgi okuryazarlığı becerisine ise hiç yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'ndaki B1 seviyesi kazanımlarını 21. yüzyıl becerileri açısından inceleyen Ekin (2022), ilgili kazanımların ana becerilerde en fazla bilgi, medya ve teknoloji becerilerine, alt becerilerde ise en fazla bilgi okuryazarlığı becerisine uygun olduğunu ifade etmiştir. Buna göre öğretim programının öne çıkardığı kazanımların, ders kitaplarına alınan metinlerde tam olarak karşılık bulmadığı söylenebilir. Bu araştırmada okuma metinlerinde en az kullanılan becerilerden biri olan medya okuryazarlığı Sarıtaş ve Yılmaz'ın (2021) 9. Sınıf Türk dili ve edebiyatı ders kitabını inceledikleri araştırmada hem metinlerde hem de etkinliklerde hiç yer verilmeyen becerilerden biri olmuştur. Buna karşın aynı çalışmada bilgi okuryazarlığı becerisi gerek metinlerde gerekse etkinliklerde en çok öne çıkan 21. yüzyıl becerisi olarak dikkat çekmiştir. Aynı şekilde ortaokul Türkçe ders

kitaplarındaki metinleri ve etkinlikleri 21. yüzyıl becerileri bakımından inceleyen Sayır'ın (2023) çalışmasında da bilgi okuryazarlığı becerisi 7. sınıf ders kitabındaki metinlerde en sık yer verilen beceri olarak öne çıkmıştır. Bu durum ana dili olarak Türkçe ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarına alınan metinlerin içerik yönünden farklılık gösterebileceği, bu farklılığın da metinlerde yer verilen becerilere yansıtılabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi B2 seviyesi ders kitabındaki okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımına yönelik elde edilen bulgular ele alındığında metinlerde 21. yüzyıl ana becerileri bağlamında en fazla öğrenme ve yenilik becerilerine; en az ise bilgi, medya ve teknoloji becerilerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, B1 seviyesi ders kitabındaki sonuçlarla benzerdir. Araştırmanın bu bulgusu İstanbul Yabancılar İçin Türkçe setinde yer alan metinleri ve dilsel etkinlikleri 21. yüzyıl becerilerine yönelik olma özelliği açısından değerlendiren Güven ve Bülbül'ün (2023) araştırma bulgularıyla benzerlik arz etmektedir. İlgili çalışmaya konu olan kitap setinde 21. yüzyıl yeterlilikleri kapsamında yer alan toplam 105 etkinliğin yalnızca altı tanesinin bilgi, medya ve teknoloji kullanma becerilerine yönelik etkinlik olduğu görülmüştür. Buna göre özellikle son yıllarda medyanın ve teknolojinin insan hayatının merkezinde yer aldığı düşünülse de bu durumun henüz ders kitaplarındaki metinlere ve etkinliklere tam olarak yansımadağı şeklinde bir yorum yapılabilir. Ders kitabındaki okuma metinleri barındırdığı 21. yüzyıl alt becerilerinin dağılımı açısından değerlendirildiğinde ise metinlerde en fazla eleştirel düşünme ve problem çözme, yaratıcılık ve yenilikçilik ile esneklik ve uyum becerilerine; en az medya okuryazarlığı, işbirliği ve liderlik ve sorumluluk becerilerine yer verildiği tespit edilmiştir. Bunun yanında kitaptaki okuma metinlerinde bilgi okuryazarlığı becerisine ise B1 seviyesinde olduğu gibi hiç yer verilmemiş olması dikkat çekmektedir. 2006, 2015 ve 2019 Türkçe dersi öğretim programlarını yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, işbirliği, bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı ile ilgili hedefler bağlamında inceleyen Dilekçi ve Karatay (2021), 2015 ve 2019 programlarında eleştirel düşünme becerisi ile ilgili hedeflere çokça yer verilirken aynı programlarda bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlıkları ile ilgili hedeflerin sayısında azalma olduğunu belirlemiştir. Bu yönüyle bahsi geçen çalışmanın sonuçlarının, bu araştırmanın bulgularıyla benzerlik sergilediği düşünülmektedir.

Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi C1 seviyesi ders kitabındaki okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımına yönelik elde edilen bulgulara göre

metinlerde 21. yüzyıl ana becerileri bağlamında en fazla öğrenme ve yenilik becerilerine; en az ise bilgi, medya ve teknoloji becerilerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre bahsi geçen ana becerilerin dağılımı B1, B2 ve C1 seviyesi kitaplar için paraleldir denilebilir. Şimşek'in (2023) Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'ndaki 45 metni 21. yüzyıl becerileri açısından incelediği çalışmanın sonuçları elde edilen bu bulguyla örtüşmektedir. İlgili araştırmada da veri setindeki metinlerde en fazla öğrenme ve yenilik becerilerine, en az bilgi, medya ve teknoloji becerilerine yer ayrıldığı tespit edilmiştir. Buna göre yabancılarla Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanmış olan ders kitaplarına alınan metinlerde 21. yüzyıl ana becerilerinin sayısal dağılımının birbirine benzer olduğu söylenebilir. Ders kitabındaki okuma metinleri barındırdığı 21. yüzyıl alt becerilerinin dağılımı açısından değerlendirildiğinde metinlerde en fazla eleştirel düşünme ve problem çözme, yaratıcılık ve yenilikçilik ile girişimcilik ve öz yönetim becerilerine; en az ise bilgi iletişim teknolojileri okuryazarlığı, sosyal ve kültürlerarası beceriler, iletişim ile işbirliği becerilerine yer verildiği tespit edilmiştir. Bunun yanında kitaptaki okuma metinlerinde esneklik ve uyum, bilgi okuryazarlığı ile medya okuryazarlığı becerilerine ise hiç yer verilmemiş olduğu görülmektedir. Metinlerde en çok yer verilen becerilerden yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi Sayır'ın (2023) araştırmasında hem 6 hem de 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerde ilk sırada yer almış, eleştirel düşünme becerisi de incelemeye alınan kitaplardaki metinlerde en sık işlenen 21. yüzyıl becerilerinden biri olmuştur.

Yedi İklim Yabancılar Türkçe Öğretimi B1 seviyesi ders kitabındaki okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımına yönelik elde edilen bulgular incelendiğinde metinlerde 21. yüzyıl ana becerileri bağlamında en fazla öğrenme ve yenilik becerilerine; en az ise bilgi, medya ve teknoloji becerilerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ders kitabındaki okuma metinleri barındırdığı 21. yüzyıl alt becerilerinin dağılımı açısından değerlendirildiğinde metinlerde en fazla eleştirel düşünme ve problem çözme, girişimcilik ve öz yönetim ile iletişim becerilerine; en az ise liderlik ve sorumluluk, medya okuryazarlığı ile esneklik ve uyum becerilerine yer verildiği tespit edilmiştir. Bu becerilerden eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi Ekin'in (2022) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'ndaki B1 seviyesi kazanımlarını 21. yüzyıl becerileri yönünden değerlendirdiği çalışmada kazanımlar bazında en fazla, esneklik ve uyum becerisi de kazanımlar bazında en az yer verilen becerilerden biri olarak ifade edilmiştir.

Yedi İklim Yabancılar Türkçe Öğretimi B2 seviyesi ders kitabındaki okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımına yönelik elde edilen bulgular ele alındığında okuma metinlerinde 21. yüzyıl ana becerileri bağlamında en fazla öğrenme ve yenilik becerilerine; en az ise bilgi, medya ve teknoloji becerilerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun, B1 seviyesi ders kitabındaki sonuçlarla benzer olduğu görülmektedir. Ders kitabındaki okuma metinleri barındırdığı 21. yüzyıl alt becerilerinin dağılımı açısından değerlendirildiğinde metinlerde en fazla eleştirel düşünme ve problem çözme, iletişim ile girişimcilik ve öz yönetim becerilerine; en az ise bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ile esneklik ve uyum becerilerine yer verildiği tespit edilmiştir. Metinlerde en sık geçen eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi ile iletişim becerisi Kızılcakaya'nın (2022) Gazi Üniversitesi TÖMER'in B1 seviyesi ders kitabındaki ve öğretmen kitabındaki metinleri ve etkinlikleri incelediği araştırmada da ön plana çıkan 21. yüzyıl becerileri olmuştur. Metinlerde en az yer verildiği tespit edilen medya okuryazarlığı ile esneklik ve uyum becerileri, Türkçe ders kitaplarının değerlendirildiği araştırmada da (Sayır, 2023) metinler ve etkinlikler bazında en az kullanılan 21. yüzyıl becerileri olarak dikkati çekmiştir. Ders kitaplarındaki etkinliklerin metinlerden hareketle hazırlandığı ve metinlerin etkinlikleri, etkinliklerin de metinleri destekleyici olması gerektiği düşünüldüğünde gerek metinlerdeki gerekse etkinliklerdeki becerilerin birbirlerine sıklık bakımından yakın olması beklenen bir sonuç olarak değerlendirilmektedir.

Yedi İklim Yabancılar Türkçe Öğretimi C1 seviyesi ders kitabındaki okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin dağılımına yönelik elde edilen bulgulara bakıldığında metinlerde 21. yüzyıl ana becerileri bağlamında en fazla öğrenme ve yenilik becerilerine; en az ise bilgi, medya ve teknoloji becerilerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre bahsi geçen ana becerilerin dağılımının B1, B2 ve C1 seviyesi kitaplar için paralel olduğu söylenebilir. Ders kitabındaki okuma metinleri barındırdığı 21. yüzyıl alt becerilerinin dağılımı açısından değerlendirildiğinde okuma metinlerde en fazla eleştirel düşünme ve problem çözme, yaratıcılık ve yenilikçilik ile iletişim becerilerine; en az ise medya okuryazarlığı, esneklik ve uyum ile bilgi iletişim teknolojileri okuryazarlığı becerilerine yer verildiği tespit edilmiştir. Koçin ve Tuğluk (2020) tarafından yürütülen ve 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın 21. yüzyıl becerileri bakımından incelendiği araştırmada da programdaki kazanımların çoğunlukla eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve iletişim becerileriyle ilişkili olduğu görülmüştür. Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı'ndaki metinlerde 21. yüzyıl alt becerilerinin mevcut durumunu ele alan Şimşek'in (2023) araştırmasında da

eleştirel düşünme becerisi %53'lik oranla ilk sırada, yaratıcılık ve yenilikçilik becerisi %47'lik oranla ikinci sırada yer almıştır. Ancak eleştirel düşünme ve problem çözme ile yaratıcılık ve yenilikçilik becerileri metinlerde en fazla yer verilen alt beceriler olarak öne çıkarken 9. sınıf öğrencilerinin 21. yüzyıl becerilerinin öğretim sürecinde kullanılmasına yönelik görüşlerini ele alan bir araştırmada (Sarıtış ve Yılmaz, 2022) katılımcıların bu becerilerle ilgili bilgi sahibi olmadığı, bu sebeple de Türk dili ve edebiyatı dersi ile bu beceriler arasında ilgi kuramadığı tespit edilmiştir. Buna göre 21. yüzyıl becerilerinin ders kitaplarındaki metinler aracılığıyla öğrencilere aktarılması yanında öğrencilerde bu becerilere dair farkındalık oluşturulmasına özen gösterilmesi uygun olacaktır.

Yeni İstanbul ve Yedi İklim Yabancılar Türkçe Öğretimi B1-B2-C1 ders kitapları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, 21. yüzyıl becerilerinin sayısının Yedi İklim kitap setindeki okuma metinlerinde daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun, ilgili veri setindeki metin sayılarıyla bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Zira araştırma kapsamında değerlendirmeye alınan okuma metinleri Yedi İklim kitaplarında Yeni İstanbul kitaplarına göre nicelik bakımından daha zengindir.

Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi B1-B2-C1 ders kitapları bir bütün olarak ele alındığında metinlerin tamamında 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği, bu becerilerin sayısının B1 seviyesi ders kitabında 162, B2 seviyesi ders kitabında 126 ve C1 seviyesi ders kitabında da 80 olmak üzere toplam 368 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre kur seviyesi arttıkça kitaplarda yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin sayısının azaldığı görülmektedir. Buna karşın Aydın ve Tunagür (2021), Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nı inceledikleri çalışmada öğretim programının seviye kazanımlarında kur seviyesi arttıkça yer verilen beceri sayısının arttığını belirlemiştir. Söz konusu farklılığın öğretim programı seviye kazanımı hedefleri ile ders kitaplarındaki kazanımların uyumsuzluğundan, diğer bir deyişle ders kitaplarının öğretim programı kazanım hedeflerine hizmet etme açısından yetersiz kalışından kaynaklandığı öngörülmektedir. Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi ders kitaplarındaki okuma metinlerinde en fazla yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin, ana beceriler bağlamında öğrenme ve yenilik becerileri; alt beceriler bağlamında ise eleştirel düşünme ve problem çözme, yaratıcılık ve yenilikçilik, girişimcilik ve öz yönetim ile esneklik ve uyum becerileri olduğu görülmektedir. Metinlerde en az yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin ise ana beceriler bağlamında bilgi, medya ve teknoloji becerileri; alt beceriler bağlamında ise medya okuryazarlığı, bilgi iletişim teknolojileri

okuryazarlığı, sosyal ve kültürlerarası beceriler, iletişim, işbirliği ile liderlik ve sorumluluk becerileri olduğu tespit edilmiştir. Alanyazında 21. yüzyıl becerilerinin ele alındığı çalışmalara bakıldığında, Bal'ın (2018) Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 5. sınıf Türkçe ders kitabını ve Aydın ve Tunagür'ün (2021) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nı incelediği çalışmalarda en fazla yer verilen ana becerinin öğrenme ve yenilik becerileri, en az yer verilen ana becerinin ise bilgi, medya ve teknoloji becerileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bilgi, medya ve teknoloji becerileri, İngilizce Dersi Öğretim Programı'nı 9. sınıf kazanımları açısından inceleyen Çelebi ve Altuncu'nun (2019) araştırmasında kazanımlarda en az yer alan ana beceri olarak tespit edilmiştir. İlgili çalışmalarda 21. yüzyıl alt becerileri açısından da benzer sonuçlara ulaşıldığı söylenebilir. Ayrıca bilgi okuryazarlığı alt becerisine kitap setindeki hiçbir ders kitabında (B1-B2-C1); medya okuryazarlığı ile esneklik ve uyum becerilerine ise C1 ders kitabında yer verilmediği saptanmıştır. Kitap setinin B2 seviyesinde esneklik ve uyum becerisi en çok yer verilen becerilerden biri iken C1 seviyesinde esneklik ve uyum becerisine hiç yer verilmemiş olması dikkat çekmektedir. Bulgulardan anlaşılabacağı üzere 21. yüzyıl becerilerinin ders kitaplarında eşit ve sistemli bir dağılımından söz etmek mümkün değildir. Buna karşın Trilling ve Fadel'e (2009) göre, 21. yüzyıl becerilerindeki tüm yeterlilikler bireylerin edinmesi ve geliştirmesi gereken belirli alanları ele almaktadır. Bundan dolayı bu becerilerin bütünlük içeren sistemli bir bakış açısıyla öğretim süreciyle ilişkilendirilmesi gerektiği savunulmaktadır (Chu vd., 2017; Suto, 2013).

Yedi İklim Yabancılar Türkçe Öğretimi B1-B2-C1 ders kitapları bir bütün olarak değerlendirildiğinde metinlerin tamamında 21. yüzyıl becerilerine yer verildiği, bu becerilerin sayısının B1 seviyesi ders kitabında 197, B2 seviyesi ders kitabında 146 ve C1 seviyesi ders kitabında da 131 olmak üzere toplam 474 olduğu belirlenmiştir. Buna göre kur seviyesi arttıkça kitaplarda yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin sayısının azaldığı görülmektedir. Bu sonuç Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretimi ders kitaplarındaki “kur seviyesi-beceri sayısı” sonucuyla paralel bir görüntü sergilemektedir. Yedi İklim ders kitaplarındaki okuma metinlerinde en fazla yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin, ana beceriler bağlamında öğrenme ve yenilik becerileri; alt beceriler bağlamında ise eleştirel düşünme ve problem çözme, yaratıcılık ve yenilikçilik, girişimcilik ve öz yönetim ile iletişim becerileri olduğu görülmektedir. Metinlerde en az yer verilen 21. yüzyıl becerilerinin ise ana beceriler bağlamında bilgi, medya ve teknoloji becerileri; alt beceriler bağlamında ise medya okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, liderlik ve sorumluluk, bilgi iletişim teknolojileri

okuryazarlığı ile esneklik ve uyum becerileri olduğu tespit edilmiştir. Tekerek vd.'nin (2018) İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Programı ile İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programını ve Kayhan vd.'nin (2019) Türkçe Dersi Öğretim Programını inceledikleri çalışmalarda öğretim programı kazanımlarındaki, Kırgız'ın (2019) ise Türkçe Dersi Öğretim Programını incelediği çalışmada ders kitabı metnindeki ana becerilerin dağılım durumu bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Bunun yanında öğretim programı kazanımlarında (Tekerek vd., 2018; Kayhan vd., 2019; Kurudayıoğlu ve Soysal, 2019; Barası, 2020; Demir ve Özyurt, 2021; Zan, 2022) ve ders kitaplarındaki metinlerde (Kırgız, 2019; Demir ve Özyurt, 2021; Güngör, 2022) en fazla yer verilen becerinin eleştirel düşünme ve problem çözme becerisi olduğu farklı bilimsel bulgularla da desteklenmektedir. Eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri bireylerin hayatı anlayıp yorumlamasına, karar vermesine ve karşılaştığı problemleri çözmesine katkı sağladığından toplumların gelişmesi ve ilerlemesinde büyük öneme sahiptir (Mete, 2021). Bundan dolayı ders kitaplarında eleştirel düşünce ve yenilikçilik becerilerinin kazandırılmasının amaçlanması olumlu bir durumdur. Ancak bulgulardan da anlaşıldığı gibi ilgili ders kitaplarında 21. yüzyıl becerilerinin tamamına yer verilmekle birlikte, becerilerin bir kısmına çok fazla yer verilirken bir kısmına ise sınırlı sayıda yer yerildiği ve kitapların 21. yüzyıl becerilerini yansıtmada eksik kaldığı görülmektedir. Buna karşın yapılmış bilimsel çalışmalarda, 21. yüzyıl yeterlilik çerçevesinin tüm alt alanlarıyla dengeli bir dağılım gösterecek şekilde (Bouزيد, 2016; Li, 2016; Rinekso, 2021) dil öğretim programlarına yerleştirilerek, kaynak materyallerin bu becerilerin kazandırılmasına yönelik hazırlanmasının öğrencinin dil gelişimine katkı sağlayacağı vurgulanmaktadır (Kewley, 1998; Golpour, 2014; Iino vd., 2016; Güven ve Bülbül, 2023).

Bu çalışma Yeni İstanbul ve Yedi İklim Türkçe öğretim setindeki B1, B2, C1 seviye ders kitaplarını kapsamaktadır. Ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerilerinin varlığı ve sayısal dağılımı tespit edilmiş, becerilerden metinlerde en fazla öğrenme ve yenilik becerilerine; en az bilgi, medya ve teknolojileri becerilerine yer ayrıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 21. yüzyıl becerilerinin iki öğretim setinin karşılaştırılması ile incelemesinin yapıldığı bu çalışmanın sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunulmuştur:

Araştırmanın sonuçlarından hareketle “öğrenme ve yenilik” becerilerinin en fazla yer alan beceri olması ve “bilgi, medya ve teknolojileri” beceri grubunun en az yer alan beceri olmasından dolayı 21. yüzyıl becerilerinin orantılı bir dağılım gösterecek şekilde metinlerin

düzenlenmesi uygun olacaktır.

Araştırma bulgularında görüldüğü gibi bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin okuma metinlerinde yeteri kadar yer almayışından dolayı hedef kitlenin çağa uyumunu kolaylaştıracak olan bu becerileri kazanması için bu becerilere ders kitaplarında daha fazla yer verilmesinin faydalı olacağı öngörülmektedir.

Çalışmanın sonuçlarına göre 21. yüzyıl becerilerinden işbirliği, medya okuryazarlığı ve liderlik ve sorumluluk becerilerinin az tercih edilmesinden dolayı okuma metinlerinde 21. yüzyıl becerileri dağılımındaki düzensizliğin giderilmesi için az yer alan 21. yüzyıl becerilerinin nicelik olarak arttırılmasının yanı sıra becerilerin metin içinde orantılı olmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki okuma metinlerinin kur seviyesi arttıkça daha az sayıda 21. yüzyıl becerisi içerdiği gerçeğinden hareketle “kur seviyesi-beceri sayısı” dengesine dikkat edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma Yeni İstanbul ve Yedi İklim kitap setleriyle sınırlıdır. Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan diğer öğretim setlerinin incelenmesi, kullanımda olan ders kitaplarının 21. yüzyıl becerilerini ne denli yansıttığını göstermesi açısından yararlı olacaktır.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı’nın yanı sıra ders materyallerinin de 21. yüzyıl becerilerini barındıracak şekilde hazırlanması veya düzenlenmesinin beceri kazanımları için faydalı olacağını söylenebilir.

Sonuç olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış olan/hazırlanacak ders kitaplarının, 21. yüzyıl becerilerini öğretim programlarında yer alan hedefleri uygulayabilir şekilde hazırlanması veya düzenlenmesinin 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasını olumlu etkileyeceği öngörülmektedir.

KAYNAKLAR

- Ak, B. A. (2022). Ortaokul Türkçe Öğretim Programının ve Ders Kitaplarının Düşünme ve İletişim Becerileri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Antalya*, 142 s.
- Akat, N. (2022). Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Okuma Metinlerinin Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Uygunluğu. *Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yabancılar Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı, Bartın*, 106 s.
- Akbaş, O. (2019). 21. Yüzyılda eğitimle ilgili yönelimler. *Eğitime Giriş* Ed.; Karip, E.; 9. Baskı. Pegem Akademi, Ankara, s. 340-370.
- Akçay, A. (2019). İngilizce Dil Öğretimi Ders Kitaplarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından Analizi: İletişim, İş Birliği, Eleştirel Düşünme, Yaratıcılık. *Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İngilizce Eğitimi Bilim Dalı, Antalya*, 116 s.
- Aksu, H. H. (2016). Öğretim araç ve gereçleri. *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ed.; Onur, M. vd.; Pegem Akademi, Ankara, s. 257-274.
- Alismail, H.A. ve McGuire, P. (2015). 21st century standards and curriculum: Current research and practice. *Journal of Education and Practice*, 6 (6): 150-154.
- Alkın- Şahin, S. ve Tunca, N. (2015). Felsefe ve eleştirel düşünme. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (2): 192-206.
- Almalı, M. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Unsurların Kullanımı: Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (C1-C2 Seviyesi). *Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Tokat*.
- Alsancak, E. ve Aybek, B. (2023). Ortaokul öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Scientific Educational Studies*, 7(1): 57-78.
- Altay, M. (2022). Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının 3-8. Sınıf Kademeleri Ders Kazanımlarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Ağrı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ağrı*, 132 s.
- Altunkaya, H. ve Çelik, M. E. (2021). Türkçeyi yabancı dil olarak öğretenlerin 21. yüzyıl becerileri yeterlikleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25 (3): 813-826.
- Arslan, M. ve Adem, E. (2010). Yabancılar Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, 0(147): 63-86.

- Arslanoğlu, İ. (2016). *Bilimsel Yöntem ve Araştırma Teknikleri Ders Notları*. Gazi Kitabevi, Ankara, 222 s.
- Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17): 9-26.
- Atalay, N. (2015). Fen Bilimleri Dersinde Öğrencilerin Öğrenme ve Yenilenme Becerilerinin Gelişiminde Yavaş Geçişli Animasyon (SLOWMATION) Uygulaması. *Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı. Eskişehir*, 420.
- Avşar, Z. (2013). Medya okuryazarlığı. *İletişim ve Diplomasi*, 2: 5-17.
- Aydın, E. ve Tunagür, M. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nın 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (32): 349-374.
- Aydın, S. (2021). Yabancı Dil Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin 21. Yüzyıl Becerileri, Başarı Odaklı Motivasyonları ve İngilizce Öğrenmeye Yönelik Motivasyonları Arasındaki İlişkiler. *Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Bartın*, 151 s.
- Ayık, K. (2022). Dijital Çağda Bilgi Okuryazarlığı: Çok Katmanlı Bilgi Okuryazarlığı Modeli. *Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul*, 337 s.
- Bakioğlu, A. ve Hesapçıoğlu, M. (1997). Düşünmeyi öğretmekte öğretmen ve okul yöneticisinin rolü: Düşünmek!. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9: 49-78.
- Bal, M. (2018). Türkçe dersinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Turkish Studies*. 13(4): 49-64.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 5 (2): 368-388.
- Barası, M. (2020). 2018 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara*, 230 s.
- Barası, M. ve Erdamar, G. (2021). 2018 Ortaokul Türkçe dersi öğretim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi: Öğretmen görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1): 222-242.
- Barın, E. (2004). Yabancılarla Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları*, 1: 19-30.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2017). *Sosyal Bilimlerde Bilgisayar Destekli Nitel Araştırma Yöntemleri*. 3. Basım, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 240 s.

- Bayrakçı, S. ve Yokuş, G. (2021). 21. Yüzyıl dijital çağda öğrenme ve yenilik becerileri. 21. *Yüzyıl Becerileri ve Türkçe Eğitimi*, Ed.; Çocuk, H. E. ve Soysal, T; Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, s. 61-80.
- Baysal, N., Arkan, K. ve Yıldırım, A. (2010). Pre-service elementary teachers' perceptions of their efficacy in teaching thinking skills. *Social and Behavioral Sciences*, 2(2): 4250-4254.
- Bektaş, M., Sellüm, F. S. ve Polat, D. (2019). 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın 21. yüzyıl öğrenme ve yenilikçilik becerileri açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 9 (1): 129-147.
- Binbaşioğlu, C. (1976). Ders kitapları üzerine. *Eğitim Alanı*, 9 (99): 4-5, 27.
- Bouزيد, H. A. (2016). Boosting 21 st century skills through Moroccan ELT textbooks. *Journal of English Language Teaching and Linguistics*, 1(2): 97-108.
- Büyükikiz, K. K.(2014). Yabancılar Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (25): 203-213.
- Büyükıkıdık, S.(2020). Üretkenlik ve hesap verebilirlik. *Eğitimde ve Endüstride 21. Yüzyıl Becerileri*. Ed.: Öğretir Özçelik, A. D. ve Tuğluk, M. N; 4. basım, Pegem Akademi, Ankara, s. 163-185.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 26. basım, Pegem Akademi, Ankara, 354 s.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21.yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7 (4): 3112-3134.
- Cerrah Özsevgeç, L. (2020). 21. Yüzyılda eğitimle ilgili yönelimler. *Eğitime Giriş*. Ed.; Özmen, H. ve Ekiz, D.; 5. Baskı, Pegem Akademi, Ankara, s. 300-319.
- Ceylan, R. ve Akçay Malçok, B. (2020). Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) okuryazarlığı, *Eğitimde ve Endüstride 21. Yüzyıl Becerileri*, Ed.: Öğretir Özçelik, A. D. ve Tuğluk, M. N; 4. Basım, Pegem Akademi, Ankara, s. 79-93.
- Chu, S. K. W., Reynolds, R. B., Tavares, N. J., Notari, M. ve Lee, C. W. Y. (2017). Twenty-First Century Skills and Global Education Roadmaps. *21st Century Skills Development Through Inquiry-Based Learning* içinde (pp. 17-32). Springer: Singapore.
- Cingöz, A. (2023). Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının 21.Yy Becerileri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Van*, 112 s.
- Çalışkan, M. (2019). Eleştirel düşünmenin öğretimi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi*

- Çelebi, M. ve Altuncu, N. (2019). 21. yüzyıl becerilerinin İngilizce öğretim programındaki yeri. 6. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi, Eğitim Bilimleri Tam Metin Bildiri Kitabı, Gaziantep, s. 231-244.
- Çelik, S. (2020). Öğretmenlerin Beceri Öğretimi Yeterlik Algıları İle Ölçme Ve Değerlendirme Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki. *Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara, 151 s.*
- Çiftçi, Ö., Çeçen, M. A. ve Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (22): 206-219.
- Çocuk, H. E. (2021). 21. Yüzyıl bilgi, medya ve teknoloji becerileri, *21. Yüzyıl Becerileri ve Türkçe Eğitimi*, Ed.; Çocuk, H. E. ve Soysal, T; Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, s. 83-102.
- Çolak, M. (2018). Ortaokul Fen Bilimleri Dersinin 21.Yüzyıl Becerilerini Kazandırmadaki Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Kayseri İli Örneği). *Yüksek Lisans Tezi, (Yayımlanmamış) Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Kayseri, 140 s.*
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. *Bilgi*, 37: 155-174.
- Dede, C. (2009). Comparing frameworks for 21st century skills. *Harvard Graduate School of Education*. Retrieved from <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/dowland?doi=10.1.1.475.3846&rep1&type=pdf> (01.08.2023)
- Demir Atalay, T. (2023). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hazırlanmış bilimsel kitap ve ders kitapları. *Bezgek Yabancılar Türkçe Öğretimi Dergisi*, 2 (2): 87-98.
- Demir, A. Y. ve Özyurt, M. (2021). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (2): 1254-1290.
- Demirel, Ö. (1999). *Öğretmen El Kitabı*, Ankara: Pegem A. Yayınları.
- Demirel, Ö. (2020). *Eğitim Sözlüğü*, 8. Baskı, Pegem Akademi. Ankara, 246 s.
- Deniz, S. ve Büyükalan Filiz, S. (2022). 21. Yüzyıl becerileri ve tarihi gelişimi. *21. Yüzyıl Becerilerinin Eğitime Yansımaları* Ed.; Büyükalan Filiz, S.; Pegem akademi, Ankara, s. 2-42.
- Dilekçi, A. (2021). 21. Yüzyıl Becerilerine Göre Tasarlanan Öğretim Etkinliklerinin Eleştirel Ve Yaratıcı Düşünme Becerilerini Geliştirmeye Etkisi. *Doktora Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Türkçe Bilim Dalı, Bolu.*

- Dilekçi, A. ve Karatay, H. (2021). Türkçe Dersi Öğretim Programlarında 21. yüzyıl becerileri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10 (4): 1430-1444.
- Dilekçi, A. ve Karatay, H. (2022). Türkçe dersi kitaplarındaki etkinliklerin yaratıcı düşünme becerisine göre incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 11 (2): 830-846.
- Dilekçi, Ü. (2023). Eğitim ve 21. yüzyıl becerileri. *Eğitime Giriş*, Ed.; Dilekçi, Ü.; Pegem akademi Ankara, s. 314-341.
- Dilman, H. (2019). 21'inci yüzyıl becerileri. *Ad-HOC*. 1(6): 50-53.
- Doğu, K. (2022). İlkokul yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterlilikleri ile 21. Yüzyıl becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Konya*, 102 s.
- Duran, C. ve Saraçoğlu, M. (2009). Yeniliğin yaratıcılıkla olan ilişkisi ve yeniliği geliştirme süreci. *Yönetim ve Ekonomi*, 16 (1): 57-71.
- Dündar, S. A. ve Polat, A. (2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programının 21. yüzyıl becerileri kapsamında incelenmesi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3 (1): 66-77.
- Ekici, G., Abide, Ö.F., Canbolat, Y. ve Öztürk, A. (2017). 21. Yüzyıl becerilerine ait veri kaynaklarının analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6 (1).
- Ekin, B. (2022). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programındaki B1 seviyesi kazanımlarının 21. Yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1): 1-19.
- Ekin, E. (2021). Öğretmen Liderlik. *21. Yüzyılda Liderlik*, Ed.; Sağbaşı, M.; Gazi Kitabevi, Ankara, s. 269-287.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler*. 6. Basım, Anı Yayıncılık, Ankara, 244 s.
- Erdoğan, D. (2020). Türkçe Öğretmen Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri ile Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalı, Zonguldak*, 113 s.
- Fırat, S. (2019). Ortaokul Döneminde Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Önemi: Özel Final Okulları 6. Sınıf Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. *Yüksek Lisans Tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Çankırı*, 132 s.
- Fişekçioğlu, A. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Ölçütlerine Göre Türk Kültürü Tanımlayıcılarının

Oluşturulması B1 Dil Düzeyi Model Önerisi. *Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Çanakkale.*

- Gelen, İ. (2017). P21-program ve öğretimde 21. yüzyıl beceri çerçeveleri (ABD Uygulamaları). *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1 (2): 15-29.
- Genç, S. Z. ve Eryaman, Y. M. (2008). Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1): 89-112.
- Gezer, A. (2022). Ortaokul Fen Bilimleri 6, 7 ve 8. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Etkinliklerin 21.Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı, Mersin*, 183 s.
- Golpour, F. (2014). Critical thinking and EFL learners' performance on different writing modes. *Journal of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics*, 18(1): 103-119.
- Gök, İ. (2015). Avrupa Diller Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine Göre Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerde Karşılaşılan Ses Olayları. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara*, 122 s.
- Gökşen, E. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Edebi Metin Kullanımı. *Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara*, 174 s.
- Güçlü, M. (2022). 21. yüzyıl becerileri için öğrenme ortaklığı. *21. Yüzyıl Becerilerinin Eğitime Yansımaları*, Ed.; Büyükalan Filiz, S.; Pegem akademi, Ankara, s. 43-60.
- Gülersoy, A. E. (2013). İdeal ders kitabı arayışında sosyal bilgiler ders kitaplarının bazı özellikler açısından incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 2 (1): 8-26.
- Gülle, Z. (2019). Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımının Başka Bir Boyutu: Ders Kitaplarının Cinsiyet Tercihi Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Zonguldak*, 130 s.
- Gültekin, H. (2019). Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Balıkesir*, 97 s.
- Günay, V. D. (2017). *Metin Bilgisi*. 5. Basım, Papatya Bilim Üniversite Yayıncılığı, İstanbul, 548 s.
- Günbatar, M. S. (2014). Bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik bir tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1).
- Güneş, F. (2019). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. 6. basım, Pegem Yayınları,

Ankara, 392 s.

- Güngör, B. (2022). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitaplarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Antalya*, 124 s.
- Güngör, H. (2021). 21. yüzyıl becerileri bağlamında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. 21. *Yüzyıl Beceriler ve Türkçe Eğitimi*, Ed.; Çocuk, H. E. ve Soysal, T.; Nobel Akademi Yayıncılık, Ankara, s. 187-196.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (Felsefe- Yöntem-Analiz)*. 5. basım, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 480 s.
- Güven, Z. Z. ve Bülbül, A. (2023). Uluslararası öğrenciler için hazırlanmış ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi: İstanbul kitap seti. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 13 (1): 105-115.
- Güzelel, G. (2022). Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Öğretim Programlarında 21. Yüzyıl Becerilerinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara*, 114 s.
- Hayran, T. ve Yazıcı, H. (2020) Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan deyimler üzerine bir inceleme. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24 (2): 433-450.
- Iino, A., Yabuta, Y. ve Nakamura, Y. (2016). Effects of task-based videoconferencing on speaking performance and overall proficiency. Ed.; S. Papadima-Sophocleous, L. Bradley ve S. Thouësy, CALL Communities and Culture – short papers from EUROCALL 2016 (s. 196-200).
- İhtiyaroğlu, N. (2021). Yirmi Birinci Yüzyılda Eğitim Alanındaki Yönelimler. Ed.; Cemaloğlu, N. ve Şahin, F.; *Eğitime Giriş*, Pegem Akademi, Ankara, 429-482.
- Kalyoncu, A. T. (2012). Yirmibirinci Yüzyılda Öğrencilerin Sahip Olması Gereken Bazı Temel Becerilere İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri. *Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul*, 132 s.
- Kaplan, K. (2017). Medya Okuryazarlığı Dersinin Türkçe Öğretimiyle Birleştirilmesi Sürecinde Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretmenlerinde Bulunması Gereken Yeterlikler. *Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara*, 259 s.
- Karabaş, E. R. (2023). Z Kuşağının 21. Yüzyıl Becerileri Yeterlik Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul*, 105 s.
- Karaca, S. (2021). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Gazi Kitabevi, Ankara, 206 s.

- Karakoyun, F. (2014). Çevrimiçi Ortamda Oluşturulan Dijital Öyküleme Etkinliklerine İlişkin Öğretmen Adayları Ve İlköğretim Öğrencilerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Eskişehir.*
- Kaya, K. ve Kurudayıoğlu, M. (2021). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarının özetleme öğretimi açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19 (2): 1143-1159.
- Kayasandık, E. (2018). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Dilbilgisi Öğretim Yöntemlerinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Antalya*, 101 s.
- Kayhan, E., Altun, S. ve Gürol, M. (2019). Sekizinci sınıf Türkçe Öğretim Programı (2018)'nın 21. yüzyıl becerileri açısından değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (2): 20-35.
- Kemiksiz, Ö. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları üzerine yapılan araştırmaların eğilimleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Özel Sayısı*, 34-56.
- Kewley, L. (1998). Peer collaboration versus teacher-directed instruction: How two methodologies engage students in the learning process? *Journal of Research in Childhood Education*, 13(1): 27-32.
- Kılıç, A. ve Seven, S. (2011). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 264 s.
- Kılıç, Z. (2015). Hayat Bilgisi Dersinde Öğrencilerin Yaşam Becerilerinin Geliştirilmesinde Etkin Öğrenme Uygulamaları. *Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Eskişehir*, 386 s.
- Kırgız, G. (2019). Türkçe Dersiyle 21. Yüzyıl Becerilerinin İlişkilendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Çanakkale*, 144 s.
- Kızılcakaya, S. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için kullanılan kitapların 21. yüzyıl becerilerini yansıtırma düzeyi. *Edebiyat Bilimleri Dergisi*, 3: 43-64.
- Kızıltepe, Z. (2021). İçerik analizi (19. Bölüm). *Nitel Araştırma Yöntem Teknik Analiz ve Yaklaşımları*, Ed.; Seggie, F. N. ve Bayyurt, Y; Anı Yayıncılık, Ankara, 440 s.
- Koçak Şirin, S. (2023). Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara*, 117 s.
- Koçin, B. ve Tuğluk, M. N. (2020). 2013 Okul öncesi öğretim programının 21. yüzyıl

becerileri açısından incelenmesi. *Ulakbilge* 49: 621-649.

- Koparıcı, I. F. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe B1 Seviyesinde Deyim Öğretimi/ Öğrenimi. *Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalı, Ankara*, 133 s.
- Korkmaz, O. (2021). 21. Yüzyıl yaşam ve kariyer becerileri, *21. Yüzyıl Becerileri ve Türkçe Eğitimi*, Ed.: Çocuk, H. E. ve Soysal, T; Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, s. 39-58.
- Kotluk N. ve Kocakaya S. (2015). 21. yüzyıl becerilerinin gelişiminde dijital öyküler: ortaöğretim öğrencilerinin görüşlerinin alınması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4 (2): 354-363.
- Koyuncu, İ. (2022). İkinci/ Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Kültür Konusuna Yönelik Araştırmalar: Bir Meta- Sentez Çalışması. *Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara*, 194 s.
- Kozikoğlu, İ. ve Özcanlı, N. (2020). Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerileri ile mesleğe adanmışlıkları arasındaki ilişki. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9 (1): 270-290.
- Kurudayıoğlu, M. ve Gociaoğlu, B. (2021). 21. Yüzyıl becerilerinin tanımlanması, *21. Yüzyıl Becerileri ve Türkçe Eğitimi*, Ed.: Çocuk, H. E. ve Soysal, T; Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara s. 1-16.
- Kurudayıoğlu, M. ve Soysal, T. (2019). 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2): 483-496
- Kurudayıoğlu, M. ve Tüzel, S. (2010). 21. Yüzyıl Okuryazarlık Türleri, değişen metin algısı ve Türkçe eğitimi. *TÜBAR*, 28 (Güz): 283-298.
- Küçükali, R. ve Akbaş, H. (2015). Eleştirel düşüncenin bilimlerin gelişmesine katkıları. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 19 (3): 1- 10.
- Lai, E. R. and Viering, M. (2012). Assessing 21st century skills: Integrating research findings. Vancouver, B.C.: *National Council on Measurement in Education*.
- LEAP, (2007). Üniversite Öğrenimi İçin Yeni Küresel Yüzyıl. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED495004.pdf> (10.08.2023)
- Lemke, C. (2002). enGauge 21st Century Skills: Digital Literacies for a Digital Age. *NCREL*, 1-33.
- Li, C. Y. (2016). A Study on public English course books in higher vocational college taking 21st century practical college English as a case. *In Proceedings Of The International Conference On Humanities And Social Science* (pp. 179-184). Atlantis Press.

- MEB, (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Sınıflar). Ankara.
- Mete, G. (2021). Ortaokul öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9 (2): 492-509.
- Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği. *T.C. Resmî Gazete*, 31628, 14.10.2021.
- Murat, A. (2018). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri Yeterlik Algıları ile STEM'e Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalı, Elâzığ*, 103 s.
- Numanoğlu, G. (1999). Bilgi toplumu- eğitim- yeni kimlikler- II bilgi toplumu ve eğitimde yeni kimlikler. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*. 32 (1): 341-350.
- Ocak, G. (2019). 21. Yüzyılda eğitimde yeni yönelimler. *Eğitime Giriş*, Ed.; Keskinlik, K.; 12. Baskı, Pegem Akademi, Ankara, s. 327-350.
- OECD, (2018). OECD Öğrenme Çerçevesi. [https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf) (10.08.2023)
- Orhan Göksün, D. (2016). Öğretmen Adaylarının 21. yy. Öğrenen Becerileri Ve 21. yy. Öğreten Becerileri Arasındaki İlişki. *Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Eskişehir*, 187 s.
- Öçal, M. F. ve Şimşek, M. (2017). Matematik öğretmen adaylarının FATİH projesi ve matematik eğitiminde teknolojiyi kullanımına yönelik görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 8 (1): 91-121.
- Öğretir Özçelik, A. D. (2020). İnovasyon, Yaratıcılık ve Yenilenme, *Eğitimde ve Endüstride 21. Yüzyıl Becerileri*, 4. Basım, Ed.: Öğretir Özçelik, A. D. ve Tuğluk, M. N., Pegem Akademi, Ankara, s. 1-25.
- Öğretir Özçelik, A. D. ve Eke, K. (2020). Sosyal ve kültürlerarası beceriler, *Eğitimde ve Endüstride 21. Yüzyıl Becerileri*, 4. Basım, Ed.: Öğretir Özçelik, A. D. ve Tuğluk, M. N.; Pegem Akademi, Ankara, s. 137-159.
- Ömeroğlu, E. (2016). Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Ders Kitaplarının İncelenmesi. *Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Sakarya*, 674 s.
- Ömeroğlu, E. (2019). Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarında kültür aktarımı (Yedi İklim Türkçe A-1 ile Yeni Hitit Temel-1 kitapları örneğinde). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yeni Yönelimler*, Ed: Güleç, İ. vd.; Sakarya

Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama Ve Araştırma Merkezi Yayınları, Sakarya, s. 153-178.

- Önal, H. İ. (2007). Medya okuryazarlığı: kütüphanelerde yeni çalışma alanı. *Türk Kütüphaneciliği* 21 (3): 335-359.
- Ördek, F. (2019). Yabancılar İçin Türkçe İstanbul (İstanbul Turkish For Foreigners Course Book) Ve Yedi İklim Orta Seviye Ders Kitaplarının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyatı Bilim Dalı, Adana*.
- Özcan, M. (2013). Okulda Üniversite: Türkiye’de Öğretmen Eğitimini Yeniden Yapılandırmak İçin Bir Model Önerisi, <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/7344-okulda-universite-turkiyede-ogretmen-egitimini-yeniden-yapilandirmak-icin-bir-model-onerisi> (10.08.2023)
- P21, (2015). 21. Yüzyıl Öğrenme Tanımları. <https://www.battelleforkids.org/networks/p21> (03.05.2023)
- P21, (2019). 21. Yüzyıl Becerileri Öğrenme Çerçevesi. <https://www.battelleforkids.org/networks/p21>, (21.07.2023)
- Paçalı, İ. (2022). Yabancılar Türkçe Öğretimindeki Ders Kitaplarındaki Metinlere Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Siirt*, 122 s.
- Pasific Policy Research Center (PPRC). (2010). 21st century skills for students and teachers, Honolulu: Kamehameha Schools, Research and Evulation Division.
- Ravitz, J., Hixson, N., English, M. ve Megendoller, J. (2012). Using Project based learning to teach 21st century skills: Findings from a statewide initiative. *Paper presented at Annual Meetings of the American Educational Research Association*. Vancouver, BC. April 16.
- Rineksö, A. B. (2021). The representation of 21st century skills in an Indonesian EFL textbook. *LLT Journal: A Journal on Language and Language Learning*, 24 (1): 191-211.
- Salih, P. ve Erikli Selek, S. (2023). 21. Yüzyıl Becerileri: Gençlerin Algısı. Gazi Kitabevi, Ankara, 105 s.
- Sarıtaş, B. (2019). Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersinin 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Antalya*, 172 s.
- Sarıtaş, B. ve Yılmaz, A. (2022). Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı dersinin 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 51 (234): 1137-1160.
- Sayı, M. F. (2023). Türkçe ders kitaplarında 21. yüzyıl becerileri. *Türkçe öğretimi ders kitapları ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine araştırmalar*. Ed:

Yağmur Şahin, E.; Paradigma Yayınları, Çanakkale, s. 237-262.

- Sayid Açıkgöz, E. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1-A2 Düzeyi). *Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Tokat.*
- Seitova, ME. ve Narymbetov MA. (2021). ELT ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri açısından bir analizi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4: 2520-2634
- Semerci, Ç. (2003). Eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi, *Eğitim ve Bilim*, 28 (127): 64-70.
- Sığrı, Ü. (2022). Nitel Araştırma Yöntemleri (11. Bölüm). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Yeni Perspektifler*. Ed.; Altunışık, R. vd.; Seçkin Yayıncılık, Ankara, 471-511.
- Silva, E. (2009). Measuring Skills for 21st-Century Learning. *Phi Delta Kappan*, 90: 630 - 634.
- Soysal, T. (2019). Türkçe Derslerinde İşbirlikli Öğrenme Etkinliklerinin 21. Yüzyıl Öğrenme ve Yenilikçilik Becerilerini Geliştirmeye Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Bolu*, 250 s.
- Soysal, T. (2021). 21. Yüzyıl becerileri çerçeveleri. *21. Yüzyıl Becerileri ve Türkçe Eğitimi*, Ed.: Çocuk, H. E. ve Soysal, T.; Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, s.19-38.
- Sulak, S. E. (2011). İlköğretim ortaokul yöneticilerinin problem çözme becerilerine ilişkin algıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (2): 551-567.
- Susar Kırmızı, F. ve Canbulat, T. (2021). Değişen dünyada çokkültürlülük ve öğretmenin rolü. *Eğitime Giriş*, Ed.; Susar Kırmızı, F. ve Yıldız Duban, N.; 3. Baskı, Anı yayıncılık, Ankara, s. 353-388.
- Suto, I. (2013). 21st Century Skills: Ancient, Ubiquitous. *Enigmatic Research Matters: A Cambridge Assessment Publication*, 15: 2–8.
- Şahin, S. (2023). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Kavramlar, Yöntemler, Veri Analizi, Yayım ve Etik*. Pegem Akademi, Ankara.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlik*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 898 s.
- Şenyurt, Ö. (2018). Türk Milli Eğitim Sisteminde Bilgi Okuryazarlığı Gereksinimlerinin Karşıllanması. *Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara*, 282 s.
- Şimşek, P. (2023). Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin 21. yüzyıl becerilerine uygunluğu. *International Journal of Eurasia Social*

Sciences, 14 (52): 720-744.

- Şimşek, R. (2016). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Temel Dil Becerileri Bağlamında Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Nevşehir*, 374 s.
- Tarakçıoğlu, A. Ö. (2012). Yabancı dil öğretiminde materyal geliştirme, materyal uygulama ve materyal kullanımının önemi. *Yabancılar Dil Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ed: Sarıçoban, A. ve Tavil, Z. M.; Anı Yayıncılık, Ankara, s. 1- 18.
- TDK. (2019). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Tekerek, B., Karakaya, F. ve Tekerek, M. (2018). An investigation on undergraduate programs of teacher training regarding 21th century skills: example of elementary mathematics and science. In *Education Conference*, Ankara.
- Tiryaki, E. N. ve Bilgili, S. (2020). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarının tür odaklı yazma yaklaşımı bağlamında karşılaştırılması. *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yeni Yönelimler 2.*, Ed: Okur, A. vd. Beşiz Yayınları, Sakarya, s. 78-100.
- TMV, (2020). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı*. 2. Basım, Türkiye Maarif Vakfı, Ankara.
- Tok, M. (2013). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki yazma çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1): 249-279.
- Topçu, M. S. ve Çiftçi, A. (2020). 21. Yüzyıl becerileri ve STEM, *Eğitimde ve Endüstride 21. Yüzyıl Becerileri*, 4. Basım, Ed.; Öğretim Özçelik, A. D. ve Tuğluk, M. N; Pegem Akademi, Ankara, s. 95-115.
- Toptal, G. (2021). Türkçe Öğretmeni Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri Özyeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Malatya*, 108 s.
- Töre, E. (2021). 21. Yüzyılda eğitimle ilgili yeni yönelimler, *Eğitime Giriş* Ed.; Hali, S. ve Töre, E.; 3. Baskı, Pegem Akademi, Ankara, s. 278-300.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Tuncel, Gül, (2019). Medya okuryazarlığı ve aktif vatandaşlık. *Kuramsal Temeller Ve Güncel Tartışmalar Işığında 21. Yüzyılda Vatandaşlık Ve Vatandaşlık Eğitimi*, Ed.; Öztürk, C., İbrahimoğlu, Z. ve Yıldırım, G.; Pegem Akademi, Ankara, s.321-340.
- Türer, C. (1991). Eğitimde içerik analizi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 3: 321-327.

- Umut, S. (2022). Ortaokul 7.Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının 21. Yüzyıl Öğrenme Ve Yenilik Becerileri Açısından Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Muğla*, 161 s.
- URL-1 (2023). <https://uluslararasi.yok.gov.tr/Sayfalar/avrupa-yuksekogretim-alani-ile-uyum-projesi/yeterlikler-cercevesi/hayat-boyu-ogrenme-icin-avrupa-yeterlilik-cercevesi-tavsiye-karari.aspx>, (16.12.2023).
- URL-2 (2023). <https://www.myk.gov.tr/haberler/ayc/avrupa-yeterlilikler-cercevesi>, (16.12.2023).
- URL-3 (2023). <https://www.tyc.gov.tr/sayfa/amac-ie9775abe-cdde-42d8-adb3-2b8627445a36.html>, (16.12.2023).
- URL-4 (2023). <https://iste.org/standards/students>, (16.12.2023).
- Ünal, S. (2023). 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesinde Ortaöğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programlarının Analizi. *Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, İstanbul*, 276 s.
- Üztemur S. ve Avcı, G. (2020). Medya okuryazarlığı becerisinin medya okuryazarlık öğretim öz-yeterliklerini yordama düzeyi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 55 (2): 651 – 672.
- Yalçın, S. (2018). 21. Yüzyıl Becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51 (1): 183-201.
- Yalı, S. (2021). 21. Yüzyıl becerileri perspektifinden tarih eğitiminin yönü. *İnsan ve İnsan*, 8 (27): 209-233.
- Yalman Polatlar, D. (2020). İletişim ve İşbirliği, *Eğitimde ve Endüstride 21. Yüzyıl Becerileri*, 4. Basım, Ed.: Öğretim Özçelik, A. D. ve Tuğluk, M. N; Pegem Akademi, Ankara, s. 29-48.
- Yaycı, L. (2021). Eğitimde yeni yönelimler. *Eğitime Giriş*, Ed.; Onur M. ve Şanal M.; 3. Baskı, Pegem Akademi, Ankara, s. 229-254.
- Yaylı, D. ve Bayyurt, Y. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretimi Politika, Yöntem ve Beceriler*, 4. Baskı, Ed.: Yaylı, D. ve Bayyurt, Y.; Anı Yayıncılık, Ankara, 234 s.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, E. ve Alkış, M. (2019). 21. Yüzyıl Yeterlilikleri Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal Of International Lingual, Social And Educational Sciences*. 5(1): 125-154.

- Yılmaz, K. (2021). Öğretmen Görüşlerine Göre Okul Müdürlerinin 21. Yüzyıl Becerileri. *Doktora Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Aydın.*
- Yüce, M. (2019). Yabancılar Türkçe Öğretimde Soyut Kavram, Sesteş, İkileme ve Zıt Anlamalı Kelimelerin Öğretimi. *Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ordu, 100 s.*
- Yücel, M. ve Karamustafaoğlu, S. (2020). Ortaokul 5. ve 6. sınıf fen bilimleri ders kitapları hakkında öğretmen görüşleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 9 (1): 93-120.
- Zan, T. (2022). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Çanakkale, 99 s.*

